

BISERICA ORTHODOXĂ ROMÂNĂ

Revistă Periodică Ecclesiastică

A

SĂNTULUI SINOD AL S-TEI BISERICI AUTOCEFALE ORTODOXE
ROMANE.

ANUL AL XXVI-lea, No. 5.

AUGUST.

TABELA MATERIILOR

	Pag.
1 Creștinismul în Imperiul Român.	481
2 Învierea morților.	489
3 Reproducere după jurnalul Paloda.	506
4 Credințele Religioase și ideile morale ale vechilor filosofi.	510
5 Bibliografia grăcă.	518
6 Omul.	530
7 Biserica Abisiniei.	545
8 Documentul de fundațiune a Sf. Monas- tirii Cernica.	556
9 Cronica Bisericească.	560
10 Un cuvânt funebru.	583
11 Un raport.	587
12 Copie după o inscripțiune.	591
13 Donațiuni.	593

BUCUREȘTI

TIPOGRAFIA CĂRȚILOR BISERICEȘTI

1902.

CREȘTINISMUL ÎN IMPERIUL ROMAN.

Una din operele cele mai însemnate ale genialului istoric Leopold von Ranke este: *Papii romani în cele din urmă patru secole* (*Die römischen Päpste in den letzten vier Jahrhunderten*) scriere în trei volume, care s'a tradus în mai toate limbile europene. Modul cum el descrie, basat pe cele mai sigure isvóre istorice, starea socială din acel timp, relațiunile dintre diferitele state cu scaunul papal, decadența papismului în secolul al XVI și silințele ce papii depun pentru ridicarea influenței lor, amestecul acestora în politica europeană etc., dovedesce superioritatea autorului în judecarea diverselor evenimente și face ca în fie care rând să se resimtă puterea sa de pătrundere și dorința nețărmurită de a restabili adevărul istoric. Voi reda aici primul capitol al acestei însemnate scrieri spre a se vedea modul cum arată el că se afla lumea păgână la venirea creștinismului.

Dacă noi privim cercul lumii vechi în secolile de mai nainte, îl găsim plin de un mare număr de popóre care trăiau neatárnate. Imprejurul mării Mediterane, întru cât de la țarmuri pot pătrunde cunoștințele noastre în interio-

rul continentului, locuiesc aceste popóre separate între dînsele și formând state libere, organizate în mod propriu și granițe înguste la început. Neatárnarea, de care se folosea, nu era numai politică, căci peste tot se formase și o religie locală. Ideile despre Dumnezeu și despre lucrurile divine se localisaseră ca să dîcem așa; țeitățile naționale cu diferitele lor atribute coprinseseră lumea, iar legea pe care o observău credincioșii era unită în mod neseparabil cu legile statului. Putem să spunem, că această unire strânsă dintre stat și religie, această libertate îndoită, care nu era mărginită de cât prin ușóre îndatoriri, a contribuit foarte mult la cultura celor vechi. În adevăr popórele erau închise în margini strimte, însă în interiorul acestora putea să se desvolte în tótă plenitudinea, tendințele libere ale unei existenți tineresci și de sine stătătoare.

Cum se schimbară însă tóte acestea, când se ridică puterea Romei! Tóte autonomiile care umpleau odinióra lumea, le vedem una câte una curbandu-se și dispărënd: nici o dată pămîntul n'a fost așa de gol în popóre libere!

În alte timpuri statele aú mai fost zguduite, pentru că popórele încetaseră să credă în religie; atunci însă subjugarea statelor atraseră după sine decadența religiunilor lor. Ca necesitate, tóte aceste religii veniră la Roma în suita puterei politice. Ce însemnătate însă puteau ele să mai aibă dacă fuseseră scóse din locurile unde se formaseră? Adorațiunea țeitei Isis póte își avea înțelesul ei, Egipt: în persóna ei se adora puterile naturei, așa că se manifesta în această țară; în Roma însă nu mai avea nici un sens. Pentru că aici se întâlneau și se atingeau tóte mitologiile, era imposibil ca ele să nu se combată între dînsele și să contribue ast-fel la disolvarea lor. Or care filosof nu ar fi fost în stare și nici că s'ar fi putut crede să existe vre unul, care să póta înlătura tóte contradicțiile.

Chîr dacă acésta ar fi fost posibil, totuși n'ar fi mai putut corespunde nevoilor lumii.

Cu tótă părerea de rău ce noi putem să avem pentru ruina atâtor state libere, nu putem însă să negăm că din acéastă ruină a lor a eșit o nouă viață. Odată libertatea distrusă, aű dispărut și granițile strimte ale naționalității. Națiunile aű fost subjugate, cucerite împreună, însă tocmai prin acésta aű fost unite și disolvate împreună. După cum întregul imperiű era numit cercul pămîntului, tot așa și locuitorii sěi se simțeau ca un întreg, ca ceva homogen. Neamul omenesc începu să fie convins de acéastă comunitate.

În acéastă stare se afla lumea când s'a născut Iisus Christos.

Or cât de puțin însemnată și ascunsă a fost viața Sa, neavînd unde să-și plece capul; însă chîr din punctul de vedere al considerațiunilor nóstre lumesci, trebuie să recunóscem că ceva mai nevinovat, mai puternic, mai sublim, mai sfînt nu a fost pe pămînt ca traiful Sěű, viața și mórtea Sa; în fie care respirație ce ese din gura Sa se vede suflarea curată a lui Dumneđeű; sunt cuvinte, după cum se exprimă Petru, ale vieței eterne. Neamul omenesc nu are nici o amintire, care, numai de departe, să se pótă asemăna cu acésta.

Dacă țeitățile naționale aű coprins în sine vre o dată un element religios, acesta, de astă-dată, a fost întunecat pe deplin, căci de astă-dată numai avea nici un înțeleș. În Fiul omului, în Fiul lui Dumneđeű se manifestă relațiunea lui Dumneđeű cu lumea și a omului cu Dumneđeű.

Iisus Christos s'a născut într'o națiune, care se deosebea în totul de tóte cele-l-alte prin o lege rituală serveră și unilaterală, care însă avea un merit fórte mare, că a menținut neschimbat monoteismul, pe care l'a cunoscut de la început și nu s'a îndepărtat de la dînsul. În tot casul Iudeű îl consideraű ca pe un serviciű național; de

acum înainte însă dobândi o însemnătate cu totul alta. Christos disolvă legea, întru cât o împlini. Fiul omului se declară ca Domn al Sabatului; El deslegă conținutul etern al formelor neînțelese de o minte strimțată. Din poporul, care până acum era separat de toate cele-l-alte prin sentimente și moravuri cu totul diferite, se ridică acum, prin puterea adevărului, o credință care invită și primi la sine pe toate cele-l-alte. Se anunțase Dumneșeul general, despre care Apostolul Paul predicase Atenienilor. Sosise timpul, după cum am văzut, pentru această învățătură sublimă: exista acum un neam omenesc care să o înțeleagă. Ca o rază de soare, ține Eusebiu, lumina acesta asupra pământului. În scurt timp o vedem răspândindu-se de la Eufrat până la Oceanul Atlantic, de-a lungul Rinului și a Dunării, peste întreaga margine a imperiului.

Spiritul politic al religiunilor antice încercară încă o dată o nouă formațiune. Totalitatea tuturor acelor autonomii, care odinioară umpluseră lumea, întreg conținutul lor, devin proprietatea numai a unuia singur, care părea că e de sine stătător. Religiunea recunoscă și ea aceasta, acordând imperatorului adorațiune divină. Lui îi ridicară temple, îi aduseră sacrificii pe altare, jurau pe numele său, îi stabiliră zile de sărbătoare și imaginile sale ofereașil. Adorațiunea care se aducea geniului imperatorului era singura adorațiune generală ce se aducea în tot imperiul. Într-o idolatrie se acomoda cu aceasta, căci imperatorul devenise acum protectorul ei.

Acastă adorațiune a cesarului avea oarecare asemănare cu învățătura creștină, față de cele-l-alte religiuni locale; în același timp însă sta și într-o puternică contradicție.

Imperatorul înțelegea religiunea din punctul de vedere lumesc, ca legată de pământ și de bunurile sale și că toate acestea îi sunt lui date și tot ceea ce cine-va are, provine de la dînsul. Creștinismul trebuia să fie înțeles în plenitudinea spiritului și a verităților supra pămîntesci.

Imperatorul întrunea în mână sa statul și religiunea. Creștinismul însă separa cu totul ceea ce se cuvenea lui Dumnezeu, de ceea ce se cuvenea Cesarului.

Cei cari aduceau sacrificii Imperatorului se recunoscneau pe sine în cea mai adâncă servitudine. Tocmai acolo, unde constituțiile primitive admiteau cea mai întinsă neatârnată, în relațiunea religiunii cu statul, aici, de astă-dată, se observa confirmarea sclaviei. Era un act de libertate, când creștinismul oprea pe credincioșii de a sacrifica imperatorilor.

Adorarea Imperatorului era limitată; ea nu se întindea peste marginile imperiului, sau peste așa numitul cercul pământului. Creștinismul era determinat ca să coprindă în sinele său adevăratul cerc al pământului, nu pe cel închis, întregul neam omenesc. Conștiința religioasă veche primitivă, după care să spune că era premergătoarea idolatriei, sau că cel puțin era curată și neturburată prin nici o relațiune cu statul, pe acesta căuta noua credință să o deștepte în națiunii și să o pue în fața acestei puteri domnitoare, care nemulțămită fiind cu ceea ce e pământesc, voea să și supue și ceea ce era dumnezeesc. Prin acesta omul dobândi un element spiritual, prin care el deveni iarăși de sine stătător, liber și personal neînvinș; pe pământul lumii apărură din nou bucuria și dorința de a munci, care fu cauza atâtor producțiuni mărețe de tot genul.

Era contrarietatea acelor pământesci și a celor spirituale, a sclaviei și a libertății, a morței treptate și a reînținerii vii.

Nu este aici locul de a se descrie lungă luptă a acestor principii. Tote elementele de viață ale imperiului roman au fost puse în mișcare și puțin câte puțin au fost cuprinse și patrunse de substanța învățaturii creștine și răpitate în această direcțiune a spiritului. De la sine, dice Chrisostomus, s'a stins eroarea idolatriei. Lui chiar îi apare

păgânismul ca un oraș ocupat, ale cărui ziduri sunt sfărâmate, ale cărui hale, teatre și clădiri publice sunt arse, iar apărătorii uciși: numai sub sfărâmături se ved încă câți-va bătrâni și câți-va copii.

Indată însă nu s'a mai observat nimic nici din acestea și o schimbare fără sémân se produse.

Din catacombe se ridică venerațiunea martirilor, în locurile unde erau adorați ȳei olimpici. Aceleași colóne care odinioară susținuseră templele păgâne, purtau de astă-dată templele ridicate în memoria acelora, cari au desprețuit ȳei păgâni și în acest scop au suferit mórtea. Cultul, care începuse în locuri singuratice și în închisorí, cuceri de astă-dată lumea. Era de mirat că tocmai o clădire lumescă a păgânilor, basilica, să fie transformată într'un locaș al adorațiunei creștine. Se observa aici ceva deosebit. Ahsida basiliceí cuprindea un Augusteum și acolo se afla chipurile acelor cesari, cărora li să da onoruri dumnezeesci. Locul acestora îl luă, după cum și până astă-ȳi se ved în cele mai multe biserici, chipul lui Christos și al Apostolilor; în locul stăpânului lumeí, care însuși era considerat ca ȳeu, intră Fiul Omului, Fiul lui Dumnezeu. Divinitățile locale dispărură. Pe tóte drumurile, pe înălțimile amețitoare ale munșilor, în trecători prin văile prăpăstiose, pe acoperișurile caselor, pe mosaicul podelelor, peste tot se vedea crucea. Era o victorie hotărătore și deplină. După cum pe monedele lui Constantin se vedea «Labarum» cu monogramul lui Christos peste dragonul învins, tot așa se ridică numele și adorațiunea lui Iisus Christos peste păgânismul cădând.

Chíar privit din acest punct de vedere, imperiul roman are o însemnătate infinită. În secolile înălțării sale a sfărîmat autonomiile și a subjugat popórele; a distrus acel sentiment de neatárnare, care sta în separațiunea statelor. În timpurile mai târđii s'a vedut eșind, din sínul acestuí

imperiului, adevărata religie, expresiunea cea mai curată a unei conștiințe comune, care s'a întins departe peste marginile sale, a unei conștiințe intime despre un singur și adevărat Dumnezeu. Putem să știm, că imperiul, prin această dezvoltare, a pierdut propria sa necesitate? Neamul omenesc a devenit mai conștient de sine însuși: își găsisse unitatea în religie.

Acastă religie a dat imperiului roman, în afară de aceasta, și forma sa exterioară.

Serviciile preoțesci păgâne se dau ca niște funcțiuni cetățenești. În Iudaism era un singur neam însărcinat cu aceste servicii preoțesci. Creștinismul se deosebesc prin aceea, că avea să consacre aici un rang deosebit, compus din membrii cari erau aleși liberi, sfințiți prin punerea mâinilor, depărtați de tot ce e pămîntesc și destinați numai pentru serviciile spirituale și dumnezeiești. La început biserica se mișcă în forme republicane, însă ele dispărură cu cât mai mult credința cea nouă ajunsese la o stăpînire deplină. Clerul se așeză încetul cu încetul, însă pe deplin, în opozițiune cu laicii.

Acastă se întâmplă, după cum cred, nu fără o necesitate internă. În triumful creștinismului era și liberarea religiei de elementele politice. Sta în legătură cu acesta, ca față de stat să se formeze un rang spiritual separat cu o constituție proprie. În această separare a bisericii de stat se află, poate, particularitatea cea mare și decisivă a timpurilor creștine. Puterile spirituale și lumesci pot să se atingă împreună, pot să stea în cele mai strânse relațiuni, să se reunească chiar împreună, însă acesta numai în mod excepțional și pentru puțin timp. În relațiunile lor, în pozițiunea lor, una față de alta, există de atunci unul din momentele cele mai însemnate ale istoriei.

Puterile spirituale primară și ele o constituție după moștră imperiului. Nu dură mult timp și episcopii Romei

ocupară primul loc în ierarhie. În adevăr este o pretenție absurdă, că în primele secole saū că vre o dinióră primatul papal a fost recunoscut în mod general de la Est la Vest; fără îndoială însă că episcopii Romei câștigară de timpuriū o mai mare vasă, întrecând cele-l-alte autorități bisericesci. Multe aū contribuit, pentru ca să le procure lor un ast-fel de rang. Dacă un episcop al unui oraș de reședință provincial se bucura de o mare însemnătate, cu atât mai mult episcopul din vechea capitală a imperiului. Puterea episcopilor Romei se ridică cu sprijinul dat de imperatorii. Dar tocmai în aceste relațiuni politice, în sprijinul dat de imperatorii romanii, se afla mărginirea puterei bisericesci. Dacă ar fi rămas în imperiul roman un singur imperator, primatul general ar fi putut pôte să existe, însă împărțirea imperiului puse o margine autorității papale. Ar fi fost imposibil ca imperatorii din Orient, care conservaū așa de geloși drepturile lor bisericesci, să îngădue întinderea în statele lor a autorității patriarhilor occidentali. Constituția bisericeii corespundea și aici constituției imperiului.

Acesta este primul capitol al acestei celebre opere a marelui istoric Leopold von Ranke.

M. P.

ÎNVIEREA MORȚILOR.

În simbolul credinței—Niceno-Constantinopolitan,— Biserica creștină, sub toate formele sale, profesază credința, că morții vor învia, duple cum se vede din art. 7: «Și iarăși va veni cu mărire, să judece viii și morții, a cărui împărăție nu va avea sfârșit», și din art. 11: «Aștept învierea morților».

.La judecata generală, ce va avea loc, duple învățătura creștină, la sfârșitul lumii, vor sta înaintea Judecătorului celui drept, viii și morții. Viii, se înțelege ușor, că vor fi oamenii găsiți în viață, la venirea fără veste a acestui mare eveniment; aceștia vor asista deci la judecată, în întregimea ființei lor, adică corpul unit cu sufletul. Morții din ambele articole sunt toți oamenii, cei adormiți de la începutul lumii, până în acel moment. Stând ei la judecată cu viii, neapărat, că vor participa cu întreaga lor ființă: sufletul unit cu corpul. Sufletul, ca unul ce este nematerial, este nemuritor și ca ast-fel, ușor va sta la judecată. Dar corpurile celor morți de mii de ani, prefăcute în cenușă și praf, cum vor participa la pronunțarea definitivei sentinți divine!? Și

corpul va sta la judecată, căci duple învăţătura Mântuitorului, va învia şi se va uni iarăşi cu sufletul său. n. fiind deosebire de cei vii şi aceştia nelntrecând pe cei adormiţi în Domnul.

Pentru a lămuri credinţa despre *învierea morţilor*—sau a corpurilor decedaţilor—lucru folositor orî căruî bun creştin, preot şi învăţător; pentru luminarea minţii într'o cestiune teologică sau de credinţă; pentru o mai bună înţelegere şi întărire a unui punct din crezul fie-căruia; pentru satisfacerea unei cerinţi sufletesci a acelor, ce te întrebă, înspăimntaţi de mormintul rece şi întunecos şi pentru înlăturarea unor nedomiriri, voiû dovedi înviera corpului cu probe din: Religiuinea păgână, mosaică, creştină şi din raţiunea sau mintea sănătósă şi cultă a omului.

Învăţătura despre înviera corpului omenesc este măreţă şi atrăgătoare, din punct de vedere filosofic; iar din punct de vedere teologic, ea este naturală până la o limită, dar mai mult este o minune. Acastă învăţătură, a propoveduit-o Iisus Christos, Apostolii săi,—mai ales Sf Paul—şi s'a observat şi observă şi în practica Bisericii creştine ortodoxe, şi la cele-l-alte confesiuni. Raţiunea, sciinţa şi bunul simţ recunosc această învăţătură.

În lumea creştină şi în toate părţile, unde este credinţa despre nemurirea sufletului, înviera corpului este recunoscută, ca un principiu fundamental al religiunii; este însă ôre-care deosebire de înţelegere, numai în ce privesce: împrejurările, modul, consecinţele etc., al căror secret îl are numai Dumnezeu, neputându-se discuta de cât cu forţe mare rezervă. Să vedem, cum era socotită înviera corpului în religiunile păgâne:

1). *Zoroastru* învăţa înviera corpului, cât se pôte de limpede.

Se găseşte chiar în Zend-Avesta, un loc, unde se tratéză despre chipul, cum se va face înviera, şi despre ac-

tivitatea omului spre a fi demn de Ormuzd¹⁾, adică de divinitate. Iată ce se citește în Bousidehesch: «Vinele vor fi din nou date corpului. Toți morții vor învia: mai întâiu sufletele lor, apoi corpurile, precum au fost. *Sufletul își va recunoște corpul și va dice*: Iată tata, mama frațele, nevasta. Apoi vor apărea toate ființele din lume și fie care va vélea binele și răul, ce va fi făcut».

2. Când fu descoperit *Peru*, s'a găsit printre *Incași*—locuitorii indigeni—credința în învierea corpului. Când Garcilasso de Vega îi întreabă, pentru ce pun la un anumit loc: pământul și unghiile,—când le tăia, el răspundea: «Sciți bine, că tot ceea ce noi suntem aici, trebuie să reinviem și că sufletele vor ieși din morminte, cu tot ce vor avea din corpul lor. Pentru a împiedica deci, ca sufletele noastre să nu fie nevoite de a căuta unghiile și pământul,—căci va fi acea zi,—noi le punem aici la un loc, ca să le găsiască mai ușor».

De alt-mintrelea, simburile acestei credinți putea să le fi venit din Creștinism, prin Europeanii, aruncați pe continentul Americii, într'o epocă, de care nu-și mai aduceau aminte; dar noi o găsim și încă lămurită. Mult mai mare valoare și greutate au istorisirile, relative la acest subiect, care se găsesc în cărțile anterioare creștinismului, cum e *Zend-Avesta*; de și s'ar bănuie, că mărturisirea lui Zoroastru ar fi împrumutată din cartea lui *Iob*, adică din Vechiul Aședămînt, întru cât s'au cercetat de către învățați Bibliei și s'a vădut, că părțile, ce se aseamnă cu învățătura biblică—Vechiul și Noul Aședămînt,—nu exista în edițiunile păgâne, mai vechi de cât creștinismul. Și într'un cas și într'altul, Biblia cu totă vechimea rămâne în picioare.

3. Acastă credință este și la *Mohametanii*. Dacă însă, nu se găsește scrisă în Coran, cauza este, că acastă cre-

1) Principiul binelui, adevărului și dreptății; iar contrariul era Ahri-man principiul răului.

dință exista la Creștinii, Ebreii și Arabii, din amestecul cărora se compunea populațiunea țărilor, unde predica Mohamed reforma sa. De alt-mintrelea însă, în numele lui Alah, s'a predicat energic și strălucit învierea viitoare a neamului omenesc, de unde a și rezultat printre Turcii și Arabii, acel fanatism religios, a cărui consecință a fost răspândirea Islamismului, prin foc și sabie, punându-le înainte și plăceri fizice, în viața viitoare. Voiți cita un loc, dintr'o carte sfântă la Turcii, spus de un sacerdate al lor, în chestiunea aceasta: «Dumnezeu face să țîsnescă viața din sinul morții și mórtea din sinul vieții. Voi veți ieși din mormintele vóstre, precum pămîntul face să iasă germenul fecundității. Dumnezeu a format toate creaturile, El va reînsufleți cenușa lor. Omul creat din noroiu, ofere doveđi. Uitând creațiunea sa, el strigă: Cine va putea reînsufleți nisce óse reduse în pulbere?»

Răspuns: Acela, care le-a dat ființa, le va reînvia. Nu cređi, că cel ce a creat cerul și pămîntul—fără sfortare—póte să învieze pe morți? Vai de acela, cari tágăduesc învierea!».

4. Mai departe, *credința în metempsihoză*, ce se găsește din cea mai adincă anticitate, la popóre, cât și la filosofi, recunósce un fel de reînviere un fel de reunire a sufletului cu corpul, pentru o altă viață. Revenirea sufletului în nisce corpuri noi, pentru pedépsă, expiațiune, nu era de cât o înviere, de și nedefinită, analógă cu acea înviere a reproduce-rilor de vegetale, prin sémintă, de care Sf. Apostol Paul nu s'a sfiit să se servéscă, ca comparațiune, pentru a face înțelésă adevérata înviere.

Platon (429+348 a. Ch.), care a descris fenomenele metempsihozei, așa cum s'a găsit în tradițiunile popórelor, ce le vizitase, asociază tot-d'auna corpul cu sufletul, la judecata lui Dumnezeu, fie pentru recompensă fie pentru pedépsă. El represintă sufletul tiranilor, rănit de viții; iar pe

aceste cicatrice, arătându-le în afară, *în corpuri vizibile*, care aș partea lor, la pedepsă. Vorbind despre cei buni, îmbrăcați în lumină și locuind în nemărginirea cerului, ca aștrii, nu lasă nici o îndoială, despre realitatea corpurilor glorioșe, care îmbracă sufletul. Tot Platon scrie în cartea X a legilor: «Sufletul și corpul de și nu sunt eterne, ca adevărata devinitate, totuși sunt neperitóre». Din filosofia platonice se deduce ușor, o ultimă transformare a corpurilor din viața acésta, în corpuri spirituale, pentru cei buni, care transformare ne pare, că nu este departe de aceea, despre care vorbește Sf. Paul Corintenilor, când ăice: «Nemintosule, tu ce semenî, nu răsare, dacă nu va fi putreăit..... Ast-fel este și învierea morților. Este semănat în putreăune, este deșteptat în neputreăune..... Este semănat corp firesc, este deșteptat corp spiritual; dacă este firesc este și spiritual». Iar despre cei răi, dacă starea corpurilor lor rēmăne neterminată în metempsichoză și la Platon, nici Sf. Paul nu o determină mai mult. El ăice, că noi vom fi cu toți schimbați și pare a indica nisce grade fórte variate de glorificațiune corporală, prin comparațiunea cu diversele corpuri ceresci ale universului vizibil. «Alta este strălucirea sórelui și alta strălucirea lunei și alta strălucirea stelelor, căci stea de stea se deosebesce în strălucire. Ast-fel este și învierea morților» (I Corint.). Chiar și Mântuitorul a vorbit numai de acei dintre morți, care vor fi judecați demni de viața viitoare, trecând în tăcere saù neaducând vorba de starea corpurilor celor răi dintre morți.

II). *Ideia despre învierea corpului în Religiunea mosaică*. În acésta religiune pozitivă, găsim credința, că toți ómenii vor învia; adică iarășî își vor lua corpul, pe care îl părăsiseră la mórte, cu tóte că acest corp trebuie să fie înzestrat—după înviere—cu proprietăți deosebite de acelea, pe care le avea în viața pămîntescă. Așa a înviat și Iisus Christos și așa crede și Biserica, dupre cuvintul

Domnului, care ȋdice: «Fiii vécului acestuia se însórá și se mărítă; dar aceia, cari se vor fi invrednicit să aibă parte de vécul acela și de învierea dintre morȋi, nici nu se însórá, nici nu se mărítă»; (Luca XX 34), deci, corpurile inviate vor fi cu proprietăȋi deosebite.

Religiunea mosaică ne procură probe. 1) *Iob*, zácênd pe gunoiul sêu, sunt de atunci 4000 de ani, póte și mai mult, ast-fel își exprima durerea sa, pe câmpiile Idumeei: «O! de ar fi scrise cuvintele mele; în carte de a fi sápatel! Cu condeiú de fier de ar fi tăiate, în plumb, în stâncă, în etern! Dar sciú, că rêsbunătorul (Mântuitorul) meú trălesce, și de va fi cel de pe urmă, tot se va arăta pe pămînt; și de și acéstă piele este plină de rănî, *tot voiú privi în carne pe Dumneđeú*, pe Dînsul îl voiú privi, spre binele meú; ochii mei îl vor vedea și nu al altuia; de acest dar se consumă rărunchii mei în sinul meú». (Iob. XIX 22—29).

2) *Profetul Daniil*, într'un entusiasm striga: «Căci în timpul acela se va scula Mihael, patronul cel mare, care stă pentru fiii poporului têu; și de și va fi timp de strimtorare, cum nici o dată n'a fost, de când a stat poporul, până în timpul acela, totuși în timpul acela, va scăpa poporul têu, tot ce se va afla scris în carte. *Da, mulȋ din cei ce dormeaú, ca în țărîna pămîntului, se vor scula; unii spre nemurire, iar alȋii spre ocară și rușine eternă*». (Daniel XII. 1—4).

În timpul *Macabeilor*, credința în învierea corpului era popularisată la Ebrei, căci cei 7 fi martirisaȋi de Antioch, în fața mamei lor, îi ȋdiceaú: «Tu, criminale, tu ne pierȋi în viața presentă, dar Regele lumii ne va învia—pe noi, cari vom muri pentru legile lui—în învierea vieȋii eterne. Noi ȋinem aceste membre ale corpului din cer; dar pentru legile lui Dumneđeú, aȋi le dispreȋuim, căci avem nădejde, că, El ni le va da iar într'o ȋi. Ne este preferabil de a fi omoriȋi de ómenî, în nădejdea, că Dumneđeú ne va învia;

Iar pentru tine, învierea nu va fi pentru viață». (II Macabei VII).

III). *Deveți despre învierea corpului din Religionea creștină.* Găsim aici argumente, mai întâi în Sf. Evanghelie, documentul și mărgăritarul cel de mult preț al creștinismului. Iisus Christos a vorbit adesea despre învierea corpului, zicând: «Când faci prinz sau cină, nu chema pe prietenii tăi, nici pe frații tăi, nici pe rudele tale, nici pe vecinii avuți; 'ca nu cum-va și ei să te cheme iar, și să ai răsplata. Ci când faci ospet, chiamă săraci, neputincioși, șchiopi, orbi. Și fericit vei fi; pentru că n'au să-ți dea înapoi; *dar ți se va răsplăti la învierea dreptilor* (Laca XIV. 13—14).

Iată dar învierea morților și chipul cum să se facă milostnia. Cu o altă ocașie, tot Mântuitorul Christos a zis: «Adevăr, adevăr, zic vouă, că vine césul și acum este venit, *când morții vor auți glasul Fiiului lui Dumnezeu și cari vor fi auți, vii vor fi*. Și în altă parte: «Nu vă minunați de acesta (judecată), că vine ceasul, *când toți, cari sunt în morminte, vor auți glasul Lui*». Deci vor învia. (Ion. V. 25. 28). Tot în Sf. Evanghelie după Ión, citim cuvintele Domnului: «Și acesta este voia Celui, care m'a trimis, ca tot ce m'a dat mie, să nu pierd ceva din el, *ci să-l înviez în ziua de apoi*»..... (Ión. VI. 39—55).

Se mai pot cita locuri din Evanghelia lui Matei, Marcu și Luca, (Mat. XXII. 18, Luca XX. 27) unde Iisus Christos răspunde Saduceilor, asupra învierii morților: «In ziua aceea, veniră la Dinsul Saduceii, cari zic, *că nu este înviere* și îl întrebară, despre casul cu femeia și cei 7 frați. Atunci răspunzând Iisus le zise: Vă rătăciți, nesciind scripturile, nici puterea lui Dumnezeu. *Căci la înviere*, nici nu se însoră, nici nu se mărită, ci sunt ca îngerii lui Dumnezeu, în cer. Și că Dumnezeu, nu este Dumnezeu al mor-

ților, ci al viilor». Decî explicit, negând Saduceii învierea corpului, Iisus o aprobă în fața lor, desmințindu-i.

În fine, Sf. Apostol Paul, vasul alegerii, ca interpret al cuvintelor Mântuitorului Christos, este foarte lămurit asupra învierii morților: După ce istorisesc el Corintenilor în epistola I-ii, (capit. XV) învierea Domnului Christos și arătarea lui Apostolilor pe rînd, apoi tuturilor și mai pe urmă chiar și lui, în mod miraculos, țice,—legând învierea morților de învierea lui Iisus Christos—într'un capitol clasic: «Iar dacă se predică Christos, că a înviat din morți, *cum țice unii între voi, că nu este înviere de morți?* Iar dacă nu este înviere de morți, nici Christos n'a înviat; Iar, dacă Christos n'a înviat, deșartă este dar predica noastră, deșartă este și credința vastră. Dar suntem aflați și martori mincinoși ai lui Dumnezeu, fiind-că am mărturisit împotriva lui Dumnezeu, că a înviat pe Christos, pe care nu l'a înviat, dacă cu adevărat morții nu se înviează. Căci, dacă morții nu se înviează, nici Christos n'a fost înviat. Iar dacă Christos n'a fost înviat, de nimic este credința vastră, sunteți încă în păcatele văstre. Prin urmare, perduți sunt și cei adormiți în Christos. Dacă în viața acésta, nădăjduim numai în Iisus Christos, iar în învierea morților nu credem, suntem mai de plâns, de cât toți ómenii. Acum însă, Christos a fost înviat dintre morți, pârğa celor adormiți. Căci, de óre ce printr'un om este mórte, printr'un om este și înviere de morți.

Dupre cum vedurăm aici, Apostolul pune în paralel învierea morților cu a lui Iisus Christos, pe baza căreia, se face învierea corpului. Necredînd în învierea Domnului, nimicesc învierea morților; necredînd în învierea morților, renegî învierea Dumnezeu-Omului și creștin adevărat nu poți fi. Dacă în acest loc, se coprinde învierea omului—luat în totalitatea ființei sale—că costând din suflet și corp, este un alt loc, unde se vorbește expres despre învierea corpului.

Tot divinul Paul ȃice: «Dacă morȃii nu se ȃnviaz, să mncm ȃi să bem, cc mine, murim.—Dar va ȃice cine-va: cum să ȃnviaz morȃii? In ce fel de corp vin ei? Nemin-tosule, ceea ce tu semen, nu răsare, dacă nu va fi putre-ȃit. ȃi ce semen, nu semen corpul, ce are să fie, ci gr-untele gol.... Dar Dumneȃeu ȃ d corp, dupre cum a voit ȃi fie-căreia dintre seminȃe, corpul ei. Nu or-ce carne este carne; ci alta e carnea de ómeni, alta de vite, alta de pa-sări, alta de pește. Ast-fel este ȃi ȃnvierea morȃilor. Este smnat in putrejune, este deȃteptat in neputrejune.

Este semănat in necinste, este deȃteptat in mărire; este semănat in slbicune, este deȃteptat in putere. Este semănat corp firesc, este deȃteptat corp spiritual; dacă este corp firesc este ȃi spiritual. Apoi: intr'un moment, intr'o clipel de ochi, la cea din urmă trimbiȃ; cc va trimbiȃ ȃi mor-ȃii se vor scula fără stricăciune ȃi noi vom fi schimbaȃi. Cc muritorul aceȃta trebue să ȃmbrace nemurire». (I. ȃo-rint. XV. 35—57).

Iată dar ȃnvierea corpului, schimbat, transformat. ȃnvie-rea corpului nu numai este propoveduit in teorie, ci este chr ȃi practicată, svrșit prin minune. Iisus Christos a ȃnviat *pe fica lui Iair* (Mat. IX. 23, Marcu V); a ȃnviat *pe fiul vduveii din Nain* (Luca VII), pe care ȃl duceau la mormnt; a ȃnviat pe *Lazăr*, cel mort de patru ȃile ȃi care intrase ȃi in putrefacȃiune (Ión capit XI.); iar mai pe urmă a ȃnviat chr el ȃnsuș, fcndu-se ȃnceptur tutu-lor, celor adormiȃi, dovedind din cele spuse ȃnvierea mor-ȃilor, nu numai cu cuvintul, ci ȃi cu fapta.

Pe lângă aceste argumente, aduse din religiunea pgn, constattor, că a existat asemenea ideie, ca o cerinȃ a naturii, ca un adevr al minȃii firesci, ca ceva ȃnscut; pe lângă dovedile aduse din religiunea mosaică ȃi creștină, a-dic, din religiunea pozitivă, revelată, mai ne rmne să ȃntrebm ȃi *raȃiunea omului cult*, matur ȃi desbrăcat

de prejudiții. Și dacă în păgânism, am găsit dovezi—pentru cestiunea, ce ne interesează,—căci după disele Apostolului: «Păgânii cei ce nu au lege, din fire fac ale legii», cu atât mai mult vom găsi un teren favorabil subiectului nostru, căci întrebăm o minte mult mai cultă ca în păgânism și luminată de luminile revelațiunii, care trăesce în atmosfera creștinismului.

Sufletul, fiind creat de Dumnezeu pentru a fi unit cu corpul, despărțirea lor—unul de altul provocată prin mărte—nu este de cât provisorie, chiar după păcatul original, care a provocat mărtea. Sufletul doresce inconinuu, înviera corpului său. Pe de altă parte, ideia, că corpul nu mōre, ca să fie mort pentru vecie, ne este atât de familiară, în cât noi avem dorința naturală sau instinctul de a revedea persoanele, ce noi am iubit și pierdut. Credem fără sforțare, că mărtea nu e de cât un somn. Învierea corpului dar corespunde presimțirii, dorinții sufletesci și consciinței noastre...

Este adică o cerință naturală a sufletului nostru. Și ceea ce este născut sau pus în om de la natură este adevărat, căci natura nu dă nimic, ce n'ar avea existență, sau ce ar fi neadevărat. Rațiunea nu înțelege existența sufletului nostru fără corp, nu pricepe adică, cum ar exista ca spirit pur, care ar continua să cugete și să voiască în afară de materie; ci existența și facultățile unui suflet, le pricepe, numai întru cât acesta este unit cu un corp transfigurat. Rațiunea ne spune de asemenea, că omul nu este sufletul fără corp; ci omul este sufletul unit cu corpul. Deci, dacă omul trebuie să învieze, atunci trebuie să revină la o nouă viață, cu tot ce a constituit persoana sa, adică sufletul unit cu corpul. Dacă apa se descompune chimicesce în O. și H.², ca să se recompună chimicesce, nu trebuie tot aceleași elemente? Ba da. Tot așa murind sau descompunându-se omul, la înviera omului—recompunerea lui—trebuie să-și

la elementele lui. Decî raţiunea, sentimentul şi legea firii cer învierea corpului.

Omul merită pedepsă saŭ recompensă. Dar omul, ce este? Este sufletul unit cu corpul, formând una şi aceeaşi persoană. Prin urmare, ca dreptatea divină să fie desvîrşită, trebuie ca, recompensa saŭ pedepsa să se dea omului întreg, complect, sufletului şi corpului unite. Corpul este organul, instrumentul indispensabil al sufletului, fie în sêvîrşirea virtuţii, fie în practicarea vişului. Amîndoi sunt complici de drept şi de fapt. Ce este şi mai mult, corpul este provocatorul la rău, întru cât este partea animalică. Sunt dar aliaţi, tovarăşi şi la bine şi la rău, decî trebuie să împartă şi câştigul şi paguba, ca rezultate ale activităţii din asociaţiunea lor de pe pămînt. Nedrept ar fi, ca numai unul să se bucure de recompensă, saŭ să sufere pedepsă, întru cât a conlucrat amîndoi. Decî dar, în virtutea meritului şi pedepsei, corpul trebuie să învieze.

Raţiunea nu pôte tăgădui învierea corpului. Ea asigură posibilitatea învierii corpului, înlăturând imposibilul. Chiar natura ne oferă o imagine. Acel, care a avut destulă putere pentru a face din nimic, corpul omenesc şi a-l uni cu sufletul, cu atît mai mult trebuie să pôtă a-l reface saŭ a-l reconstitui din elementele sale primitive,—care nu pier şi de a face eternă unirea sufletului cu corpul; iar, vrînd să rupă acéstă unire pentru un timp, pôte a o restabili iar.

Învierea corpului este pentru creator o simplă chestiune de putere şi de voinţă. Dacă a putut construi din nimic, pôte să distrugă chiar acel ceva pentru un timp şi a-l reconstitui apoi din aceiaşi materie. Decî natural şi întru cât există atot-puternicia şi voinţa lui Dumnezeu, corpul va învia.

Sciinţa recunosce învierea corpului. Ea demonstrează, că în natură, nici o substanţă nu este nimicită, nici chiar cea mai mică pãrticică a materiei. Există numai transfor-

mațiune, prefacere, schimbare. Materia este în mișcare, cât va fi cerul și pământul. Cantitatea sa este tot-d'auna aceeași. Numai modul său de agregatiune—de alipire pentru a forma un corp—se schimbă.

Deci moleculele, intrate în compozițiunea corpului uman, nu sunt nimicite, ci sunt conservate până în momentul, când puterea divină le va grupa din nou, pentru a reconstitui corpul, unindu-l cu sufletul, în vederea recompensei sau pedepsei. Așa dar departe, ca știința să fie contrară învierii corpului.

Dupre cum spune Sf. Apostol Petru «că va veni ca un fur ȝiua Domnului, în care ȝi, cerurile vor trece cu iuțelă vȝiitóre, iar stihiiile, arse fiind, vor fi desființate și pământul și lucrurile de pe dînsul vor fi arse de tot și că va fi ceruri noi și pământ nou, în care locuiesce dreptatea (II Petru III. 10).

Scriitorii bisericesci învață, că pământul nu va fi nimicit, ci reînviat, după ce va suferi mai întâiu descompunere. Sf. Grigorie de Nazianz, Ión Chrisostom, Ieronim, Irineu, Ilariu, Ambrosiu, Origen, referindu-se la textele biblice din cestiune, înțeleg *tótă natura creată, inclusiv corpurile*. Adică și ele vor fi reînviat, sau înviate, căci *în tótă natura creată* se înțelege că se coprinde și învierea corpurilor. *Sfârșitul lumii deci și cu transformarea sa coprinde în sine învierea morților.*

Superioritatea omului în univers reclamă nenimicirea sa. Se cade, ca corpul omului, creat de Dumnezeu într'un mod particular și deosebit de al celor-l-alte viețuitoare; care a fost renăscut prin taîna sf. Botez; care a primit darul Duhului Sfint, la ungerea cu Sf. Mir; care s'a purificat de păcate prin penitență și Sf. Euharistie etc. se cade să fie cel puțin transformat, *ca pământul nou, și ca ceruri noi*, de care vorbește Sf. Petru. Este convenabil chiar, ca el să fie mai favorizat de cât ele și să

nu urmeze numai sorta materiei, care n'a fost însuflețită nici o dată de suflarea divinității. Așa dar, prin destinațiunea sa în univers, merită omul cu atât mai mult sorta existenței și a transformărei, deci a învierii.

Neexcluderea corpului de la grația divină acordată sufletului. Prin păcatul original, a intrat mórtea în omenire—*mórtea morală*,—adică pierderea grației divine, separarea de lumea supranaturală,—pentru suflet și *mórtea fizică*—pentru corp. Prin răstignirea Mântuitorului pe cruce la Golgota, a înviat moralmente sufletul, biruind mórtea spirituală și făcându-l să intre iarăși în imperiul grației. Deci și corpul instrumentul și aliatul sufletului — la pierderea fericirii trebuia să fie lăsat de tot în părăsire? Dacă prin bunătatea divină, prin prisoțința darului, sufletul a fost salvat de mórtea morală, corpul—tovarășul lui—de ce ore să fie exclus și să nu se bucure și el de misericordia divină, scăpându-se și el de mórtea fizică prin înviere? Nu se cuvenea dar, ca corpul să fie tratat mai aspru de cât sufletul, aliatul său, care după botez, devine locaș al Sf. Spirit.

Cuvîntul lui Dumnezeu, trup s'a făcut; a onorat corpul cu prezența sa, a suferit și a murit—ca om,—apoi a înviat în același corp, mîntuind lumea; nu este deci cu cale ca, corpul, care a servit la mîntuirea lumii și la învierea fizică și morală, să fie condamnat la o mórte eternă, sau nimicire. *Pentru onóre, ce i-a făcut divinitatea și pentru serviciul lui, merită corpul învierea sa.*

Dacă corpul n'ar învia, opera Mântuitorului n'ar fi desăvîrșită, căci în cazul acesta, ar fi mîntuit numai sufletul omului, nu și corpul și în acest cas, Mântuitorul ar fi regenerat neamul omenesc numai în parte și în înțeles impropriu; ceea ce nu se póte atribui Dumnezeirei, de unde se deduce învierea corpului.

Iisus Christos a fost asemenea omului întru tóte,

afară numai de păcat. El trăiesce și va trăi în vecl, cu corpul și cu sufletul său, fiind că Christos, cel înviat din morți, nu mai m^ore (Rom. VII. 9). Decⁱ și om^enii vor trăi de asemenea, cu corpul și cu sufletul lor, după ce adică vor învia, în corpurile lor.

Dumnezeu trebuie să fie glorificat prin operele sale. Dar opera sa este materia și spiritul. Dacă spiritul este singur nemuritor, unde va fi gloriațiunea ultimă a materiei, care a format corpul? Corpul făcut de mâinile lui Dumnezeu, este rezultatul lumii materiale, decⁱ mai ales prin el, natura întregă, trebuie să fie glorificată.

Corpul omenesc asociat cu sufletul trebuie să fie în vecl, organul, reprezentantul lumii materiale, pentru a presenta lui Dumnezeu omagiile naturei reînnoite sau transformate la sfârșitul lumii. Afară de ac^esta, dacă materia este asociată în corpul omenesc, cum este ea astă-^di la operațiunile intelectuale și religioase ale sufletului, cum ar fi ea mută la mărirea cea din urmă!? Ea dar își va îndeplini și acolo misiunea sa, continuând prin învierea corpului.

Iisus Christos este biruitorul morții și ca ast-fel— vorbind pămⁱntesce—ca toți cuceritorii, trebuie să fie în cer, înconjurat de cucerii săi. Dar El a biruit m^ortea trupescă, întru cât a înviat cu corpul; decⁱ învierea corpului este un drept pentru Christos, și trofeul trebuie să și-l ia.

Trebuie, ca omul să ajungă la scopul său din urmă, care este *fericirea*. Dar omul nu p^ote avea o fericire perfectă, de cât dacă sufletul este unit cu corpul.

Așa că, trebuie a recun^osce, că va fi o înviere de morți, care va uni sufletul cu corpul, pentru tot-d'auna.

Sufletul trebuie să ajungă la *perfectiune*. Sufletul este mai perfect în corp, de cât afară din corp, pentru că sufletul este o parte a unui tot compus și că t^otă partea integrantă a unei ființi există prin raportarea la tot. Prin urmare e de nevoie, ca sufletul să reia corpul pentru a fi perfect. Ori, a lua corpul, însemn^eză a învia morții.

Mórtea corporală a fost introdusă prin păcatul lui Adam. Păcatul strămoșesc se șterge prin botez; deci și mórtea corpului se ridică prin sacrificarea Fiului lui Dumnezeu, de óre-ce „*sublata causa, tollitur efectus*“, ne mai fiind cauza se șterge și efectul, care aici este mórtea corpului.

Omul nu cunósce momentul învierii. Dar scie, că atât cel bun, cât și cel rău vor învia. Acea vreme, ascunsă și pentru îngerii, este cu atât mai nesciută de către ómenii. Îngerii nu sciú când vor învia morții, fiind că este ȓis: «Despre ȓiua și césul acela, nimeni nu scie, nici îngerii din ceruri». Apostolii, cari aú cunoscut mai bine secretele divine, de cât cei meniți a fi în urma lor, *întru cât ei aú avut premițiile spiritului*, (Rom. VIII) n'aú cunoscut vremea învierii. În fine Iisus Christos, pe care 'L întrebară despre acésta, le răspunse: «Nu este al vostru a cunósce timpurile, pe care le-a pus Tatál, cu puterea sa» (Faptele Ap. I. 7). Așa dar, omul nu scie, când va fi momentul învierii.

Învierea morților va fi universală. Nu numai cei dreptii, ci și cei păcătoși vor învia. Acésta se vede din cuvintele Domnului: «Adevér, ȓic voué, că vine ora, când *toți cei ce sunt în morminturi*, vor aúdi glasul Fiului lui Dumnezeu și vor ieși, *cei ce aú făcut bine, întru înviera vieții și cei ce aú făcut rele, întru înviera osândirii*. (Ión V. 25). De asemenea, când ȓice: „*că va deosebi pe cei buni de cei răi, precum deosebesce păstorul oile de capre*“. Dacă însă Psalmistul ȓice: «Nu vor învia păcătoșii la judecată», aici prin vorba *învia*, care a tradus pe ebreescul *cum* nu se înȓelege înviera proprie, ci: a se scula, a sta, a susține cauza, înainte de judecárei. Cu alte vorbe, traducerea adevérată ar fi: «Pentru aceea nu se vor susține cei fără de lege la judecată, și cei păcătoși în adunarea dreptilor» (Psalm. I. v. 5) v. cartea psalm. de Isid. cav. de Onciul).

Învierea fiind fără de veste, mulți oameni vor fi atunci în viață. Ce se va face cu aceștia? Apostolul Paul ȳice cu privire la aceștia: «Iată, taină vę spun; *toți nu vom adormi, dar toți vom fi schimbăți*..... Pentru că se cade, ca stricăciosul acesta să îmbrace nesticăciune și muritorul acesta să îmbrace nemurire (I cor. XV 51). Din aceste cuvinte înțelegem, că împreună cu învierea morților va fi și *prefacerea celor vii*. Acesta o va săvârși același Iis. Chr., care va învia pe cei morți. Prefacerea saũ schimbarea celor vii va fi asemenea cu învierea; corpurile vor deveni nemuritoare, nesticăcioase, adică vor fi prea-mărite (Dogmatica Ort. de A. Comoroșan).

Omul va învia cu toate părțile corpului său, necesare integrității, verității și perfecțiunii naturii umane și individului; va învia adică totalitatea specifică, iar nu totalitatea materială, păstrându-și identitatea ființei, căci prin morțe corpurile nu-și perd ființa, ci numai se schimbă după formă. (Comoroșan-Dogmatica).

Oamenii vor învia cu talia, ce aveau, saũ ce ar fi trebuit să aibă la vârsta bărbăției, adică când se socotesce omul matur, saũ la etatea intermediară între cele două—copilărie și bătrânețe, cari presintă imperfecțiunii saũ lipsuri.

Corpul înviat nu se va compune din toate elementele. din cari a fost compus primul corp; nici că va fi format esact chiar din elementele, cari i-ar fi aparținut vr'o dată înviață și cari aũ suferit schimbări. Nu este necesar, ca să reia moleculele identice, ce aũ constituit odată corpul; ci este suficient să reia numai moleculele specifice, particulare speciei sale. Grăuntele ce germează, ovula ce se fecundază și cari dau naștere la ființe identice, este de ajuns spre a înțelege corpul înviat.

Corpurile nu vor învia cu viața animală: «Se sémână corp animal și se deșteptă corp spiritual; se sémână corp supus stricăciunii și se deșteptă în nesticăciune (I Corint.

15). Apoi «In împărăția lui Dumnezeu, nu este mâncare, nici băutură, ci vor fi cei înviați asemenea îngerilor lui Dumnezeu (Mat. 22. 30).

Dogma învierii generale a morților este vie în Biserica creștină sub toate formele sale. Vechiul și Noul Așezământ o are între dogmele fundamentale. Conștiința, bunul simț și rațiunea o aprobă. Științele naturale nu-i este contrarie. Practica Bisericii o observă, încă din primile timpuri ale creștinismului; chiar și în catacombe de ne vom pogori, o vom găsi; de asemenea multe semne simbolice o constată. Existând această credință în mintea creștinului, i se deschide orizontul vederilor. Față de toate viețuitoarele, viitorul îi suride, ea având un destin mult mai mareș. Omul trăiesce pe pământ, având o parte pămîntescă și una cerească; va trăi și în cer tot așa cu ambele părți. Scopul nu se mărginesce numai aici; viața sa nu este numai pămîntescă, iar idealul său nu se poate ajunge de cât dincolo.

Nedelea Georgescu

Licențiat în Teologie.

Reproducere după Jurnalul „Paluda“ din orașul
Bêrlad de la 28 Mai a. c.

*Evseviósež Dómne și în Christos Duhovnicéscă fiică,
A. R., Har și milă de la Domnul Nostru Iisus Christos, iar
de la smerenia Nóstră arhieréscă Bine-cuvîntare.*

Primind scrisórea Vóstră, prin care ne puneți în cunoștință de scrisorile ce v'aũ sosit din străinătate și din țară, scrisori cari cuprind o rugăciune urmată de îndatoriri și amenințări, cari aũ pus óre-care neliniștire în sinul familiei Vóstre și al altora, am rămas cu totul mâhnit în sufletul Nostru. Și mâhnirea Nóstră este cu atâta mai mare cu cât amenințările de care e urmată rugăciunea și care v'aũ făcut neliniștire Vouă și altora să atribue unui Episcop, și încă Episcopului de Viena; mai mult încă, asemenea amenințări fac o mare blasfemie față de însuși Domnul Nostru Iisus Christos cătră care e îndreptată rugăciunea, dând a înțelege că în numele lui se pot face și înșelătorii. De aceea Nouă nici nu ne vine a crede că nascocitorul unor asemenea, să fie Episcopul de Viena. Un episcop creștin, orî și de ce rit ar fi el—nu póte lega fericirea saũ nefericirea cuț-va de împlinirea saũ neîmplinirea unei îndatoriri—de a ceti cutare saũ cutare rugăciune în 9 zile de a rândul, a o transcrie de nouă orî și a o trimite și la alte nouă persóne. Numai un înșelător póte să đică, că cel ce va face saũ nu

acésta, va fi fericit saũ nefericit; numai un înşelător pôte sili prin surprindere conştiinţa cui-va, ştiut fiind, că așa ceva e în afară de ori-ce spirit al învăţătorei Domnului Nostru Iisus Hristos. Dar în sfârşit, ori şi cine ar fi autorul moral şi material al unei asemenea înşelătorii, un lucru e pe deplin vedit, e vedit că acela este un vrăjmaş al sfintei noastre religiunii creştine Ortodoxe de Răsărit, e vedit că acela este un vrăjmaş al sfintei noastre credinţe ortodoxe, pe care noi Românii o ţinem de vécuri, așa cum hotărâtă a fost ea de sfinta Biserică la cele şépte Sinóde ecumenice.

Pentru acésta drept răspuns la scrisórea vóstră, împrumutând cuvintele sf. Apostol Pavel dîn Epistola cătră The-salonicienii şi Thimotei, sfátuim şi indemnăm din tot sufletul pe întreaga Vóstră familie şi pe tóte alte familii creştine ortodoxe, cu care sînteţi în relaţiuni, *ca nu de grab să vă clatiţi voi în minte, nici să vă spăimântaţi, nici prin Duh nici prin cuvînt, nici prin scrisori, ca cum ar fi de la Noi*, (Episcopul vostru). *Nici într'un chip să nu vă amăgiască cine-va pre voi. Staţi şi ţineţi credinţa în care v'aţi învăţat*, de la sfinta Biserică Ortodoxă, *ori prin cuvînt ori prin scris*, pe care credinţă a ţinut-o străbunii şi răstrăbunii noştri, şi care fiind cea mai sfinţă şi cea mai adevărată, este şi religiune domnitóre în regatul Român.

Petreceţi întru cele ce v'aţi învăţat şi v'aţi încredinţat, ştiind de la cine v'aţi învăţat; ştiind că dascalul şi povăţuitorul vostru este sfinta Biserică Ortodoxă, care este stâlp şi întărire al adevărului, de care povăţuit sîntem şi Noi, smeritul vostru Episcop.

Socotiţi neavenite ori-ce scrisori şi chîlar sfaturi relative la credinţa Vóstră religiósă, şi respingeţi cu indignare sfinţă ori-ce îndatoriri şi ameninţări făcute Vouă de înşelători,— *de ómenii vicleni şi amăgitori*, care după cum dice sf. Apostol Pavel, caută să înşele. Viclenii căutând să înşele

se vor înșela, și vor procopsi spre mai rău, ȃice același Apostol.

Noi, Episcopul vostru, cu preuȃil de pe lângă Noi sȃntem conducătorii credinȃei vȃstre și a tuturor creștinilor Ortodoxi din Eparhia Nȃstră, pe Noi și preoȃil de pe lângă Noi (și fiecare pe Episcopul Eparchiei în care se află) ne întrebaȃi, și de la Noi cereȃi deslegare. la ori-ce, faȃ de religione. De la Sfintul Sinod al Sfintei Biserici Autocefale Ortodoxe române, și în parte de la Noi cereȃi să vȃ recomandăm rugăciuni pentru ori-ce trebuinȃe, și chȃr să vȃ punem în mână cȃrȃi de rugăciune pentru tȃte trebuinȃele. Nu aveȃi nevoie de rugăciuni de la strȃinii de neam și de credinȃă.

Nici un episcop s'aũ preot strȃin de neam și cu atȃt mai mult strȃin de credinȃa Bisericii Ortodoxe, nu este îndreptăȃit și nu are voie a se amesteca în cestiunile privitoare la credinȃa Ortodoxă în hotarele unei eparhii Ortodoxe române. Ori-cine are chestiuni de coprins, religios faȃ de creștinii Ortodoxi nu lucrȃza de cȃt prin Episcopul locului.

Prin urmare, ori-ce corespundenȃă de cuprins religios, ori și de unde și de la ori și cine ar fi ea, care nu se face prin Episcopul respectiv. nici un temel și nici cea mai mică putere nu are, faȃ de creștinii ortodoxi ai unei Eparhii și cu atȃt mai mult acȃsta, când este venită pe cȃi piezișe și încă de la strȃinii

Mulțumindu-vȃ din suflet, Evseviȃsă Dȃmnă, de comunicarea ce Ne-aȃi facut, Vȃ rugăm să fie bine încredinȃată, atȃt întrȃg Vȃstră familie, cȃt și tȃte familiile cȃrora le puteȃi comunica, cȃ precum îndatorirea aș a și ameninȃarea făcută prin scrisori ca cele primite, nu lasă nici cea mai nebagată în sȃmă umbră de sarcină asupra vre-unuia dintre creștinii Ortodoxi din Eparhia smereniei Nȃstre.

Acestea, Vȃ rugăm a le comunica și tuturor acelor a cu care aveȃi ocaziune a vorbi. Sfătuiȃi și Voi și mȃngȃiaȃi pre cei slabi la suflet ca nici odată să nu se înpuȃineze nici în duh nici în minte.

Iar Dumnezeuul păcei și al îndurării să adumbrască tot-d'auna cu harul său întreaga Voastră familie, dăruindu-î deplină sănătate, fericire și între toate bună sporire.

(ss) † Silvestru Episcop Hușilor

Acest discurs a vrednicului de amintire Episcop de Huși Silvestru Bălănescu, dându-mi-l și rămânând până acum în păstrarea mea 'l dau publicității spre vecinica lui amintire, pentru că era un cărturar bisericesc, plin de dragoste creștină și pătruns de datoria sa. Acest Episcop numai prin o muncă stăruitoare neîntreruptă și-a câștigat iubirea și stima poporului Român și-a fost un model între Episcopii timpului său. Numai cine l'a cunoscut de aproape i-a putut aprecia meritele și virtuțile sale pastorale.

C. E.

Credințele Religioase și ideile morale ale vechilor filosofi.

Urmare. Vești Bis. Orthodoxă Română No. 2—3, anu. XXVI.

Pe lângă contrastul, care era între filosofi și popor, pe lângă desprețul unora contra celor-alți, cea-ce făcea imposibilă priimirea filosofiei de masele poporului, se observă în acelaș timp, că filosofia abia înjghebată, îndată s'a și împărțit în o mulțime de secte, între cari nu era nici cea mai mică apropiere și cari se rezboiașu întru dînsele. Anaxagora, de exemplu și ôre-cari platonici, creșând în Dumnezeu, voiașu a'l ridica mai pre sus de lume și a'l considera ca ceva ôre-cum spiritual. Stoici din contră, credeașu într'un Dumnezeu corporal, sașu cel puțin împărțit și identificat cu tôte părțile naturei. Uni din filosofi admiteașu un fel de Providență; credeașu că sufletul este ceva spiritual și nemuritor; Epicurei însă respingeașu ast-fel de vederi și le combăteașu din tôte puterile lor. Cinici și școla Cirenaică erașu vrăjmași tutulor regulelor și preceptelor morale. Următori lui Piron, sceptici și academiciani, se îndoașu despre tôte și asupra orî-cărei cestiuni ei discutașu și pentru și contra, după împrejurări.

Când dară filosofia era așa de divisașă, asupra celor mai esențiale puncte de plecare, cum putea să fie accesibilă po-

porului? Cărei secte trebuia să dea el preferință? După cari trebuia a se lua, căci toți se pretindeau, că au cu ei adevărul; toți se pretindeau, că discută și hotărăesc în numele rațiunii, în numele luminei, fie-că nici două măcar secte nu se puteau pune de acord.

Diodor Siciliotul mărturisește, că Greci, cu totă filosofia lor, nu făceau alt-ceva, de-cât să discute într'una, continuu să apară cu idei și credințe noi, așa în-cât următorii ori-cărei școle și secte filosofice, erau în cea mai mare nesiguranță, neștiind ce trebuie să creză. Acelaș lucru 'l mărturisește și însuși Platon.

Când dară ast-fel era starea tuturilor credințelor și ideilor diferitelor secte filosofice, ce folos practic și ce influență morală puteau să aibă asupra maselor poporului? Insuși dascăli cei mari și geniile filosofice 'și dădeau sémă de această stare și slăbiciune a lor și pentru aceia 'i vedem, că nici odată nu îndrăzneau a afirma o idee într'un mod cu desăvârșire cert și sigur, sau cu totă convingerea. Tot-d'una în afirmările lor și în soluțiunile, ce dedeau tuturilor acestor mari, prevedeau obiecțiunile și asalturile, la cari se așteptau din partea adversarilor lor. Ei tratau toate cestiunile mai mult într'un mod problematic, tot-d'auna gata mai mult d'a inspira neîncrederea, de-cât de a forma convingerea. Cicerone de exemplu în scrierea sa „*Despre Natura Zeilor*“, abia lasă a se vedea cea-ce el cugetă asupra fondului cestiunii. El pare a crede existența lor, nu ca o dogmă sigură și demonstrată în mod incontestabil, ci mai mult aprópe, ca și părerile din sistemul epicureilor. Cicerone însă nu este cel d'ântéiú, care cugetă ast-fel. El afirmă, că acest metod 'l-a învățat de la Platon. Acest filosof, zice el, nu afirmă nimic în scrierile sale. El discută pentru și contra, aduce pe tapet toate cestiunile și la nici una nu dă un răspuns cert și hotărít. Și în adevér Platon însuși mărturisește, că nu putea face mai bine, de-cât ast-

fel. Trebuie să vă mulțumiți, zice auditorilor săi, dacă și eu vă dau soluțiuni și idei tot așa de probabile, ca și ale celor-alți filosofi, căci trebuie să vă gândiți, că și voi și eu suntem niște oameni slabi. Cicerone repetă aceste cuvinte, în una din scrierile sale și mărturisește, că și el se află în aceeași nedomirire ¹⁾.

Acesta este caracterul filosofiei în timpurile sale, moștenit bine înțeles de mai înainte, căci aproape toate sectele filosofice nu admiteau nimic cert și hotărît, ci în toate cestiunile rezolvarea sau soluțiunea era numai probabilă.

La filosofi zice Porfiriu, nu este nici o idee sau opinie, care să fie absolut certă, din cauză că ei toți asupra aceluiași cestiuni, dau rașune și pentru și contra ²⁾. Fiind vorba de nemurirea sufletului Cicerone mărturisește, că argumentele lui Platon, asupra acestei cestiuni nu i-au format nici o convingere, așa în-cât se vede nevoit a-și întemeia toate argumentele sale mai mult pe credința generală a tuturilor popoarelor, cari credeau în acest mare adevăr, de-cât pe argumentele filosofilor ³⁾.

Sectele filosofice, nu numai că se combăteau între dînsele și ori-care cestiune era într'un fel rezolvită de uni, în altul de alți, dar nu a rare-ori în sinul aceluiași secte și la acelaș filosof chiar, asupra unia și aceluiași cestiuni, se pronunța în mai multe feluri. Chiar Platon este acuzat de neconsecvență și contradicțiuni asupra multor cestiuni. Ast-fel asupra naturei lui Dumnezeu: «In Timeu zice, că este cu neputință de a putea numi pe părintele lumii acesteia, iar legile sale afirmă, că nu trebuie să fie cine-va curios a ști ce este Dumnezeu..... Apoi chiar în aceeași scriere el zice, că lumea, cerul, stelele, pământul, sufletele, divinitățile, cari

¹⁾ Tusculan. Cart. I cap. 9.

²⁾ Eusebiu. Preparațiunea Evangelică Cart. XIV. Cap. 3.

³⁾ Cicer. Tusculan. I, 1.

ne învață religiunea strămoșilor noștri, toate acestea este Dumnezeu ¹⁾).

Poate că ar fi un mijloc d'a împăca între ele contradicțiunile, în cari cade Platon, dar cine trebuie a face acesta? Era în stare poporul, căruia tot-d'auna și în toate timpurile trebuie a i-se prezenta lucrurile în mod clar, precis și sigur, ca să le poată primi și folosi de ele?

Acelaș Platon, după ce în Timeu învață, că trebuie a crede genealogiile zeilor, pe baza mărturiei și a credinței străbune și a se supune lor, ca și legilor, în republica sa, nu voște a face cunoscut tinerimei fabulele despre zei, zicând, că acesta i-ar îndemna la crime. Iată dar ideile acestui mare geniū, pe care Cicerone nu esită a'l numi principiile și zeul filosofilor. Ce încredere putea să aibă poporul în ast-fel de învățături? Și cum se putea edifica moralmente pe ele? Se explică dar, pentru ce ast-fel de vederi și credințe erau împărtășite numai de câți-va curioși.

Diferența între dinși mergea până acolo, în cât nu numai în o sectă, dar chiar la acelaș filosof nu se putea găsi un întreg complet uniform asupra marilor cestiuni, ce formau baza tuturor discuțiunilor filosofice și religioase. Nicăerî un catihismū complet despre o religiune chiar naturală. A trebuit muncă, asiduă și îndelungată, a trebuit să se consulte de posteritate scrierile și vederile diferitelor secte, să le apropie între dînsele, să le colaționeze, ca să se poată formula crezul filosofilor, dar și acest crez, departe de a putea fi accesibil pentru popor, din cauza diversității sale, el suferă de contradicții și erori vădite. El nu poate servi ca normă, sau mentor al vieții morale și religioase a omului. Și dacă este o umbră de adevăr în obiecțiunea, ce se face, că poporul este incapabil de a distinge sau alege, în-

¹⁾ De Natura Deorum. I, 12.

tre diferitele religiuni pe cea mai bună și că primește ori ce i s'ar da pentru educațiune, era cu puțință óre, ca el să alégă în mulțimea sectelor filosofice pe cea mai bună? Iar dacă este adevărat, că el nu póte discerne și alege, nu trebuie să credem, că tocmai acésta se potriveste diferitelor secte filosofice, cari au priimit de bun tot ce le-au ășit înainte și au socotit de adevăr, tot ce le-a dăt învățatori lor, fără a controla, dacă ceea ce li s'au spus era adevărat, sau nu?

Apărători credințelor religioase, propagate de filosofi, se declară pentru ele, pentru a nu admite revelațiunea, dar ei uită, că însuși filosofi tocmai necesitatea ei o recunosc și se plâng a pururea, de insuficiența puterilor cugetărei omenești, în materii de religiune. Și pentru a se vedea, cât valoréză argumentul apărătorilor credințelor filosofice, să arătăm însuși mărturisirile filosofilor, despre credințele și vederile lor religioase.

Iamblic, de exemplu, fidel următor al ideilor lui Pitagora, mărturisește neputința filosofiei în materie de religiune. El zice: «Omul trebuie să facă ceea-ce este plăcut lui Dumnezeu, dar nu este lesne a cunoște acésta, afară numai dacă însuși Dumnezeu 'l învață, sau geni extra-ordinare, sau acela, cari au fost luminați cu lumină Divină ¹⁾. În alt loc zice: «Nu este cu puțință de a vorbi bine și drept despre zei, dacă ei însuși nu ne învață». Iar în alt loc face lui Joe acéstă rugăciune: «Ridică acest nor, care este asupra ochilor spiritului meu, ca să pot cunoște, precum zice Omer, pre Dumnezeu și pre om». Simpliciu repetă și el aceiași rugăciune la finele comentariului său asupra lui Epiet. Porfiriu la rândul său face aceiași mărturisire

Este însă ceva mai mult. Platon, Aristotel, Plutarch și alți filosofi, privesc cestiunile și învățatura despre un Dum-

¹⁾ Iamblic. Viața lui Pitagora. Cap. 28.

nezeu, creator al lumii, despre providența sa și nemurirea sufletului, nu ca cunoștințe proprii ale lor sau dobândite prin cugetarea omenescă, ci ca tradițiuni străvechi, ca învătățuri, a căror origină nu o pot cunoaște ¹⁾).

Acelaș Platon sfătuește pe ori-ce legislator, d'a nu se atinge nici-odată de religione, ca nu cumva să substituie ceva mai nesigur, în locul celor deja stabilite. El zice: «Trebue a se ști, că nu este cu puțință unei naturi muritoare, de a avea idei cu desăvârșire certe. Apoi adaugă: «Pietatea este cea mai plăcută dintre virtuți, dar cine este în stare de a o predica așa precum se cuvine, dacă Dumnezeu însuși nu-I servește de povățuitor și conducător»? Iar mai departe el pune în gura lui Socrate cuvintele următoare: Trebuie să așteptăm tot-d'auna, ca să vină cine-va, pentru a ne învăța modul cum trebue a ne purta, față de zeii și de oameni»..... Atunci este mai preferabil de a oferi sacrificii, de cât de a discuta, dacă oferindu-le ele plac sau nu lui Dumnezeu. În fine el conchide, că sau trebue a recurge la un om carele zeu, sau a aștepta din cer un povățuitor sau conducător, care să învețe pre om acesta. El îndemnă, că trebue a consulta oracolu, despre tot ce privește sacrificiile și cultul zeilor, căci noi de la noi înșine nu știm nimic asupra tuturilor acestora și ast-fel nu putem face mai bine, de-cât urmând întocmai hotărîrea oracolului ²⁾).

În scrierea sa Fedon, după ce Platon arată, cea ce Socrate cugeta asupra nemuririi sufletului și vieții viitoare, unul din discipoli săi 'i răspunde:

Cunoștința desăvârșită și clară asupra acestor lucruri, este cu neputință în viața acesta, sau cel puțin înfinit de grea..... Filosoful trebue a se mărgini și a se mulțami, cu cea-ce

¹⁾ Platon. De Legibus. Cart. IV. Aristotel de Mundo. Cap. VI. Plutarch. De Isid și Osir.

²⁾ Comp. De Legibus. Cart. IV.

pare mai probabil, căci singura lumină sigură nu p \acute{o} te fi, de c \acute{a} t cuv \acute{i} ntul lui Dumnezeu.

Melis de Samo, discipol al lui Parmenide, zicea: «C \acute{a} noi nu trebuie s \acute{a} ne pronunț \acute{a} m cu siguranță, asupra lucrurilor privitoare pe z \acute{e} i, pentru-c \acute{a} nu știm absolut nimic sigur despre ei¹⁾».

Plutarch, la r \acute{a} ndul s \acute{e} u, \acute{i} ncepe tractatul s \acute{e} u Despre Isis și Osiris, cu cuvintele: Se cade, ca ori-ce om c \bar{u} bun simț, s \acute{a} c \acute{e} r \acute{a} de la z \acute{e} i t \acute{o} te lucrurile cele bune, dar mai presus de t $\acute{o$ te, trebuie a le cere cunoștința despre ei, \acute{i} ntru c \acute{a} t \acute{o} meni o pot priimi și avea, pentru-c \acute{a} cel mai mare dar, ce Dumnezeu p $\acute{o$ te face omului, sa \bar{u} pe care omul 'l p $\acute{o$ te priimi de la Dumnezeu, este acesta. Simpliciu, dup \acute{a} cum ne afirm \acute{a} Epictet, zicea: C \acute{a} omul cel \acute{i} nv \acute{e} țat sa \bar{u} de c \acute{a} tre Dumnezeu, sa \bar{u} prin propria sa experiență, \acute{i} n ori-ce chip el caut \acute{a} a se face pl \acute{a} c \acute{u} t lui Dumnezeu.

Piosul \acute{i} mp \acute{e} rat Marcu Aureli \bar{u} zicea: C \acute{a} el nu a putut cunoște cu adev \acute{e} rat, care este viața cea mai bun \acute{a} , de c \acute{a} t prin o grație deosebit \acute{a} a zeilor și c \acute{a} tot-d'auna, c \acute{a} nd nu s'a ținut de sfaturile lor și nu i a urmat, tot-d'auna a greșit.

Dup \acute{a} Proclu ori-ce om \acute{i} ntelept, ori-ce \acute{i} ntreprindere a sa, trebuie a o \acute{i} ncepe cu rug \acute{a} c \acute{i} uni c \acute{a} tre z \acute{e} i și mai ales, c \acute{a} nd voește a medita asupra naturei Divine, c \acute{a} ci f \acute{a} r \acute{a} lumina cer \acute{e} sc \acute{a} , nu putem cunoște nimic asupra divinit \acute{a} ței.

Insuși Cels raport \acute{a} adese-ori cuvintele lui Platon, c \acute{a} este gre \bar{u} de a cunoște pe creatorul sa \bar{u} p \acute{a} rintele lumii aceștia și imposibil de a 'l face cunoscut tuturor. El afirm \acute{a} , ca și Platon, c \acute{a} ac \acute{e} sta este cu neputință tuturor \acute{o} menilor. Acelaș lucru face și Esiod, \acute{i} ncep \acute{e} nd a scri Theogonia, el implor \acute{a} mai \acute{a} nt \acute{e} i \bar{u} ajutorul divinit \acute{a} ței și recunoște, c \acute{a} are nevoie de inspirațiune, pentru a putea c \acute{a} nta nașterea lumii.

¹⁾ Comp. Diogen Laerțiu Cart. IX, Cap. 24.

Iată cum priveau cele mai distinse genii filosofice a le anticității păgâne religiunea sa și ideile religioase, de care, precum vedem, nu voiau a se atinge și astfel se și explică, pentru ce ei n'au putut desvolta nici un sistem religios. De altminteră i-am văzut declinându-și competența și recunoscând, că pentru acesta au nevoie de inspirațiune sa și lumina cerescă.

C.

(Va urma).

BIBLIOGRAFIA GREACĂ.

Vești Biserica Ortodoxă Română, No. 4, an. XXVI.

LXV) Θεοδώρου Γραμματικῆς, εἰσαγωγῆς τῶν εἰς τέσσαρα, εἰς τὸ τέταρτον ὑπόμνημα, ἐκ πολλῶν συναρισθὲν ὑπὸ Νεοφύτου Ἱεροδιακόνου Πελοποννησίου, καὶ νῦν πρῶτον τύποις παρ' αὐτοῦ ἐκδοθὲν ἐπὶ τῆς Θεοστηρίχτου Δύθεντίας τοῦ Ὑψηλοτάτου καὶ Θεοσεβεστάτου Ἠγεμόνος πάσης Οὐγκροβλαχίας Κυρίου Κυρίου Ἰωάννου Ἀλεξάνδρου Γκίκα βοεβόδα, ᾧ καὶ προσεφωνήθη, καὶ προτροπὴν τοῦ Μακχιωτάτου καὶ σοφωτάτου Ἱερωσολύμων Κυρίου Ἐφραῖμ, Ἀρχιερατέοντος του Πανιερωτάτου Μητροπολίτου Οὐγκροβλαχίας Κυρίου Γρηγορίου. Ἐν Νεουργηθείᾳ τυπγραφίᾳ ἐν Βουκουρεστίῳ 1768.

«Gramatica lui Teodor, introducere în cele patru cărți, comentariu la a patra, adunat din mulți de Neofet Ierodiaconul Peloponisiianul, și acum întâi dată în tipar pe vremea păditei de Dumneșeă Domnii a prea înalțatului și prea piusului Domn a tótă Ungrovlahia, Domnul Domn Ioan Alexandru Ghica Voievod, căruia s'a și dedicat, și prin îndemnul prea fericitului și prea înțeleptului Domnului Efraim al Ierusalimului, pe când era ca Arhiereș Preasfințitul Mitropolit al Ungrovlachiei Domnul Grigorie. În tipografia din nou înființată, în București 1768».

LXVI) Ἰωσήφ μοναχοῦ τοῦ Βρυεννίου τὰ εὐρεθέντα, ἀξιώσει τοῦ Ὑψηλοτάτου καὶ εὐσεβεστάτου πρῶην ἡγεμόνος Μολδοβλαχίας Κ. Κ. Γρηγορίου Ἀλεξάνδρου Γκίκα βοεβόδα, ἐπιμελείᾳ διακόνου τοῦ Βουλγάρειος. ἐν Λειψία 1768.

«Iosif Brieniū monah, cele aflate, după cerirea prea înalțatului, prea piosului fost Domn al Moldovlahiei D. D. Grigorie Alexandru Ghica Voevod, cu îngrijirea diconului Vulgaris. în Lipsca 1768».

LXVII) Διδακκαλία Χριστιανική τῆς Ὁρθοδόξου ἡμῶν Πίστεως.

Περιέχουσα τὰ ἀναγκαιότερα ἄρθρα. Τὰ ὅπεια κάθε χριστιανὸς ἔχει χρέος νὰ ἠξεύρη διὰ νὰ σωθῆ. Καὶ μάλιστα οἱ Παιδαγωγοὶ ὀφείλουσι νὰ διδάσκωσι δι' ἐρωτηποκρίσεως τὰ τῶν Χριστιανῶν παιδία.

Ἐπὶ τῆς Θεοστηρίτου Ἡγεμονίας Τοῦ Ἐψηλοτάτου ἡμῶν Αὐθέντου, καὶ Ἡγεμόνος πάσης Οὐγγροβλαχίας Κυρίου Κυρίου Ἰωάννου Ἀλεξάνδρου Σκαρλάτου Γκίκα βοεβόδα.

Ἀρχιερατενόντος τοῦ πανιερωτάτου Μητροπολίτου Ἁγίου Οὐγγροβλαχίας Κυρίου Κυρίου Γρηγορίου. Νῦν πρῶτον τυπωθεῖσα διγλωττος εἰς ἀπλὴν Ῥωμῆικὴν Γλῶσσαν καὶ Τουρκικὴν.

Ἐν τῇ Νέα τυπογραφίᾳ τοῦ ὀρθοδόξου γένους τῶν Ῥωμαίων τῇ συσταθείσῃ ὑπὸ τὴν Ἐκλαμπρον Ἡγεμονικὴν Προστασίην καὶ ὑπεράσπισιν τῆς αὐτοῦ Ἐψηλότητος.

Ἐν Βουκουρεστίῳ Ἐτει 1768.

«Invătătură Creștină a credinței noastre Ortodoxă.

Cuprinzând articulele cele mai de nevoe, pe care ori-ce creștin are nevoe să le știe ca să se mântuiască. Și mai ales Pedagogii datoresc să învețe pe copii cele ale Creștinilor prin întrebări și răspunsuri. Pe timpul păditei de Dumnezeu Domniul a prea Înălțatului nostru Domn și Ege-mon a toată Ungrovlahia Domnul Domn Ioan Alexandru Scarlat Ghica Voevod.

Pe când era Arhieru Preasfințitul Mitropolit Sfințitul Ungrovlahiei Domnul Domn Grigorie, acum întâia dată tipărită în două limbi, în limba Grecăscă apla și Turcăscă.

În noua tipografie a neamului Grecăsc Ortodox, înființată prin luminată protecție și sprijinirea domnescă a Înălțimei Sale. În București, în anul 1768».

Pe contra pagină există marca țarei apoī douē poesīi sub emblemă, una la emblemă, alta la adresa Domnului. Pe pagina din față este acelaș titlu ca și în grecește în turcește, cu adaosul că să spune cine a corectat textul turcesc. După acēsta urmēză o prefață în limba turcēscă ș'apoī textul unui Catihis pe scurt (publicat de mine în Românește după un manuscris de la Argeș, în Biserica Ortodoxă).

După Catihis, care cuprinde 42 de pagine, urmēză:

Εἰδησις διὰ τὰς ἡμέρας ὄλος τοῦ χρόνου ὅπου χρεωστει ὁ χριστιανὸς νὰ νηστεύῃ ἢ νὰ καταλύῃ. «Inștiințare pentru zilele anului întreg ce datorește Creștinul să postescă sau să mănânce de dulce».

În fine alt tratat tot în grecește și turcește:

Περὶ τῆς σεβασμίας βασιλικῆς καὶ Πατριαρχικῆς Μονῆς τῆς Παναγίας του Σουμελα. Ὁρμία διήγησις. «Despre respectata Monastire împărătesca și patriarhicēscă a Născătoarei, din Sumela. Istorisire frumósă».

Acēstă istorisire ține până la pagina 64 de la 45, cât e Catihisul.

Altă carte aprópe identică ca conținut.

LXVIII) Ἐκλογή τοῦ ψαλτηρίου παντός, εἰς τε δοξολογίαν καὶ Ἄιτησιν, συλλογείσα μὲν παρὰ Νεοφύτου ἱεροδιακονοῦ τοῦ Πελοποννησίου, νῦν δὲ πρῶτον τύποις ἐκδοθεῖσα, ἀνετίθη τῇ Παναχράντῃ τοῦ Θεοῦ λόγου Μητρὶ. Ἐπὶ τῆς Ἡγεμονίας τοῦ Γαληνοτάτου Αὐθέντου πάσης Οὐγκροβλαχίας Κυρίου Ἰωάννου Γρηγορίου Γκίκα βρεβόδα. Ἀρχιερατεύοντος τοῦ Πανιερωτάτου Μητροπολίτου Οὐγκροβλυχίας Κυρίου Γρηγορίου, παρὰ τοῦ ἐν ἱερομονάχοις ἐλαχίστου Παρθενίου Σουμελιώτου Τραπεζουτίου τοῦ Μεταξοπούλου. Ἐν τῇ κατὰ τὸ Βουκουρέστιον νέᾳ τυπογραφίᾳ, ἐν ἔτει σωτηρίῳ 1769.

«Alegere din tótă Psaltirea, adunată de Neofet ierodiaconul din Peloponez. Acum întâiū dată în tipar s'a afierosit prea curatei Maicei Cuvîntului lui Dumnezeu, pe vremea Egemoniei prea luminatului Domn atótă Ungrovlahia Domnul

Ioan Grigorie Alexandru Ghica Voevod, pe când era Arhiereu Preasf. Mitropolit Ungrovlahiei Chir Grigorie, de cel mai mic între ieromonahii Partenie Sumeliotul din Trapezunda de la Metaxopol. §

În tipografia nouă din București. În anul mântuirii 1769».

După acest titlu urmăzează dedicația către «Prea curata Maria, Maica Cuvintului lui Dumnezeu», și în care se spune că în Muntele Sumela se conservă icóna zugrăvită de Sf. Apostol Luca. Dedicatia este făcută tot de Partenie editorul. După acésta are o precuvintare de Neofet Ierodiaconul Peloponisianul din Ebrei, care a fost profesor însemnat și director Academiei din București și comentator al marelui Gramaticii a lui Teodoru și alte scrieri de valoare, era un bărbat cult și a fost profesor și în Iași; știa foarte bine și limba românească. El este și autorul cărței Românești numită Praștia, în contra evreilor. El a murit la Monastirea Cernica la adânci bătrânețe.

Cartea la început are icóna lui David și apoi urmăzează o serie de psalmi, de doxologii ori Mulțămiri către Dumnezeu, cuprinzând 10 psalți, altă parte—Cereri—cuprinzând 12 psalmi din psaltiri și termină cu o doxologie.

Cartea este un octavo mic și cuprind numai 48 de pagini.

LXIX) Ὁρθόδοξος διδασκαλία. Συγγραφείσα μὲν παρὰ τοῦ μακαριωτάτου καὶ σοφωτάτου Πατριάρχου τῆς μεγάλης πόλεως Ἀλεξανδρείας, Κυρίου Μελετίου τοῦ Πηγᾶ. Πάνυ ὠφέλιμος τοῖς Ὁρθόδοξοις χριστιανοῖς καὶ ἐσκεμμένως ταύτην ἀναγνώσκουσι. Νῦν δὲ δεύτερον τύποις ἐκδοθεῖσα ἐπὶ τῆς Θεοφρουρήτου ἡγεμονίας τοῦ ὑψηλοτάτου καὶ φιλοχρίστου Αὐθέντου, πάσης Ουγκροβλαχίας, Κυρίου Γρηγορίου Ἀλεξάνδρου Γκίκα βοεβόδα.

Ἐπιμελεία καὶ δαπάνη τοῦ μακαριωτάτου καὶ σοφολογιωτάτου τῶν Ἱεροσολύμων Πατριάρχου, Κυρίου Ἐφραίμ.

Ἐν τῇ τυπογραφίᾳ τοῦ Πανιερωτάτου καὶ λογιωτάτου Μητροπολίτου Κυρίου Γρηγορίου ἤδη ἀρχιερατεύοντος.

Δι' ἐπιδιορθώσεως τοῦ πανόσιολογιωτάτου Πρωτοσυγκέλλου Καισαρίου. 1769. Παρὰ Γρηγορίῳ ἱερομονάχῳ τυπ.

«Invătătura Ortodoxă, compusă de prea fericitul și prea înțeleptul Patriarh a marelui Cetății a Alexandriei, Domnul Meletie Piga. Prea folositore creștinilor Ortodoxi și celor ce o vor citi cu luare aminte. Acum a doua oră editată în tipar pe vremea păzitei de Dumneșeu Domniul a prea înălțatului și de Christos iubitorului Domn a totă Ungrovlahia, Domnul Grigorie Alexandru Ghica Voevod.

Prin îngrijirea și cheltujala prea fericitului și prea învățatului Patriarh al Ierusalimelor, Domnul Efrem.

În tipografia Preasfințitului și prea învățatului Mitropolit Domnul Grigorie ce acum arhieratisește.

Prin cercetarea prea cuviosului învățat Protosinchelul Chesarie 1769. La Grigorie ieromonahul Tipograf».

Pe contra pagină sînt la un loc ambele steme ale Principatelor, Corbul și Zimbrul, ceea ce însemnă că Ghica fusese Domn și în Moldova. Sub stemă sînt următoarele versuri, pe care le traduc:

«Și crucea decorativă, semnul piosității, iubite Domn al muselor, lauda Egemoniei, purtată de Corb, aș mișcat spre zel pe Domnul Efrem, Patriarh înțelept și zelos ca să tipărescă cartea ce cuprinde cele ale religiosității, pe vremele când Domneai strălucit în Valahia».

După această poezie și o alta mică în două rînduri, urmează o prefață către cetitori, scrisă de ierodiaconul Neofet Peloponisianul.

Acastă prefață este foarte erudită, și în care se dau date positive asupra vieții literare a lui Meletie Piga, renumitul învățat Patriarh al Alexandriei. Meletie Piga era un aprig apărător al Ortodoxiei contra înrăuirilor papistășăști prin locurile noastre și în Polonia, și care se făceau de către Iesuiți. El a scris multe epistole polemice, apărând Ortodoxismul pretutindenea. În unele de bună sémă că se vor

găsi și materiale privitoare la Români, din punct de vedere religios. Traduc aci numai o parte din această prefață ce se raportă la localitățile vecine Romanilor: «.....Se p^ortă și alte deosebite epistole de ale lui imprimare; dintre care una cătră Sigismund al treilea Regele Poloniei, trimisă din Egiptet la 1600, în care măi ales combate escelent primatul Pontificiului Romei și cu diferite argumente constată purcederea Sf. Spirit numai de la Tatăl; apoi l^epădă unirea pe care o hotărîsă Sinodul în Florența cum și dogmele lui. După aceea primește pe lângă el pe Ciril Lucaris, pe care l'a trimis cătră Grecii și Rușii din Litvania, și la alții de aceeași credință, după cum spune Rinald și alții, cari aū publicat această epistolă, ca Exarh al Tronului Alexandriei, avēnd Ciril Lucaris și dreptul de Exarh al Scaunului Constantinopolului, neusând de loc de titlul s^eu propriu al administrației. Apoi alte două epistole scrise din Egiptet și pe care le-a publicat amintitul Rinald, una cătră Martini Vronieniū, iar alta cătră Simeon, iubit^oru^l de Dumneșeū Tornuviū președintele Bisericii religiei Boemice din Polonia mică, respundēnd la cele ce i s'a scris de acolo. Măi enumera Riginuolsiu (Ριγινουόλοιος) și alte două scrisori, dintre care una din Egiptet, s'a scris Consulului Pochiei celui întâiū Stăpân a t^otă Rosia, descriind cu jale nepăsarea acelela, ca adecă prin legatul pontiâciului el și t^otă Biserica s'a supus și Bisericele răsăritului s'aū unit cu ale apusului, ceea ce a dovedit că-i falș; iar în alta se țice că este într'o carte poloneză, avēnd titlu: Apologie asupra Grecilor uniți, edată în anul 1632. A scris și Regelui Cneaz și Rușilor și Hioților, luptându-se pretutindenī, cum țice Alațiu, însădind dogmele Grecești și combătând superstițiile latinilor. Epistolile lui s'aū publicat grecește la Londra....»

Acest mare apărător a măi scris și alte tratate între care și cea presentă, ce-i în formă de dialog, între profesor și ucenic. Apoi măi știū că acest Meletie Piga a stat în co-

respondențe diplomatico-religioase și cu Marele nostru Vitez Mihail Vodă. Eu am văzut cu ochii un manuscript, în Biblioteca Seminarului din Halchi, în care se cuprindea și această corespondență. Astăzi Academia noastră posedă această corespondență, ce se va publica la timp.

Cartea este scrisă în limba veche și într'o frază elegantă, ceea ce probază că Meletie Piga, ce-și făcuse studiile și în apus și cunoștea pe deplin situația religioasă din apus, avea destule puteri și mijloace de a combate proselitismul apusenilor și încercările lor de a vîna spre unire cu Apusul pre Ortodoxi. După Efesanul, acesta-i cel mai aprig apărător al Ortodoxismului, cum spune și Alațiu. Această carte a fost imprimată întâia dată în Viena, pentru a fi citită de Ortodoxii amenințați de uniație, iar acum s'a imprimat în tipografia Metropoliei din București. Cartea este un quarto mare, pe hârtie albă, litera garmond. Cuprinde 320 de pagini. Această Teologie are spirit apologetic, dar și polemic tot de odată.

LXX) Μηνὶ Αὐγούστου λ. Ἀκολουθία τοῦ ἐν ἀγίοις πατρὸς ἡμῶν Ἀλεξάνδρου Ἀρχιεπισκόπου Κωνσταντινουπόλεως, συνταθείσα ἐν ἔτει 1767, δι' ἀξιώσεως τοῦ Ὑψηλοτάτου καὶ εὐσεβεστάτου Αὐθέντου πάσης Οὐγγροβλαχίας Κυρίου Κυρίου Ἰωάννου Ἀλεξάνδρου Σκαρλατου Γκίκα βοεβόδα, καὶ Θεορηθεῖσα ὑπὸ τοῦ μακαριωτάτου, Σοφωτάτου ἡμῶν Πατριάρχου τῆς ἀγίας Πόλεως Ἱερουσαλήμ καὶ πάσης Παλαιστίνης Κυρίου Ἐφραϊμ, Ἀρχιερατενόντος του Πανιερωτάτου, λογιωτάτου καὶ Θεοπροβλήτου Μητροπολίτου Οὐγγροβλαχίας Κυρίου Κυρίου Γρηγορίου.

Nūn δὲ τυπωθεῖσα σπουδῆ καὶ ἐπιμελείᾳ τοῦ τιμιωτάτου καὶ εὐγενεστάτου ἀρχοντος ἐκ Βλαχίας Κυρίου Ἰωάννου Βακαρέσκολου Μεγάλου Βιστιάρη καὶ μεγάλου δικαιοφύλακος τῆς μεγάλης Ἐκκλησίας τοῦ ἐν Κωνσταντινουπόλει ἀποστολικοῦ πατριαρχικοῦ θρόνου. Ἐν Ἐνετίῃσι 1771. (iscălit grecește: Μιχαὴλ Δ. Γκίκα, și pecetea sa).

«Luna August în 30. Slujba celui întru sfinți părintelui nostru Alexandru Arhiepiscopul Constantinopolului, compusă în anul 1767 după cererea prea înălțatului și prea piosului Domn a toată Ungrovlahia Domnul Domn Ioan Alexandru Scărlat Ghica Voevod, și revădută de prea fericitul și prea înțeleptul nostru Patriarh al sfintei Cetăți Ierusalimul și a toată Palestina Domnul Efrem, pe când era ca Arhierieșu prea sfințitul, prea învățatul și de Dumnezeu alesul Mitropolit al Ungrovlahiei Domnul Domn Grigorie.

Iar acum tipărită cu osîrdia și îngrijirea prea cinstitului și prea nobilului boer din Valahia Domnul Ioan Văcărescu Marele Vistiar și mare Dicheofilax a marelui Bisericii a tronului patriarhal apostolic din Constantinopol. În Veneția 1771».

După acésta urmăză o dedicație de Nicolae Villara cătră Domnitorul Alexandru Ghica, prin care-l laudă. Stihirile de la vecernie sînt scrise în grecește de Ioan Văcărescu după prosomia ὁ ἐξ ὑψίστου κληθεὶς... Aceste la Vecernia mică; iar la cea mare stihirile sînt tot de Ioan Văcărescu după prosomia: τῶν οὐρανίων ταγμάτων. Stihirile la Litie sînt de un Ieromonah Dosoteișu.

Stihirile de la Stihovna sînt scrise de Nicolae Vilara. Cântările de diminéță sînt scrise și de Ioan Văcărescu și de N. Vilara. Canonul este scris tot de Ioan Văcărescu.

LXXI) Σειρὰ ἐνὸς καὶ πεντήκοντα ὑπομνηματιστῶν εἰς τὴν Ὀκτάτευχον καὶ τὰ τῶν Βασιλέων. Ἦδη πρῶτον τύποις ἐκδοθεῖσα ἀξιῶσει μὲν τοῦ εὐσεβεστάτου καὶ γαληνοτάτου Ἡγεμόνος πάσης Ουγγροβλαχίας Κυρίου Κυρίου Γρηγορίου Ἀλεξάνδρου Γκίκα, ἐπιμελειᾷ δὲ Νικηφόρου ἱερομονάχου τοῦ Θεοτόκου. ἐν Λειψίᾳ 1772.

«Sirul a cinci-deci și unul de comentatori în Octateuh și în cele ale Impăraților. Acum întăișu dat în tipar, după cererea prea piosului și prea luminatului Domn a toată Ungrovlahia, Domnul Domn Grigorie Alexandru Ghica, prin

ingrijirea lui Nicifor ieromonahul Teotochi. In Lipsca 1772». - Cartea cuprinde două volume în folio.

LXXII) Ἱερῶν Ἀπάνθισμα περιέχον τέσσαρας καὶ ἑκατὸν ιστορίας τῆς Παλαιᾶς καὶ Νεᾶς Διαθήκης, μεταφρασθὲν ἐκ τῆς γερμανικῆς εἰς τὴν κοινωτέραν τῶν νῦν Ἑλλήνων διάλεκτον, πρὸς ῥάδιον προεισαγωγὴν τῶν παιδῶν εἰς τὰ θεῖα, ὑπὸ Πολυχρονίου Δημητρίου τοῦ Θρακῆς. Ἐν Λειψίᾳ τῆς Σαξωνίας ἐν τῇ τυπογραφίᾳ τοῦ Σομμερ. ἐν ἔτει 1775.

«Adunare de lucruri sfințite, cuprinzând una sută și patru Istorii a Vechilui și a Noului Testament, tradusă din Nemțește în limba obștească de acum a Grecilor pentru ușora introducere a copiilor în cele Dumnezești de Polihrone Dimitrie din Tracia. In Lipsca Saxoniei, în tipografia lui Sommer, în anul 1775».

Cartea este dedicată Domnitorului Grigorie Ghica și sub portretul seǖ din carte citesc: Γρηγόριον Γκίκα τῶν Δακῶν Ἰδε Κῦδιμόν ἀρχον, αἰὼνα χρυσοῦν πᾶσι δίδοντα εὐεῖς. «Privește pe Grigorie Ghica al Dacilor Guvernator vigilant, dându-le tuturor seculul de aur». Cartea este imprimată de lux și cu portrete din Vechiul și Noul Testament foarte multe. Octavo.

LXXIII) Σῦλλογὴ διαφόρων ποιημάτων ἐγκωμιαστικῶν, πρὸς τὸν Ὑψηλῶτατον καὶ εὐσεβέστατον Ἀθέντην καὶ ἡγεμόνα πάσης Οὐγκροβλαχίας Κυριον Κυρίον Ἰωάννην Ἀλέξανδρον Ὑψηλάντην, συλλεχθεῖσα παρὰ Νικολάου Βελλαρᾶ οὗ τῇ δαπάνῃ τύποις ἐξεδόθη, ἐπιμελεία δε καὶ διορθώσει τοῦ ἱατροφιλοσόφου Κυρίου Θομᾶ Μαντακάση. ἐν ἔτει σωτηρίῳ 1777. ἐν Λειψίᾳ.

«Adunare de diferite poezii de laudă către prea înălțatul și prea piosul Domn și Egemon a toată Ungrovlahia, Domnul Domn Ioan Alexandru Ipsilant, adunate de Nicolae Vellara cu a căruǖ cheltuială saǖ dat în tipar, cu ingrijirea însă și corectarea doctorului filosof Domnul Thoma Mandacaș. In anul mântuirii 1777, în Lipscă».

Cartea este o Broșură în 4° mare, cuprinzând 36 de pagini, numai poeziile grecești, înscrisându-se introducerea de la început, care-i scrisă în proză în limba veche Grăcă de către Nicolae Vellara, ce fusese Secretar și lui Nicolae și Constantin Mavrocordați. Introducerea n'are nici un interes istoric pentru noi, de aceea n'o mai traduc, ci intru direct în cercetarea și examinarea poeziilor scrise la adresa Domnitorului Ipsilant, extrăgând din unele și traducând pe altele ce ne interesază. Cea întâiă poezie sînt niște versuri iambice de N. Vellara, Curtea Domnescă, pe care a ȳdit' o din nou Ipsilant. Intre altele citesc:....

Δομή τεταχῶς δ' ἔμμελεῖς ἐπιστάτας
 Νοεῖν τε δεῖνοῦς, καὶ πονεῖν δραστηρίους,
 Δομήτριον τε τὸν Γκίκα Μπάνου μέγαν,
 Καὶ Νικόλαον τὴν μέγαν ἐν Βορνίκαις
 Δουδέσκουλον τὸν πέλοντα ἀρχαῖον γένος,
 Τούτοις συνεργὸν προστίθησι καὶ τρίτον,
 Ὁξήητα ἐφευρεῖν, συλλαβοῖν τε παγκάλως
 Μεδελνισιάρην Βελλαράν Ἰωάννην.

A așezat membri observatori capabili și de a pricepe și energici, de a stărui, pe Dimitrie Ghica marele Ban și pe Nicolae Marele Vornic și pe Dudescu ce este de neam vechi, la aceștia a adaus de conlucrător și un al treilea, dibaci a afla și bine a conajuta, pe Medelnicerul Ioan Vellara.

Prin urmare cunoștem din aceste versuri cine a ȳ fost supraveghetori ȳ la clădirea Palatului Domnesc din București pe timpul lui Alexandru Ipsilant Voevod.

După acestă poezie mai urmază alte 6 poezii eroice din câte două și patru versuri și una carcinică. Tot acest Vellara mai face și alte poezii cu ocazia facerei unei cișmele noi de Ipsilant în București. Iată acestă poezie:

Τῶν Ὑψηλάντων Ἀλέξανδρος ὁ ἄριστος
 Ἡγεμόνων τὸ κλέος, γηγενέων τ' ἀκρότης,
 Πλείστοις καλλήνας τὸ δ' ἀγαθοῖσι πτο-
 λίσθρον
 Οὐδεὶς ὡς ἄλλος τῶν προτέρων πονέσας,
 Μουσείοις, ἀρχαίοις, ἐνομίᾳ, γεφύρῃσι,
 Πτωχοτροφείοις τε (πρῶτος ὡς ταῦτα
 ἔδρας)
 Καὶ τὴν δ' ἴσθησι κρήνην καλλιρρόον ὡς
 Ψύχων τοὺς πολίτας ὕδασι κροσχόοις.

Alexandru cel mai bun dintre Ipsilanți, fala Domnilor, superiorul celor născuți, înfrumusețând cu mulțime de bunătăți orașul, ostentind ca nimene altul din înaintași la școle, judecătoria, legislație, poduri și ospiciu de săraci (cel întâi care a făcut acestea) și a zidit și acestă cișmea ce curge frumos, răcorind pe cetățeni cu ape răci curgătoare.

Maî sînt și alte trei poezii cuprinzînd tot acêstă materie. Urmêză apoi o altă serie de pœsii, care încep cu cuvintele, cu una din literile cuvîntului Alexandru și Ecaterina Dómna Sa; apoi un iamb la chioșcu făcut de Domnitor la Herăstrău și în care cuvintele se încep treptat cu una din literile Alexandru. O altă poezie în limba apla tot la chioșc între altele citesc: «Grafiile naturale, frumuseța tehnică, varietatea desfătătoare a vederilor, aceste trei care atrag, unde aũ întăetatea, frumosul, verdéța, apa, darurile naturei...» în o altă poezie tot în limba apla se descrie deliciositatea situației de la Herestrău ast-fel: «... Frumusețele se arată, de le aî și ascunde, orî le aî descrie pe scurt, pe de oparte încet curg izvórele cu murmure, de altă parte paserile ci-ripesc intonênd cîntări. Acum vînturile plêcute răcoresc căldura, acum florile minunate totul coloréză, duple cum și peștii cu bucurie se jócă în lac, ca și cum ar fi invêțat și ei să trăiască cu ómenii...» Se vede că Herestrău, unde Ipsilant făcuse și un chioșc, era locul de petrecere al Bucureștinilor pe acele timpuri. Tot odată poetul n'a uítat să ne spună și de lacul cu pește de la Herestrău de unde mâncaũ și ei pește próspăt ca și noi acum. După aceste poezii variate urmêză niște cuvinte de laudă în prosă scrisă, la ocaziuni și sêrbătorile mari, ca la Paști și Crăciun de Ieromonahul Amvrosie Pamber, de loc din Maschopol. Aceste n'aũ nici o însemnătate istorică, de nu, póte modul cum se felicităũ Domniî la sêrbătorile mari. Tot acest Pamber are și câte-va poezii erologice, fără valóre. După acestea urmêză Epigrame Ero-elegiace a Profesorului Teodor a șcólei Domnești din București, apoi o altă Ero-elegie de Constantin Hagi Gheorghiu Cohan la adresa Domnului și a Dómnei. Broșura termină cu o Ero-elegie lui Ipsilant Voevodul cu ocazia clădirei Academiei din București. Iat-o:

Ἦκας ἀλεξήσων ἀνδράσι φερώνυμον ὧδε
 Ἀλέξανδρε κράτος ζωσάμενος Δακίης.
 Πρῶτος τ' ἐκ θεμέθλων Ἰσση. μουσῶν Ἐ-
 λικῶνα
 Κοσμῶν ἰδμοσήνη τοὺς πολίτας προφρό-
 νως.
 Γαίκα (πότε Γαίκα) δακῶν σὺ δ' ἐπεὶ πλειστ'
 ἔτλης ἔπταστέ' η
 Χαῖρ' ὧς δεξαμένη Κράντορα μυστροφόν.

Ai venit ca să protegi pe omeni
 purtând acest nume de Alexandru
 (protector) puterea de viață a Da-
 ciei. Cel întâi ai instituit Eli-
 conul muzelor înfrumusețând ou
 știința în grabă pe cetățeni: Pă-
 mântule al Dacilor fiind că te bu-
 curi că poți de mai mult de șapte
 ani acceptând pe șeful nutritor al
 muzelor.

Acastă poezie este scrisă tot de Nicolae Vellara, ea este însemnată pentru că ne spune clar că și Ipsilant, pe lângă Constantin Brâncovénu a clădit casă spațioasă, numită Academie, pentru școle.

LXXIV) Κωνσταντίνου Δαπόντε λόγοι πανηγυρικοί, εἰς ἀπλοὺς στίχους εἰς ἐγκώμιον διαφόρων ἁγίων, νῦν πρῶτον τύποις ἐκδοθέντες δαπανη τοῦ εὐγενεστάτου ἄρχοντος Σπαθάρη κυρίου Ἰακωβάκη Ῥίζου καὶ ἀφιερωθέντες τῷ αὐτῷ Κωνσταντίνῳ Δαπόντε Καμινάρη, τῷ μετονομασθέντι Καισάρῳ. Εντίησι. 1778, παρὰ Δουμητρίῳ Θεοδοσίῳ.

«Cuvinte panegirice ale lui Constantin Daponte în stihuri, simple spre lauda diferiților sfinți, acum prima dată editate prin tipare cu cheltuiala prea nobilului boer Spatarul Domnul Iacobachi Rizu și afierosite aceluiaș Constantin Daponte Caminarul, ce s'a numit Chesarie. În Veneția 1778, la Dimitrie Teodosiu» Formatul 8°.

(Va urma).

C. E.

OMUL¹⁾.

Sfinta Scriptură ne învață că Dumnezeu a creat lumea prin puterea sa liberă, prin înțelepciune și iubire și că creând-o, avea în vedere pe om.

Scopul lui a fost nu de a crea plante și animale, ci pe om. Acesta a fost mai cu deosebire gândul lui Dumnezeu, ideea divină, care a presidat creațiunii întregi, realizarea vieții principale a lui Dumnezeu. Sfinta Scriptură expune această idee, prezentându-ne pe de o parte pe Dumnezeu, făcând, ca să șicem așa, un consiliu cu sine însuși, iar pe de altă parte creațiunea omului ca o hotărîre a acestui consiliu divin.

Ceea ce însemnă, că cu omul începe o nouă rînduire de lucruri, că acesta (omul) diferă substanțial de celelalte făpturi, care nu sunt alt ceva de cât diferitele grade ale scării care le aduce la el, că el este scopul, coróna și finitul întregii creațiuni. Una ca acesta este ideea Sfintei Scripturi despre om; iar cercetările naturaliștilor noi, au ridicat contra ei o mulțime de controverse. Trei cestiuni ni se impun mai cu deosebire să examinăm aici și anume: chestiunea vechimii, originii și a unității neamului omenesc.

1). In ceea ce privește vechimea omului, această cestiune preocupă astăzi pe toți în gradul cel mai mare de interes. Și pe de o parte Sfinta Scriptură determină vârsta neamu-

¹⁾ Din Apologetica lui Luthard.

lui omenească cam până la 6000 de ani aproximativ; iar pe de altă parte cercetările cele mai noi ale naturaliștilor ridică această vîrstă la sutimi de mil de ani. Dacă în adevăr este justă, sau opiniunea lui Lyelle, după care opiniunea scôrța pămîntului s'a format numai prin lucrarea cu ore-care ordine, însă foarte încetă a puterilor, care și până astăzi continuă lucrând, iar omul face parte din întăile periode ale schimbărilor pămîntesci; sau opiniunea lui Darwin, după care omul a ajuns în actuala sa desevîrșire prin dezvoltarea lui din cele mai de jos trepte ale ființelor organice; atunci în adevăr suntem siliți să umblăm un șir necurmat de vécuri, ca să aflăm începutul neamului omenesc. Naturaliștii cred că pot să susțină această pretențiune printr'un șir de noi descoperiri. Astăzi se consideră mai mult ca cert, că omul trăia pe pămînt în aceiaș epocă în care trăiau hyenele carbonizate, urșii, elefanții etc., care până acum se atribuiau așa dîsului period al III-a, care a precedat epoca cînd globul pămîntesc și-a luat ultima sa fasă. În deosebi foarte mare însemnătate are aici descoperirea făcută la Aurignac, în cîsta nordică a Pyreneilor. Săpînd spre exemplu aici într'un mormînt și găsind într'insul 17 schelete de oameni, arme și bijuterii de acelaș natură, au presupus, că au descoperit urmele unui cimitir de tot vechi. În acelaș timp fiind-că au găsit și rămășițe de oșe ale acelor animale antedeluviane, au conchis de aci că omul trăia deja pe pămînt în aceiaș epocă în care trăiau și animalele acestea.

Dar se cere, dacă existența omului trebuie să o referim la o epocă mai veche sau să pogorim existența acelor animale la o epocă mai nouă? Oare neamul omenesc este mai vechi sau speciile ale acelor animale sunt mai noi?

Un răspuns cert și sigur ni-l dau construcțiunile lacustre.

Deja pentru întăia oară în iarna anului 1853—54 s'au descoperit în balta din *Zürich* rămășițe de locuințe foarte vechi construite pe parî în apă. De atunci avem mai în fie-care an noi descoperiri de felul acesta, cari descoperiri varsă ore-care rațe de lumină asupra dezvoltării a primilor (întăilor) locuitori ai continentului nostru. Acei primii locuitori ai Europei construiau armele și vasele lor de pîtră și de oșe.

La acești locuitori foarte vechi venind mai pe urmă alte popoare, anume Celții, i-au subjugat cu armele lor de aramă.

În ce epocă au trăit acei locuitori ai locuințelor lacustre? Istoriograful grec Herodot amintesc de ast-fel de locuințe lacustre că erau în Tracia pe la anul 500 an. Chr., ast-fel de locuințe erau usate în Irlanda și în evul mediu și până astă-zi sunt chiar în uđ în Borneo și în Eufrat. Iar așa și celele popoare ale epocii de piatră trăesc până în timpul Celților, cari fac parte din perioada stăpânirii Romanilor.

Apoi arme și vase de piatră mai găsim și la popoare, care deja de mult cunosceau arama și fierul. În lupta care s'a dat la anul 1066 d. Chr., la Hastinghe, Anglosaxonii aveau săbi și săgeți de piatră

Din toate acestea putem constata, că acel period de piatră nu se întindea dincolo de epoca, în care Sfinta Scriptură pune deluviul cel mare. Că primii locuitori ai Europei au venit din Asia se constată din vasele găsite în acele lacustre, care vase sunt făcute de o piatră tare, anume *Nefrit*, care se găsește numai în Asia și chiar astă-zi este foarte mult prețuită de către Sini¹⁾. Dar și prin altă cale s'au încercat naturaliștii să-și susție propria lor opinie, că vârsta neamului omenesc numără sutimi de mii de ani. Numărând timpul, care a trebuit spre formarea suprafeții globului pământesc de astă-zi prin așezarea diferitelor straturi, s'au pronunțat asupra (vechimei) antichității rămășițelor omenesci risipite prin aceste straturi. Așa (dar) au descoperit la gurile fluviului Misisipi un strat de lemn de chiparos și într'însul un craniu (căpățînă de om) a cărui vîrstă după calculele geologice se consideră de o vechime de 57,000 de ani.

Dar nimic nu este așa de nesigur de aceste calcule geologice. Acum de curînd s'a descoperit într'una din minele de cărbuni de pe țărmul oriental din Schlesnig o corabie plină de antichități. În adevăr după calculele geologice această corabie ar fi fost de o vechime de multe mii de ani. Din monedele însă conservate în ea reese că abia se ri-

¹⁾ Siniii locuitori în extremul Orient la părțile de Miază-zi ale Chinei și spre Nord de Sepi.

dică până 3—400 p. Chr. Diferitele straturi ale globului așa de mult variază în cât fac de ris ori și ce calcul de felul acesta.

Așa dar întru-cât nu avem dovezi sigure pentru această opinie suntem îndreptățiți să o considerăm ca o ipoteză cu totul neargumentabilă. Cu toate acestea suntem datorii să mărturisim semnificațiunea cea foarte mare a următorului eveniment:

Tradițiunile tuturor popórelor nu ridică începutul istoric al comuniunii omenesci mai mult de cât 2—3000 ani a Christos. Dacă în adevăr virsta omenirii enumăra nu 6 ci sutimi de mil de ani, era óre când-va posibilă această consonanță a tradițiunilor istorice tuturor popórelor?

De acest argument s'a folosit deja Cuvier și nimeni până în ziua de astă-ăzi n'a putut să restórne acest argument.

Tóte cercelările cu un glas ne asigură că omul este cea mai tineră din toate creaturile. Și acesta (omul) este nu numai pecetluirea creațiunii lumii, ci în același timp și începutul unei noi lumi.

Cu el începe lumea spiritului și a conștiinței, care îi dă o pozițiune excepțională în întréga creațiune și îl deosebesc substanțial de cele-l-alte creaturi.

2) Dar cu totul contrarie acestei idei în timpurile noastre s'a format o nouă teorie despre origina omului—numita ipoteză a transmiterii a lui Darwin și a școlei sale—după care omul se găsește într'ast-fel de strinsă legătură de rudenie cu acele creaturi cari au precedat lui, cele mai superioare genuri ale animalelor, în cât diferența dintre el și animale este mai mult de tranziție de cât substanțială. Darwin învață că colosala scară a ființelor organice atât a lumii vegetale cât și celei animale luându-și începutul de la un tip saú de la óre-care tipuri întâiu născute, s'a dezvoltat gradat și cu încetul până când prin tranzițiunile de multe feluri, cari s'au întâmplat în imensele distanțe ale timpului, a ajuns la om, care conține cea mai înaltă tréptă de dezvoltare în scara lumii organice.

O așa genealogie a neamului nostru, care parcurge întréga lume animalică și care se finesce la specia cea din urmă și de tot simplă al imperiului vegetal, și considerând pe maímuță ca imediatul nostru strămoș, póte că nu este

În general după placul nostru. Dar este cu putință să ne obiecteze nouă, că ast-fel de chestiuni nu trebuie să se judece după placul nostru, căci și acum chiar organismul nostru conține multe lucruri, care pôte nu sunt cu totul după placul nostru. Pretînd că, în ceea ce privesce organismul trupului, ne făcînd excepțiune nici însuși creerul, nici o diferență nu există între om și animal; și însuși poririle ale naturii sunt comune atât la om cât și la animal; singura deosebire există în creeri, care la om sunt capabili de o dezvoltare superioară, prin care omul are conștiință de sine însuși, și ca să dîcem așa, este stăpîn pe sine însuși. Dar am ajuns ôre în ast-fel de stare, în cât să punem chestiunea în tótă serioșitatea ei dacă între om și animal există o diferență substanțială?

Însuși evenimentul acesta, că cine-va pôte să propună o asemenea chestiune, nu este ôre cel mai sublim argument al acestei diferențe? Acastă mare rățăcire a spiritului ômenesc nu s'ar fi întâmplat, dacă spiritul ômenesc în viața sa ideală n'ar fi cugetat liber și nu s'ar fi înălțat așa de sus într'un mod brusc în cât să se prăbușescă într'o ast-fel de nebușie. Întrebarea științifică fiziologică este: dacă între diferitele genuri ale lumii vegetale și animale se găsesc diferențe substanțiale și singure.

Sfînta Scriptură își expune clar epiniunea ei despre această chestiune repetînd de dece ori în expunerea creațiunii, că Dumnezeu a făcut «pe fie-care după genul său». Ipoteza darvină tăgădușce principiul acesta pentr-că alt-fel n'ar fi putut să susție nascerea succesivă din una și acelaș tulpină a plantelor și a animalelor cu totul diferite între ele.

Dar și tôte cercetările cele mari ale istoriei naturale mai noi se baséză pe această presupunere de diferență substanțială a genurilor. Un șir de bărbați foarte înșemnați ș'aũ ridicat glasul în contra acelor ipoteze ușore și absurde prin care Darwin s'a silit să acopere golurile dintre diferitele genuri provenite din cauza acestor ipoteze. Și aderenții lui Darwin însă ca *Huxley*, aũ recunoscut insuficiența argumentelor profesorului lor, și însuși traducătorul scrierilor lui Darwin, Bronn, a exprimat multe și mari îndoeli. Dar ca să lăsăm la o parte tôte chestiunile fiziologice pe care bărbați de profesiune naturaliști pot să le deslege—cum este cu

putință ca un om cu minte să primescă că întreaga scară a ființelor organice s'a format din una și același tulpină și prin singura acțiune curată a cauzelor externe și a întâmplării orbe? Cum, plecând de la un asemenea principiu să explicăm regularitatea și necesitatea care predomină în această scară a lumii organice? Dar însă mai însemnate dificultăți ne prezintă acest principiu examinat din punct de vedere moral. Să mi se dea voie să amintesc aicea părerea unui copil asupra acestei ipoteze. Cunoșceți poate anecdota aceea a repositului rege al Prusiei care, petrecând odată Rügen, convorbea într-o zi după obiceiul său cu niște copii, și arătându-le diferite obiecte ca: petre, fructe, îi întreba din ce imperiū fac parte fie care din aceste obiecte. În fine, arătându-se pe sine însuși: «Iar eu, ȳise către unul din ei, din ce imperiū fac parte? Din imperiul lui Dumnezeu», a răspuns copilul.

Acest lucru este adevărat. Omul face parte din imperiul lui Dumnezeu, nu însă și animalul. Omul cunoște pe Dumnezeu și pe Domnul său, îndreptz către el rugăciuni și cereri, are religie; cugetările și faptele lui trebuie să fie consacrate lui Dumnezeu, întreaga sa viață trebuie să fie adorare adusă lui Dumnezeu. Pe de o parte viața animalului este cu totul materială, pe de altă viața omului deși este închisă în corp este spirituală; omul deși trăesce în timp, face parte din vecie, deși locuesce pe pmnt este cetățean al cerului. Teoria lui Darwin însă scunde un adevr, se rezim pe legătura care unesce tte creaturile pe sistemul existenței.

Dar tot sa sună și idea și teoria Scripturii; după ea tte câte aũ precedat omului sunt attea trepte care conduc la el; omul nu s'a creat de cit numai după ce aceste trepte s'aũ încheiat la el; sa dar întreaga creațiune de pe pmnt se reduce la o unitate singură. Dar Scriptura în progresul acesta relativ la om vede nu o dezvoltare re-care naturală, ci un act liber de creațiune al lui Dumnezeu.

3). După Sfinta Scriptură Dumnezeu a creat un singur om, de unde se deduce întregul neam omenesc. Teoria Scripturii se baséză pe principiul *unității neamului omenesc*. Dar din epocă aceea în care s'a ivit *deismul Englez* s'aũ ridicat în contră acestei idei fel de fel de indoeli, și în tim-

purile noastre au primit multe și diferite centruri de creațiuni.

Unitatea neamului omenesc o cer cu insistență cele mai însemnate interese, mai ales religioase. Omul este realizarea ideii divine. Dumnezeu însă nu voesce ómenii în genere, ca vegetale și animale, nu voesce mulțime de atomi; voesce pe om, omenirea ca ceva organic integru.

Predestinația omenirii și a istoriei ei este, să formeze una și același familie mare omenescă; iar acest lucru numai atunci este posibil să se împlinescă când va fi unitate și în origină. Atunci și istoria poate să aibă un centru óre-care comun. Dicem că Iisus Christos este singurul mijlocitor al omenirii, fiul omului, cel ce intrunesc în el însuși și reprezintă întregul neam omenesc, axa istoriei, unde se sfirșese istoria cea veche și cu care începe cea nouă. Dar numai atunci poate să fie singurul mijlocitor și reprezentant, și persóna și opera lui singura mântuire a tuturor, precum și păcatul să se considere ca ceva de care se împărtășesc cu toții, când omenirea formeză o unitate

Dar afară de aceste opinii religioase avem și alte multe curat omenesci.

Un sentiment imediat și înăscut locuind în noi mărturisesce, că toți ómenii sunt rude unii cu alții, frați unii cu alții; glasul sângelui este a doua mărturie în interiorul nostru. În adevăr, creștinismul cel d'întâiu ne-a adus pe noi la o conștiință, clară și vie despre aceste evenimente; această conștiință însă nimic n'a fost, de cât o óre-care simplă reamintire a lucrului, care deja era cunoscut, dar se prezintă în conștiință cu totul confus. Pe conștiința acestor rudeni se baséză acele adevărate sentimente ale umanității, cari nu fac nici o distincție între ómeni, dar pe toți îi consideră de o potrivă frați. De asemenea nu putem înțelege alt-fel cum trebuie istoria, de cât numai adoptând unitate în omenire, prin urmare unitate și în istorie. Din toate acestea (resumăm) conchidem că foarte mari și foarte însemnate interese atât ale vieții intelectuale cât și morale se găsesc în primejdie când cine-va admite ca și Agassiz multe centre de creațiune

Teoria lui Agassiz în fond nimic alta nu este de cât o revenire la vechia teorie a indigenatului după care teorie

fie-care popor a parte se considera ca eșind (răsărind) din țara pe care o locuia; conclusia naturală a acestei toerii a fost ridicarea dintre popóre a acelor garduri nerăsărite, pe cari i-a smuls din mijloc creștinismul învêțând, că întréga omenire are una și aceeași comună origină precum și început. Decî chestiunea propusă este de o fôrte mare însemnătate, fiind-că se légă fôrte strins cu interesul umanității și religiunii.

Cel mai tare argument care de la epoca deismului Englez în continuu se propune contra unității neamului omenesc, este *diferența de rasă*. Acéstă diferență o (baséză) o susțin principalmente avênd în vedere diferența de formă a craniului și deschiderea (mărirea) unghiului facial care variază între 90—70°. De aici rees și cele-l-a-te diferențe. Aceste diferențe nu sunt întâmplătóre provenind din circumstanțe exterióre ale întâmplării ca ale căldurii și ale altora de felul acesta, ci aũ o legătură ôre-care comună între ele. Cine-va póte ca, adunând tóte caracterele diferențiale, să desemneze un ôre-care număr de tipuri. Prin urmare se cere. Ôre toți ômenii forméză o specie saũ diferite genuri? Cu alte cuvinte: Există între rasele omenesci o ast-fel de analogie care există între diferitele rase de cai, s'aũ nu cum-va diferă așa de mult una de alta ca calul și asinul?

Deja într'un mod sciințific s'a dovedit prin argumentațiunii discutabile că tóte tipurile omenesci fac parte din una și aceeaș specie. Iar cel mai solid dintre acéste tóte argumente este următorul: când se împerechéză animale care fac parte din diferite specii, ca spre ex., cal și asin, rasele mixte eșite din ei sunt neproductive—catâril sp ex., nu nasc—; însă contrariu se observă la împerecherea a diferitelor rase omenesci. Prin urmare de aci deducem că, rasele, omenesci nu sunt diferite specii, ca calul și asinul, ci numai deosibite, ce fel sunt, și deosebitele rase de cai, prin urmare póte cine-va să le împerecheze după plac. De altmintrelea și aceste deosebiri nu sunt de cât externe numai referindu-se la păr, la colórea pielii și la forma craniului și care pot după circumstanțe să se schimbe precum ne dovedesce însăși istoria. Așa de ex., actualul german diferă mult de vechiul blond German. Maghiarii de astă-đi

numai aŭ deja figura cea fiorósă (grozavă) a strêmoşilor lor, a Hunilor. Numai în unele părţi nu depărtate ale Ungariei încă şi astă-dî găseşte cine-va acea grozavă diformare, care era o particularitate a Hunilor ¹⁾. Mai este dovedit încă că dezvoltarea sufletului nobiléză şi corpul, iar necultivarea lui (conrupe) distruge şi transformă şi organismul fizic. Iar nu mai puţin şi clima are o forţe mare influenţă asupra ómenilor şi animalelor domestice. Pentru acelaş cuvînt la nici o rasă nu găsim ceva caracteristic principal şi inclusiv, din contră observăm, că în ceea ce priveşte tranziţiile aceste sunt forţe nedistinse, iar diferenţele şi antitezele se temperéză prin caractere intermediare. «Nici o formă determinată a craniului şi a basinului iliac, nici colórea pelii, părului şi ochilor, nici vre un alt caracter semnificativ», nu sunt inclusiv particularitatea a unei şi aceiaş rase. În una şi aceiaş rasă, în unul şi acelaş popor se întilnesc cele mai mari diferenţe.

«Craniul bărbătesc german diferă de cel femeesc după mărime (100: 97 după periferia orizontală şi 100: 90 după mărimea circumvoluţiunii creierului şi greutateii lui), iar mai mult mult în ceea ce priveşte diferenţa tipului, şi firesce şi în cel mai înalt grad de cât diferă unul de altul multe crani de diferite rase». Şi așa fiind lucrul, aceste diferenţe însă nu se pot compara cu diferenţele pe care le vedem la animalele de aceeaş specie d. ex., la cai saŭ la câini. Organismul intern al corpului este acelaş pretutindenî; albi şi negrii la acest punct nu diferă întru nimic. Dar şi organismul spiritual nicăiri nu diferă în mod substanţial. Pretutindenî găsim aceleaşi dispoziţiuni, aceleaşi puteri, aceleaşi patimi; toţi ómenii se unesc între dînşii. Nu negăm, că tóte rasele nu se găseşte în acelaş grad de dezvoltare spirituală; dar pe când «diferinţele existente între animale şi ómeni sub ra ortul fizic sunt *de calitate* din contră cele existente între diferitele rase omenesci sunt numai *de cantitate*».

Şi nu este de loc de mirat fenomenul acesta, că unele rase sunt superioare celor-l-alte atît în ceea ce priveşte calităţile corporale cât şi cele spirituale, fiind-că omenirea for-

¹⁾ Perty. Anthrop. Vortrãgn pag. 104.

méză un organism, care presupune o varietate de daruri și de misiuni istorice. Dar și însăși aceste diferențe sunt supuse la excepțiuni; exemplul unui Toussaint-Louverture ajunge spre dovedirea inteligenței spirituale și chiar a negrilor; cine pôte să considere pe Othello lui Shakespearischen ca creatură ne existentă? Așa dar ast-fel sub raportul fiziologic cel puțin se dovedesce posibilitatea unității neamului omenesc și bărbații cei mai celebri dintre naturaliști ca: Haller, Linné, Buffon, Cuvier, Blumenbach, Rud, Vagner, Andr. Vagner, Al. Humbold au predicat deja adevărul acestui principiu; iar unii dintre cei cari nu admit principiul acesta nu tăgăduesc cel puțin posibilitatea lui, ca Vaiț Perty. Iar obiecțiunea, pe care acești din urmă pretind contra adevărului acestui lucru, dîcînd aici că existența întregului neam omenesc n'ar fi fost incredințată firului subțire de viață al unui singur om, pe cînd de alt-fel natura, asupra acestui punct, a arătat așa de mare providință asupra tuturor celorlalte ființe, nici o valoare nu are la aceia cari cred în providința divină, care negreșit a avut cea mai mare grijă pentru creatura ei cea mai înaltă și cea mai prețioasă, (adică omul) adică pentru om.

Cu toate acestea nu putem să pretindem de la științele naturale ceva mai mult de cît recunoșcerea posibilității a unității neamului omenesc. Pentru-că argumentațiunea despre realizarea ei trece capacitatea lor ca aparținînd unei alte științe anume a filologiei comparative sau a glosologiei. Acastă știință prin marele sale cercetări și descoperiri a atins relativ la această chestiune care ne ocupă, rezultatele cele mai convingătoare. Ca să mă mărginesc numai la un singur exemplu, deja se consideră ca lucru cert că, toate popoarele Iudo-germane sunt de o comună origină, pentru-că limbile lor sunt rude între ele atît în ceea ce privesc sintaxa cît și rădăcina cuvintelor. Incă mai mult, și cercetări istorice au descoperit o consonanță ulmitoare între tradițiunile diferitelor limbi foarte îndepărtate una de alta. Fabulele sp. ex. ale locuitorilor din America de Nord consună în mod deplin cu dîsele Sfîntei Scripturi despre timpurile cele mai vechi. Și este adevărat că cu greu pôte cine-va să pricéapă răspîndirea limbilor în America și în insulele Océnului Pacific; cu toate acestea acolo unde dificultățile geografice se

presintă forțe mari și neexplicabile, precum în insulele Oceaniei, acolo rudenția limbistică și fizică este foarte pronunțată. De alt-fel în cât privesce America, încă și până astăzi comuniunea între treburile din Asia nordică și America nordică este foarte vie, făcându-se prin insulele Alente, care servesc ca un pod unind cele două continente.

Altă obiecțiune adusă contra unității neamului omenesc este următoarea: În comparație cu intervalul de timp presupus atât de scurt de Sfânta Scriptură (de la Adam și până la Noe și de la Noe până la Abraam) era imposibil ca omenirea să se înmulțescă atât de mult în cât să acopere întreaga suprafață a pământului. Această obiecțiune nu valorează întru nimic; pentru că mai întâi este de a doua mână ca având în vedere o chestiune curat cronologică, și este cu totul indiferent, dacă cine va cere 1000 sau 10,000 de ani; al doilea se restornă și prin calcule matematice. Aș calculat spre exemplu că o pereche într'un interval de 1600 de ani poate să producă aproximativ un miliard de suflete. Dar mulțimea actuală de pe suprafața pământului nu întrece suma de 1,300,000,000 de oameni. Și ceva mai mult, cine nu știe că cele puține perechi de animale domestice transportate în lumea cea nouă, că s'au înmulțit deja într'un mod imens?

4). După teoria Sfintei Scripturi omul este o *unitate compusă din corp și suflet*. Corpul este un element substanțial al ființei omenesci. Și că avem corp, ne convinge experiența; și că există în noi și suflet, o putere de viață spirituală mărturisesc sentimentul imediat, conștiința.

După Scriptură corpul este cel dintâi, elementele temeinice. Așa stă lucrul și în zămislirea și la nașterea fiecărui om.

Omul ca o ființă corporală face parte din lumea corporală a cărei pecetie este el. Corpul său este flăcarea și concentrarea naturii materiale. Pentru că toate imperiile ei ridicându-se la o înălțime care trepă mai înaltă, se constrâng toate împreună în el, ca să formeze, un organism înălțat și viu.

Sfânta Scriptură, considerând corpul nu ca pe însuși omul, ci ca o parte indispensabilă și principală a ființei sale, conține locul de mijloc între două teorii cu totul opuse una

alteia; dintre care una considerând corpul ca singura ființă adevărată mărginesce viața cea de după moarte la existența melancolică a unei umbre ca la Omer, al cărei rezultat necesar a fost morala aceea, care avea ca bază înțeleptă maximă. *să mîncăm și să bem că mâine vom muri*; iar cea-l-altă este acel spiritualism al lui Platon, după care corpul este temniță și lanțuri, și foarte mare fericire este pentru un om ca să scape de ele cât mai curînd și să pășescă la o existență pur spirituală; ca concluziune imediată a acestei teorii a fost maxima despre sinucidere a Stoicilor. După Sf. Scriptură corpul, formînd o parte substanțială a omului, este un element necesar pentru buna sa (stare) fericire atît în viața cea de acum cît și la cea viitoare.

Și precum ori și ce turburare a vieții corporale sau paralizare a legăturilor care unesc corpul cu sufletul, produce o nemulțămire ore-care și turbură adevărata bună stare a omului, ast fel desevîrșita despărțire a acestor două elemente și mărginirea existenței adusă prin moarte numai la suflet, ar fi fost cea mai mare slăbiciune pentru om și deplina lui sănătate n'ar fi fost revenită de cît prin restabilirea a adevăratei armonii între corp și suflet. Afară de acestea, foarte mare și temelnică semnificațiune are corpul pentru om. Intréga lui viață spirituală și a depus tóte rădăcinile ei în trup și prin el se arată în extern. Corpul este organul indispensabil al sufletului.

De aci se explică pentru-ce ori și ce turburare a trupului aduce confuziune și la fenomenele vieții spirituale. Așa și-sele bóle sufletesci, ca să dicem așa, nu sunt de cît corporale; vătămându-se organul, fenomenele vieții spirituale se presintă confuze.

Când córdele organului sunt desacordate ori și ce cîntec cîntat de el s'aude rău (sucit).

Greșala nu este nici a cîntecului pentru-că acesta în sine însuși rămâne în tot d'auna-acelaș, nici a aceleia care cîntă (cu organul), căci acesta continuă să cînte cît se póte de bine, ci însuși organul greșesc. Cam așa ceva putem să ne explicăm și căderea puterilor spirituale ale omului la bêtînute

Pentru că organismul corporal încetéză de a mai funcționa, sufletul se retrage în interior, în lumea lui ascunsă

și numai dă deja de cât rari și puțin distinctive semne de prezență. Iar sufletul, el în sine însuș nici nu se împutinează nici nu se restringe, numai corpul este supus schimbării.

Un ast-fel de preț dă teoria Scripturii în ceea ce privește corpul; ea nefiind cu totul spiritualistică. din contră admite ceea ce la materialism este singur adevăr.

5. Inșă Sfânta Scriptură nu atribue mai puțin și sufletului o cinste mai mare și un preț, acestui principiu spiritual, independent, mai mult de cât o simplă energie a organelor corporale. Prin el omul se găsește în rudenie și în comuniune cu Dumnezeu.

Dogma despre existența sufletului este un punct de competenție a orî-cărei religii, a orî-cărei morale, și în genere a orî-cărei mai înalte teorii spirituale a vieții omenesci.

Dacă omul era lipsit de suflet atunci ar fi lipsit și sufletul din viața omenirii—sufletul poeziei, sufletul orî-cărui înalt sentiment, sufletul de împărtășire a inimilor, al celei mai înalte conștiințe morale și studii și în fine sufletul purtării pentru Dumnezeu și în Dumnezeu. Atunci întreaga lume ar fi fost schimbată într'un cimitir clocotind foarte vast. Dar un sentiment intern ne mijlocit ne asigură, că avem suflet, adică un óre-cre început înăscut de viață spirituală, care de și se lăgă foarte strîns cu corpul, însă nu se confundă cu el, dar nici nu este un simplu fenomen fizic. Dar ni se spune că toate acestea sunt o amăgire, că afară de materie nimic alt-ceva nu există.

Este cunoscută tuturor acea luptă crâncenă, care acum de ce (înainte) fiind provocată prin atacurile aduse contra materialismului din partea lui Rud Vagner și prin răspunsurile de apărare ale lui Carol Vogt, continuă până astăzi cu indignare (înverșunare) balansând spiritele, și îmboldind în diferite scrieri condeii mai multor scriitori. Să ne oprim puțin în împrejurul examinării acestui psihologic materialism.

Idela despre suflet este universală; se găsește la toate popoarele de orî-ce dezvoltare. Prin urmare este o idee necesară și nu condiționată. De unde își are origina această idee dacă n'ar fi fost o imaginațiune a unei realități corespunzătoare, prin urmare adevăr? Despre nici un alt o-

biect nu avem așa de mare siguranță cât despre suflet. Câtă siguranță avem despre Dumnezeu atâta avem și despre suflet. În zadar m'ași fi încercat să-l tăgăduesc. Însăși îndoiala mea și însăși negarea mea, dovedesc puterea de înțelegere existentă în mine, prin urmare principiul spiritual care înțelege. Și cu toate acestea aș fost oameni, care aș negat existența sufletului și pe baza acestei negări aș construit un întreg sistem materialistic despre lume.

Acest sistem fiind deja cunoscut antichității a apărut iarăși în mijloc la sfârșitul veacului trecut. Și s'a aruncat rădăcinile sale în sensualitate, adică în teoria acea filosofică care consideră, simțurile ca izvor al întregii științe și al adevărului.

Principiul general de la care pleacă aderenții al acestui sistem filosofic, este, că numai cele care cad sub simțurile noastre sunt reale și adevărate. Cel d'întâiu dintre cei moderni Lud. Feuerbach, pornind de la acest principiu a dat acestei teorii o formă filosofică sistematică.

În principiile lui fu urmat foarte credincios de către așa numiții materialști fiziologi, care tăgăduesc tot ceea ce trece sensualitatea. Iată cum expune maxima generală a acestei teorii B. Birhov (Arhiv. f. Pathol. Studien 2. 5. 9): «Fiziologul numai corpuri și particularități de corpuri cunoște; iar ceea ce stă mai presus de această sferă, acesta o numește transcendent (adică suprosensual) și consideră ca o rătăcire a spiritului omenesc». De aici conchid, că, ceea ce numim spirit nu este alt-ceva de cât o simplă acțiune a materiei, ceea ce numim suflet, este ceva material și supus stricăciunii. Ideile sunt productul creierului, căci calitatea creierului determină calitatea ideilor. Negrul având creierul puțin dezvoltat, are și puterea intelectuală foarte mărginită; același lucru se întâmplă și la copil; pentru-că la el bătrînii se restringe creierul se micșorează și la el puterea intelectuală; pentru că la femeie creierul are un volum și o greutate mai mică, de aceea puterea lor intelectuală se micșorează mai mult de cât cea a bărbaților. Ori-ce vătămare a creierului provenită de bătăie, vătămare și puterea intelectuală. Ori-ce suferință a creierului este și o slăbiciune spirituală. Făcând diferite experiențe asupra animalelor aș sustras din creierul lor câte-va molecule, dar aș observat,

că s'aũ sustras în acelaș timp și unele din puterile spirituale, ca și când s'ar fi fost sustras câte-va molecule din sufletul lor. Prin urmare, ceea ce noi numim putere intelectuală, suflet, spirit, nu este alt ceva de cât o simplă axiune a creerului—cu totul asemenea ca și fiera este produsul ficatului și alte de felul acesta. Creerul stôrce ideile, fosforul care este în creer este acela care înțelege; «fără fosfor nu există nici o putere intelectuală». Deci dar totul atirnă de calitatea, prin urmare de nutrimentul creerului, cu totul de nutrimentul omului. «Ceea ce omul mănincă, acésta este om». «Omul este făptura părinților și a doicii, a locului și a timpului, a aerului și a apei, a sunetului și a lumini, a hranei și a îmbrăcăminte; voința lui este o conclusie necesară tuturor acestor cause, legată cu o lege ôre-care fizică..... Puterea intelectuală este o mișcare, o deslocuire moleculară a materii creerului—și însuși consciința nimic alt ceva nu este de cât o simplă însușire a materiei.

(Va urma).

Irodiacôn Eugeniũ și Foțius G. Balamaci.

BISERICA ABISINIEI.

În luna lui Iulie a. c. Biserica Abisiniei a fost obiectul preocupărilor generale în Biserica creștină Ortodoxă a Orientului. Întreaga presă, atât politică cât și religioasă a acestei lumi creștine, s'a ocupat de Biserica Abisiniei. Chiar și în Țările politice ale presei din Occidentul Europei, au apărut unele note și corespondențe asupra bisericei în cestiune.

Motivul acestei preocupări generale a fost călătoria Mitropolitului Abisiniei la locurile sante, unde a făcut și Paștile; apoi visita sa la Petersburg, unde i s'a făcut mari onoruri, și se crede a fi avut chiar și o misiune din partea Regelui Abisiniei Menelic pe lângă Țarul Rusiei, căruia i-a adus și o epistolă din partea lui Menelic. Apoi ultima călătorie a ierarchului Bisericei Abisiniene la Constantinopol.

În deosebi aceea ce a atras deosebita atențiune a lumii creștine din Orient, asupra călătoriei Șefului Bisericei Abisiniene, a fost onorurile excepționale pe cari Rușii le-au făcut acestuia; onoruri cari Rușii i le au dat nu numai în Rusia, ci pretutindenți, avându'l sub Ța lor îngrijire și protecțiune.

În Palestina de exemplu, Mitropolitul abisinian a

fost sub protecțiunea Rusiei. D'acolea, în călătoria sa până la Petersburg, pe totă linia i s'au făcut onoruri excepționale. Iar după plecarea sa din Rusia și sosirea în Constantinopol, și aci onorurile și protecțiunea Rusiei, nu i-au lipsit. El a fost găsduit, cu întreaga sa suită, în unul din palaturile de vară, după Bosfor, ale Ambasadei Ruse. Iar în Constantinopol, pretutindenți, în vizitele ce au făcut, a fost însoțit de înalții demnitară ai Ambasadei Ruse. Aceștia l'au însoțit, chiar și în visita pe care a făcut'o Sanctității Sale Ioakim al III, Patriarchul ecumenic. Iar faptul acesta, că șeful Bisericei Abisinei a fost pretutindenți urmat de onorurile și protecțiunea rusă, și în deosebă în visita sa către Șeful Bisericei Ortodoxe, a dat mult de gândit și de vorbit presei politice și religioase a lumii creștine din Orient și chiar din Occident. În deosebă presa s'a ocupat de această din urmă vizită a Mitropolitului Abisinian; de visita făcută Patriarchului Ecumenic, unde el a fost însoțit de înalții demnitară ai Ambasadei Ruse. Asupra acestei vizite, voim a comunica cetitorilor Revistei Bisericei Ortodoxe oare-cară reflexiuni și dări de sémă ale Presei religioase și politice; dar înainte de acesta, credem că nu sunt de prisos oare-cară notițe sumarice asupra istoricului Bisericei Abisinei și a propagărei creștinismului acolo.

Creștinismul în Abisinia este străvechiu. El își urcă origina sa, după date certe, până în secolul al IV al erei creștine. Tradițiunea despre întroducerea, răspândirea și întemeerea creștinismului în Abisinia este următoarea :

«Meropiu din Tir, om foarte învățat al timpului său (secol. IV) și cunoscător profund în ale geografiei, din cauza multelor sale călătorii, mai ales, a întreprins în secolul al IV-lea, cam pe la anul 330 după Chr. o călătorie în părțile de apus ale Egiptului, având cu el escortă îndestulătoare, și între aceștia pe doi tineri, rude de ale sale, distinși prin cultura și inteligența lor. Aceștia se numiau *Fortunat* și *Edesiu*. Inaintând ei în ținuturile necunoscute ale Africeii și ajungând în părțile Abisiniei, au fost prinși de locuitori indigeni. Meropiu a fost ucis împreună cu toți aceia cari îl însoțiau, afară de cei doi tineri mai sus amintiți, Fortunat și Edesiu, cari au fost luați sclavi de către indigenii agresivi și, după tradițiune, sorta a făcut ca ei să fie vânduți curței împărătești.

Tradițiunea adaogă că regele vădând deșteptăciunea, inteligența și cultura acestor doi tineri, a fost coprins de iubire către ei și i-a luat pe lângă dînsul. Pe Fortunat, ca secretar al său, iar pe Edesiu, ca îngrijitor și mai mare preste casa și curtenii săi.

Cu timpul murind regele, creșterea și educațiunea minorului său fiu, numit Ezuma a fost încredințată lor. Fortunat împreună cu Edesiu și-au împlinit cu sfințenie datoria de educatori ai micului principe. Au îngrijit tot de odată, ca ei, cari erau creștini, să însufle și viitorului împărat idei creștine, respândind și propagând în acelaș timp ast-fel de idei în întreaga împărăție a Abisiniei. Unul din ei și anume Fortunat, profitând de ocaziune, se țice, că ar fi venit în Alexandria și aci după ce a istorisit sfîntului și marelui

Atanasie toate întâmplările vieții lor și i-a dat lămuriri despre împărăția Abisiniei și curtea împărătească, unde ei se află, a fost hirotonisit de către acesta Episcop pentru capitala împărăției Abisiniei, numită Avesum. Apoi, reîntorcându-se la curtea împărătească, a stăruit pe lângă împărat spre a-l converti la credința în Christos și ast-fel Ezuma, nu numai că a primit botezul, dar a devenit unul dintre apărătorii și protectorii creștinismului în întreaga sa împărăție.

Ast-fel s'a întemeiat, după cea mai veche tradițiune, creștinismul în Abisinia. Fortunat trece de apostolul și întemeetorul creștinismului aci, și el le-a tradus în limba Coptă nu numai cărțile de Ritual, dar și întreaga Scriptură a Vechiului și Noului Testament.

Biserica Abisiniană ca biserică creștină la început a păstrat cu sfințenie drépta credință, păzind cele hotărâte la Sinodul din Nicea și ținându-se de simbolul credinței hotărît acolo. Cu timpul însă, din nenorocire, această biserică, din cauza influenței și amestecul cu creștinii indigeni ai Egiptului; aș căduț în monofisitim. In secolul al XVI Climent al 7-lea, Papă al Romei, (1523—1525) a primit din partea regelui Abisiniei o mijlocire, și de grabă a și trimis în Abisinia o misiune papală, însă fără nici un rezultat.

Mai târziu papa Gregoriu al XIII (1572—1585) a trimis în Abisinia o misiune Iesuitică, care la început părea a face multă ispravă, în secolul următor însă și anume pe la 1670, toți trimișii bisericii romane și indigenii creștinii cari inclinau către ei, aș suferit

persecuțiune înfricoșată din partea creștinilor indigeni monofisiți. Ast-fel biserica Abisiniei a rămas credincioasă monofisitismului.

Astă-ți șeful bisericei Abisiniene depinde și se hirotonește de patriarhul Coptic din Alexandria.

Tradițiunile indigene și naționale Abisiniene urc începutul dinastiei acestui popor până la Solomon, către carele, după cum și Sf. Scriptură amintește, dic ei, a mers spre al vizita împărătesa lor numită Sabba. După istorici Greci, Ptolemeu Everghet a cucerit țara lor și orașul de căpetenie, foarte în flóre, numit Avesuma (Avesumul de astă-ți). Despre dominațiunea și influența grécă se ved până astă-ți urme în această țară, precum resultă din istorisirile și descrierile aprópe a tuturor exploratorilor și vizitatorilor acestei țeri. Ceea ce probéză că dominațiunea Ptolemeilor și influența grécă a durat mult timp. Acestă influență s'a continuat și în timpurile când Abisinienii au început a crede în Christos. In timpurile lui Iustinian, mai ales, influența grécă și legăturile Abisiniei cu Constantinopolul erau din cele mai cordiale. Impărătesa Teodora, este știut, că a lucrat foarte mult pentru întărirea și prosperarea Creștinismului în Abisinia. Iar după aceea, până în ziua de astă-ți, cu tóte încercările bisericei Romane, legăturile Abisiniei cu biserica orientală și cu cultura grécă au fost din cele mai strânse și prietenești».

Asupra acestei biserice Abisiniene ca și asupra tuturor creștinilor indigeni ai Siriei, Palestinei și Egiptului, biserica Rusă, în timpurile din urmă, și în

deosebii în țările noastre, a început a arăta o deosebită iubire, purtându-le în acelaș timp tot interesul și ocupându-se de sörta și mersul lor. Chiar diplomația Rusă se ocupă cu multă îngrijire de mersul bisericilor acestor creștini și sörta lor. Pretuțindenii le vine în ajutor în töte chipurile, și trece de protectörea lor în Orient chiar și față de creștinii ortodoxii de naționale grécă, când creștinii indigenii ai Siriei, Palestinei și Egiptului aparțin bisericeii Ortodoxe.

Sunt apröpe 50 de ani de când biserica Rusă și diplomația ei și-au îndreptat în deosebii privirile asupra bisericeii Abisiniane. Acum trei-decii de ani creștinii Coptii Abisinenii, precum se știe, au cedat Rușilor marea lor monastire din Ierusalim *Deveș-Sultan* situată în partea despre răsărit a Sfintului Mormint. Grație dar acestei deosebite atențiunii a Rusiei și a bisericeii sale către biserica Abisiniană, se explică pentru ce Șeful eclesiastic al bisericeii abisiniene, atât în Palestina cât și în Rusia, Constantinopol și pretutindenii, a călătorit și călătorește sub protecțiunea Rusiei acordându-i-se din partea acestei mari puteri creștine, onoruri distinse.

Asupra ultimei sale călătorii în Constantinopol, unde, precum am arătat, a fost primit și condus pretutindenii de înalții demnitarii ai Ambasadei Ruse, precum și asupra visitei pe care a făcut'o mitropolitul Abisinieii Sanctității sale patriarhului ecumenic Ioachim al III-lea, revista Patriarchieii din Constantinopol 'Εκκλησιαστική 'Αλήθεια scrie următöarele:

«Marția trecută 23 Iulie, sosind în orașul nostru

Mitropolitul Abisiniei, Matheiu, a doua zi Mercuri, a vizitat pre Sanctitatea Sa Patriarchul ecumenic Ioachim al III. Abuna¹⁾ al Abisiniei era însoțit de archidiaconul său Blataula, de casierul său Iosif, de interpretul său arab Anton Naghil și de alte cinci persoane. Mitropolitul Mathei se bucură de mare favoare la curtea Împăratului Menilic al Abisiniei, căci el este și acela ce l'a încoronat.

Ierarhul Abisinian venind cu suita sa spre a vizita pre Sanctitatea Sa Patriarchul Ecumenic a fost însoțit și de doi interpreți ai Ambasadei Ruse din Constantinopol, D-nii Maicof și Gramatopol. El a fost întâmpinat în afară de porțile patriarchiei de Preoții și Dinconi bisericei patriarhale, precum și de aprozii și de sergenții patriarchiei; iar în curtea Bisericei așteptau prea cuvioșii lor: Marele protosinghel și marele archidiacon, cari au condus pe Prea Sântia Sa la Inalta Sa Sanctitate Patriarchul, care a primit pe destinsul oșpete în Sala cea mare de primire a patriarchiei.

După obicnuita salutare frățească cea întru Christos, Inalta Sa Sanctitate Patriarchul, a urât arhiepiscopului abisinian «Bună venire». În convorbirea ce au avut loc între cei doi ierarhi, ca interpret a servit, interpretul arab al Metropolitului Mathei. Acesta traducea din limba arabă în limba franceză cuvintele Abunului Abisinian, iar din limba franceză în cea greacă, traducerea o făcea marele protosinghel al

¹⁾ *Abuna* este cuvânt arab și înseamnă *tată, părinte*. Deci *Abuna al Abisiniei* este *Tatăl său Părintele bisericei Abisiniei*.

Patriarchiei, Calinic. Convorbirea celor două ierarhii însă, ast-fel condusă, fiind dificilă a fost chemat spre a servi ca interpret unul dintre funcționarii patriarchiei, Domnul Pavel Keperi, care a tradus d'o dată din limba arabă în cea grăcă și vice-versa cuvintele celor doi înalți prelați.

Inalta Sa Sanctitate a întrebat pre șeful Bisericeii Abisiniene despre călătoria și șederea sa în Rusia, despre care a răspuns că a rămas foarte mulțumit și încântat. Asemenea despre șederea sa în Ierusalim, unde a făcut Paștele. L'a întrebat despre creștinii abisinieni din Ierusalim, despre Biserica Abisinieii în genere, despre starea și prosperitatea ei. Despre creștinii greci din Abisinia și modul petrecerii lor. Inalta Sa Sanctitate Patriarhul a spus în urmă Abunului Abisian, că în timpul ședereii sale la Sântul munte de multe ori îi venise dorința d'a visita Biserica creștină din Abisinia, și cât regretă că nu a putut să'și îndeplinescă acéstă dorința a sa. Ierarchul Abisian a răspuns Sanctității Sale că venirea Șefului Bisericeii Ortodoxe în Abisinia ar fi făcut mare bucurie Abisienilor, cari l'ar fi sărbătorit; dar iată că acum el, s'a învrednicit să'l vadă și să depună umilele salutări frățești ale sale și ale poporului către Șeful Ortodoxiei. În urmă Sanctitatea Sa Patriarhul a rugat pe Ierarchul Abisinieii, ca, întorcându-se în patria Sa, să arate poporului său bine-cuvîntările sale părintești și să salute din parte-ii pre majestatea sa împăratul Menelic al Abisinieii. Să arate tuturor bine cuvîntările sale părintești.

Terminându-se recepțiunea, Abunul Abisiniei a exprimat mulțămirea sa Sanctității Sale Patriarchului pentru călduroasa primire și pentru onorurile ce i s'au făcut. În urmă a fost condus de marele protosinghel și de Diaconi patriarchiei în biserica patriarhală, și intrând în sântul altar, după ce a sărutat sânta masă a vizitat cu deamănuntul toate sfintele mōște și tot ce este demn de văduț în templul patriarhal. Apoi stând înaintea ușilor împărătești și a făcut rugăciunea sa și a pronunțat «Tatăl nostru» în limba arabă, după care a eșit din biserică bine-cuvîntând poporul, care venise în mare număr spre a'l vedea și saluta. La eșirea din biserică a fost condus de marele protosinghel și de clerul patriarhicesc până la trăsura ce'l aștepta în afară de curtea patriarchiei.

Adoua și Sanctitatea Sa Patriarchul a respuns la visita ierarchului Abisianian trimițend pe marele protosinghel al patriarchiei, Callinic la Bathireatia, reședința Abunului, spre a'l saluta în numele său, în semn de întorcerea visitei. Trimisul patriarhal era însoțit de primul secretar al Sântului Sinod, Domnul Ghenadie și de Directorul primului biuroș patriarhal D-nul I. Tantalî, cari au adus cu această ocaziune ierarchului abisianian o prea frumoșă iconă cu chipul Mântuitorului, lucrat în sîdef cu multă artă și cu chenarurile aurite. Iconă era pusă într'o frumoșă cutie de catifea. Sanctitctea Sa Patriarchul trimite prin Abunul Abisiniei această iconă Majestății Sale Menelic, Impăratul Abisiniei, în semn de iubire și cu bine-cuvîntări archierești».

Ast-fel descrie ziarul patriarhal visita Abunului Abisiniei la Santitatea Sa Patriarcul ecumenic.

Tot asupra acestei visite a ierarchului Abisinei o corespondență din Constantinopol publicată în gazeta de Frankfurt, scrie următoarele sub titlul: *diplomația Rusă și Abisinia.—Visita Arhiepiscopului Abisiniei la Patriarcul ecumenic:*

«Prea Sântitul Mathei, arhiepiscopul său Abunul Abisiniei a sosit aci în Constantinopol venind din Petersburg, unde a înmănat Țarului o epistolă din partea împăratului Menelic al Abisinei. Diplomația rusă l'a luat și aci sub protecțiunea sa. Atât el cât și numeroasa sa suită au fost găsduiți în unul din palaturile de vară ale Ambasadei Ruse după Bosfor. S'au pus la dispozițiunea sa și a suitei sale mulțime de interpreți și un mic vaporeș care să-î serve la excursiunile ce va face la Pera și Stambul.

Prea Sântitul Mathei va fi condus sub protecțiunea rusă și în visita ce o va face Sanctității Sale Patriarcului ecumenic și se crede ca el nu va visita pe nici unul dintre șefii ecclesiastici d'aci ai altor biserici.

În audiența sa pe care a avut'o ieri la Patriarcul, a avut loc și óre cari mici accidente. Ast-fel Prea Sf. Mathei pe lângă rasa de cleric pörtă și două săbiu, ca simbol al luptei. Sanctitatea sa Patriarcul a refusat a'l primi încins cu ele și pentru acésta sabiele sale, în sala de recepțiune erau purtate de doui din suita sa. Iar la rugăciunea ce s'a făcut în biserică în onórea sa, Ierarchul Abisiniei, spre mirarea tuturilor, a refusat a sëruta icóna Maici Domnului.

Diplomația rusă lucrează de mult pentru supunerea bisericii abisinieniene; iar acum întrebuintează întru acest scop propaganda sa cea atot puternică din Orient și Palestina. Numirea lui Lisin, ca ambasador pe lângă curtea Abisiniană arată scopurile Rusiei când se știe isprăvile acestuia pe când era consul în Siria și Ierusalim,

Până acum trei-șeci de ani Abisinienii aveau în Ierusalim o mare monastire, numită *Dereş-Sultan*, și situată în partea despre răsărit a Sf. Mormînt. Astă-zi această mare și frumoasă monastire este cedată rușilor. Abisinienii vor să aibă acum altă monastire în Ierusalim, și de sigur că vor obține acesta dela Sultanul prin ajutorul și concursul Rusiei, însă acesta va mări și mai mult influența rusă în Palestina prin Abisinienii, cari vor fi la dispozițiunea protectorilor lor, în tot d'auna».

Iată aprecierile corespondenței din Constantinopol asupra visitei Archiepiscopului Abisinian la Patriarhul ecumenic și asupra venirei sale la Constantinopol.

Viitorul va arăta dacă temerile ortodoxilor greci din Constantinopol și din întregul Orient sunt sau nu fondate.

D.

Documentul de fundațiune a Sf. M-ri Cernica.

«Cu mila lui Dumnezeu, Eu Ioan Radu Voevod și Domn, preste tot pământul Ungro-Vlahiei, Fiū al reposatului Mihnea Voevod, nepot de soră al bătrânului și slăvitului Alexandru Voevod.

Daū Domnia Mea acéstă invoire a Domniei Mele, Sfintei Dumnezeestei Monastiri, ce se zice din grădiștea Floreștilor, și unde este hramul Sfintului Ierarh Nicolae, făcătorul de minuni de la Mira Lichiei, Ieromonahilor frațiilor ce locuesc în Sfintul Locaș acesta, (pentru că se le fie lor Monastire).

Și pentru că daū Sfintei Monastiri satul Floreștii din Colentina, de peste tot hotaru și cu toți vecinii, și cu tot venitul, din hotar până hotar.

Pentru că, acest sat carele mai sus am numit, a fost a lui Nidelcū Postelnicul și a fratelui său Stroe, feciorii lui căpitan Radu Postelnicu, de moștenire, numai jumătate din sat. Iear, ceasta-laltă jumătate din sat, a fost a lui Drăghici Spătarul și frații lui Nan și Harizan, feciorii lui Oprișior logotet de moștenire. Tóte aceste s'aū petrecut în zilele lui Radu Voevod Șerban.

Cinstitul Dregător al D-niei Mele, jupan Cernica marele dvornik, a răscumpărat atunci jumătate din sat, de la sus numiții Nidelcū și fratele său Stroe, cu preț de 32,000 aspri. Iar în zilele Mele și în timpul cinstitului cărmuitoriū Dom. Mele. Jupan Cernica Marele dvornic, a cumpărat ia-

rășu cea-laltă jumătate din sat; de la Drăghici Spătariul și de la frații lui Nan și Harizan postelnicii, cu preț de 12,000 aspri gata: Pentru că le-a fost de moștenire. Hotarele satului și semnele să se știe unde au fost: Nainte vreme l'au stăpânit și alți Boeri bătrâni și moștenitori, cu toate zagazurile de mori și cu Helișteile lor, de peste toate Hotarele în lung pe apele Pasărea, prin Colentina până în Ubilești, la mōra lui Radul marele postelnic Encinlor și a lui Radul Postelnicu Spătariu, și până la (pîreul) Grecu-Stearpu; În Lung Hotarele Tânganului, până la hotariul Floreștii de mijloc. Și iarăși se fie Sfintei Monastire cea mai sus zisa Ocina Obileștii; Partea lui Nidelcu și a fratelui său Stroe Postelnicu; cu totul și preste toate hotarele.

Pentru că a cumpărat o această ocina Moștenirea cea mai sus zisă, de la cinstitul și Dregătorul D-nei Mele, precum am zis mai sus, de la Nidelcu și de la fratele său Stroe Postelnicu, cu preț de 6,000 aspri gata. și ear pentru un locu de arenă cu 2,000 aspri, și ear de la nepoții lui Mile Nan și Strian, a cumpărat dregătoriul ce mai sus am zis partea lor totă de pretutindenea cu prețul de 7,000 aspri gata. Încă în zilele reposatului... (ne discifrabil).

Și iarășu să fie Sfintei Monastiri, danie, În cuprinsul dintre Popa Sōre, din prejurul satului Brănești. și cu tot hotarul și preste tot cuprinsul; pentru că acest sat de mai sus ȃis a fost cumpărat asemenea, și aceste a fost îndeplinite în zilele Lui Ștefan Voevod. El au vëndut toate aceste ocine de bună voia lor, cinstitului Dregător Domniei Mele cele sus menționate cu prețul de 27,000 aspri gata de argint. Și semnele să se știe a acestor sate. În lungime din matca rului Pasărea, până la drumul Piteștilor; și în lărgime din hotarul Crăsanilor de valea până la hotarul Gorni Brănești.

Și earăș să fie Sfintei Monastiri satul Lămătești, cu tot hotarul. Pentru că acest sat, ce am numit mai sus, a fost a lui jupân Danciulof marele dvornik din Popești, de moștenire. Carele a fost dat acest sat de zestre surorii lui jupânăsa Neacșa a lui Badea din Florești, și nepoților și urmașilor lor din Buciumeni. Asemene a cumpărat, iar Dregătoriul Domniei Mele, acest mai sus ȃis sat de la acest Boer peste tot cu prețul de 12,000 aspri gata. În zilele Lui

Radul Voevod Șerban. În timpul când este venit dregătorul Domniei Mele, s'au întărit aceste de către marele Dvornik și hotarele satelor să se știe, în lung de la matca Dâmboviței, pînă la hotarul curței; și în lățime: de la hotarul de susa Plătăreștilor, pînă la hotarul Danciu din Doicești de jos.

Iearăși să fie a Sfintei Monastiri curtea Popești, moștenirea lui Dancio. Partea lui Dragomir este deosebită din toate. Pentru că această moștenire care am numit-o mai sus, ea a fost pentru partea jupâniței (nevestei) lui Neacșu sau jupâniței curții lui Danciu. După mórtea lor, această moștenire remasă copiilor și nepoților lui Dragomir. După aceea Dragomir a vîndut-o, această moștenire, despre care am vorbit mai sus, cu hrisóve prin divanul numit pe preți de 5,000 aspri gata, în zilele lui Radul Voevod Șerban. Precum zăgazuri pentru mori și cu tot hotarul.

Pentru că toate aceste sate și moșteniri, ce am șis mai sus, toate sunt cumpărate de către cinstitul dregător a Domniei Mele, Jupân Cernica ce a fost mare Dvornik. El însuși a dat și întărit această, cu alcătuirea satelor și dania Sfintei Monastire, acele care s'au zis mai sus. Pentru că să fie lui spre pomenire ca ctitor. După aceste, iar să se știe, cum a alcătuit și a miluit Jupân Cernica Dregătorul D-niei Mele. Iearăși a dat Sf. Monastiri partea din Ocna Otaninis a treia parte din bolovanii de sare. Precum și de la Vamă și de preste tot venitul partea a treia. Asemene să fie și din elișetele salatuilor din Nacuresci, earăș a treia parte de peste tot venitul.

Iearăș să fie Sf. Monastiri óre-care vii din partea Bucurescilor, sau viile lui popa Neagolov Cliserul toate, preste tot ce se va aduna, toate de pretutindene câte se vor aduna. Pentru că această vie erea căzută în cheazăie nepotului lui popa Dobre, care asemene iaste cumpărată de către Jupân Cernică Dvornik și jupânésa lui, Cheajná, această vie ce am zis mai sus a fost ocină a lui popa Dobre șis Elină și de fiica lui Tihă pentru 3,000 aspri gata. Și earăș să fie Sf. Monastiri óre-cari vie din partea Bucurescilor, sau viea lui Popa Stan, care iaste cumpărată de Jupân Cernică Dvornic, această vie de la popa Stan și de la fii lui nainte pe preți de 30,000 aspri gata. Iearăș să fie Sf. Monastiri óre-

care vii, viea lui Drăgan, care iaste tótă cu tot ce iaste în prejmuire ei, de óre ce este cumpărată de către Jupân Cernică și jupânésa lui Chéjną de la Drăgan cu preți de 2,000 aspri gata. Iarăși să fie Sf. Monastiri viea lui Ivan din ținutu Bucuresci, de óre ce această vie iaste cumpărată de către Jupân Cernica Dvornic și cu jupânésa lui, Chéjna, de la Ioan cu preț de 1,000 aspri gata, carele aũ fost de mult cumpărate, în timpul Domniei Domnului Radul Voevod Șerban. Tóte aceste le-am hărăzit Sf. Monastiri pentru a mea pomenire și pentru părinții mei pentru ca să fie spre pomenire și credință.

Pentru acésta daũ Domnie Mea Sfintei și Dumnezeestei Monastiri, și Ieromonahilor și fraților care lăcuesc în sfințul acest Locaș. Pentru că să le fie lor, tóte aceste sate ocine vii ce am numit mai sus, în lung și în lat în a lor stăpînire în veci (de ohob) a Dumnezeștilor Monahi spre hrană și îmbrăcăminte. Iear ctitorilor cei sus numiți vecnică pomenire. De nimine să nu fie clintite aceste aședăminte. Ieată și Martorii cinstitului Dregător a Domniei Mele, jupân..... Jupân Crâstiu marele dvornik etc. etc., și eũ Ne-goea Logofet am scris în mijlocul zisului Divan.

7100. In orașul numit Tîrgoviște.

C. E.

CRONICA BISERICESCĂ.

I.

O nouă vieță.

E un adevăr recunoscut de toți fruntașii țării noastre, că poporul rural formeză temelia neamului nostru și a țării și că viitorul nostru atârnă de la starea, de la puterea de vieță a acestui popor. Voim ca țara noastră să aibă viitor; voim ca neamul nostru să trăiască în toate vremurile viitoare; atunci suntem datori să întrebuițăm toate mijlocele ca acest popor rural să fie sănătos la trup și la minte, să fie conscient de rostul lui pe pământul, pe care 'l locuesce. Nu se cuvine, ca un singur om din neamul nostru să trăiască fără rost, să ducă o vieță prăpădită! Ne a dat Dumnezeu o țară frumoasă și mănăsă cum rar se găsesc în lume și avem o datorie sfintă ca să prețuim în de ajuns acest bogat dar. Moșii și strămoșii noștri și-au făcut datoria față de ea. Cu sciința

lor de pe vremuri, cu mijlôce restrânse, însă cu inima lor cea bogată în sentimente de dragostea de Dumnezeu, de țară și de neam aũ apãrat-o și aũ pãstrat-o contra numeroșilor dușmani. Ce s'ar fi întâmplat ôre, dacã n'ar fi fost însuflețiți de asemenea sentimente în urma invasiunilor barbare și în deosebi față de fanatismul turcesc? Numai singur Dumnezeu scie!

Trebue însă cunoscut un lucru. De aici înainte luptele vor fi mai crâncene și mai dureroșe pentru cel învins, fiind că timpul în care trăim e de așa fel, fiind că civilizațiunea e de așa fel! Omul sănãtos, mai luminat la minte, mai tare la suflet, mai cunoscător al vieții pôte să trăiască mai bine, pôte să iese biruitor în lupta pentru viețã. Avem exemple convingetóre și din viețã animalelor și din viețã ômenilor! Cum a pũtut ôre să se menținã pãnã astã-đi poporul evreũ?... E un exemplu în istoria omenirei, care trebue studiat cu cea mai mare bãgare de sãmã de tôte popórele, de toți care se înteresã de viitorul unui neam!

Poporul român înconjurat de popóre strãine de neamul și limba lui are de dus în viitor o luptã mai grea de existențã. Dacã 'i vom îmbogãți însă mintea cu cunoscinți folositóre și inima cu sentimente înalte și patriotice, atunci putem fi siguri, că va ieși biruitor din orĩ-ce luptã, că va exista pentru tot-d'ãuna ca neam și cã-și va păstra frumósa și mãnósa lui țarã. Va avea acéstã țarã dupã đisa poetului chiar *un viitor de aur!*

Cum stăm însă noi cu marea majoritate a poporului nostru, cu poporul rural? E el destul de pregătit, ca să pótă trăi în liniște și bine, fără grijă de dușman și de greutatele viitorului? Trebuie să mărturisim sincer și cu durere în același timp, că are multe nevoi, că suferă de multe neajunsuri. Nu e pregătit destul, dacă nu aprópe de loc pentru lupta vieții. Ori-ce străin póte trăi mai ușor în acéstă țară de cât el. Vrea cine-va exemple?... Cred că nu e nevoie. De aceea avem o mare datorie, ca să căutăm cu toți să-í luminăm mintea și să-í însuflețim inima pentru tot ce e bun, folositor și frumos. Să-l chemăm la adevărata vieță, la o nouă vieță, căci în mare majoritate láncezesce. Să lucrăm cu inimă și fără răgaz, căci alt-fel vom fi răspunđători față de amintirea moșilor și a strămoșilor noștri, față de înalta nóstră chemare sfintă, față de urmașii noștri!

P. S. *Pimen*, Episcopul Dunărei-de-Jos a trimis P. C. Protoierei din Eparhia P. S. Sale următórea Circulară plină de *vederi înalte* și *de o adevărată îngrijire patriotică*. E o chemare la muncă sănătósă și románescă. Citesc-o toți cu aceeași mulțămire sufletescă cu care am citit-o eú și inspiră-se în lucrarea lor!

Iată acéstă Circulară:

Prea Cucernice Părinte,

Intre multele datorii pe care le are preotul de enorie și póte cea mai de căpetenie, este aceea d'a se îngriji de luminarea tineretului chîiar din pruncia sa. De la împlinirea cu sfințenie a acestei datorii, depinde starea de înaintare

a unul popor și pregătirea viitorilor cetățeni ca buni creștini și buni patrioți.

Biserica noastră din început a fost pătrunsă de acest adevăr. În tinda ei moșii și strămoșii noștri au învățat a citi și scrie.

Istoria nepărtinitoare a neamului nostru recunoște, cu un cuvânt, că ea a fost obârșia culturii noastre naționale.

Cu timpul apoi și după trecere nevoilor grele, cari s'au strecurat peste această țară, și de cari nici Biserica n'a fost scutită, Statul treptat, treptat, a înființat școli naționale prin toate comunele, așa că astăzi asemenea școli, se găsesc până și în cele mai depărtate cătune ale țerei.

Tendința tuturor bărbaților mari ai neamului nostru, a fost d'a lumina poporul, pregătindu-l în a răspunde satisfăcător cerințelor multiple ale timpului.

În acest scop, s'au format învățătorii, s'au ridicat localuri de școală și s'au pregătit metode de învățămînt cumpanite și ușore. Mult s'au ostenit omenii școlii și multe au fost și sunt sacrificiile pe cari le face statul, pentru ca lumina să iea locul întunericului și pentru ca să se asigure ast-fel temelii monumentului neperitor al Patriei Totuși, în fața acestor mari sacrificii pe cari le face statul, se pare că poporul în majoritate și mai ales cel de la sate, ar fi nepăsător, și mi s'aprijinesc această afirmațiune pe faptul, că astăzi prin unele comune rurale școla nu este frecventată de cât cel mult de 40% din copii în etatea reglementară pentru școală.

Din această reese pe de o parte, că viitoarea generațiune a populațiunii rurale va rămâne încă în ignoranță; iar pe de alta, că sacrificiile pe cari le face statul în această privință, nu se răsplătesc precum se cuvine.

În trecut greutățile erau mai puține, se trăia mai ușor și nu era nevoie de atâtea cunoștințe, pe când așii, când condițiunile de trai au luat o schimbare atât de mare, chiar plugarului nu'i va folosi lucrul său, dacă nu va scie, cel puțin, să scrie și să citească.

Cestiunea aceasta a luminării poporului prin școală fiind importantă în viața unui popor cu aspirațiuni temelnice pentru viitorul său, a preocupat și preocupă pe toți bărbații noștri iubitori de neam și buni patrioți.

Personal m'am gândit la această însemnată parte prin care se cimenteză întregul nostru organism social și am găsit că nimeni în afară de preot, nu poate mai bine ca să îndemne și să hotărască pe sătén în a'și da copiii la școlă.

M'am gândit la sacrificiile mari pe cari Statul le face pentru luminarea tineretului.

M'am gândit la preot și la rolul important pe care îl are ca sfătuitor și părinte al poporului, și am găsit că pe acest ogor de muncă, preotul are partea sa, de la împlinirea căreia se poate constata, dacă este vrednic de numele ce poartă și conștiu de misiunea preoțescă.

Acestor preocupări a mele, în ce privesce luminarea celui din urmă fiu al acestei bine-cuvîntate țeri și acestei dorințe manifestate în tot-deauna de mine, pentru o spornică și mai vedită silință a clerului către binele și fericirea poporului încredințat păstoriei sale prin muncă activă și bine cumpănită, se datoresce îndreptarea acestui părintesc îndemn către prea cucernicia vóstră.

Numele cel bun și chiar fericirea unei familii, mai totdeauna se judecă după copiii din sînul său și după aplicațiunea lor către bine și frumos; ei, fiind vitorul, păstrătorii numelui onorabil al părinților și ținta către care privirile lor se îndreptă.

Așa se socotesce lucrul în familie, așa trebuie a fi socotit în societate și tot așa în familia cea mare, în neamul nostru românesc.

Copiii sunt viitorul popor de mâine, sunt darul cel mai prețios pe care Dumnezeu l'a dat României, scumpa noastră Patrie, sunt tesaur de mare bogăție.

Către dinșii dar să ne întorcem privirile și cu sirguință să lucrăm la pregătirea lor pentru viitorul țerei noastre.

În acest scop, vă invit prea cucernice părinte, ca să aduceți la cunoștința tuturor preoților din acel județ, acest îndemn al meu și cu tot dinadinsul să le puneți în vedere datoria la care misiunea preoțescă îi obligă de a lucra la luminarea tineretului.

Cu prilejul acesta, trebuie să cunoască preotul, că părintii, deci dar fiil săi spirituali, sunt cei dintâi cari pot să hotărască și să desvolte în copiii lor plăcerea de a învăța să citească și să scrie.

Aceea ce le spun ei și mai ales aceea ce fac ei, sunt dreptarul și călăuză, care pe nesimțite îndreptăză pașii copilului către bine, sau către rău. Copilul nefiind destul de format, face aceea ce vede că fac părinții lui, sau cele-l'alte persoane cu cari el trăește.

Prin urmare, preotul este dator a arăta păstoriiților săi folosul cel mare pe care 'l vor aduce copiii familiei și neamului din care fac parte, când vor fi bine educați și trimiși la învățătură.

Întimplările vieții din toate zilele, cuprind atâtea fapte, pe cari, preotul poate ușor să le folosească în îndemnurile sale către părinți și să-l hotărască ast-fel ca să-și dea copiii la școală.

Să le arate cât de ușoră este viața și cât de înlesnit este omul când poate ca să-și facă o corespondență a sa particulară și cât de folosit este el când citește cărți cari-l privesc în ocupațiunea sa și când răspunde personal la afacerile sale.

Să stăruiască dar preotul, ca toți părinții din parohie să-și trimită copiii la școală și să nu înceteze grijea de dinșii nici după terminarea cursului primar.

Pe aceia dintre locuitori care dispun de ore-care avere și ai căror copii sunt silitori și deștepți, să-i sfătuiască a se îngriji și mai departe de luminarea fiilor lor, ducându-i în școli și ateliere unde pot învăța diterite meșteșuguri, atât de mult simțite prin satele noastre.

Cât de înlesnit ar putea fi poporul, când la sate, în mijlocul sării ar găsi un bun lemnar care să le facă carele, trăsurile și alte unelte casnice, un fierar care să le lucreze diferitele obiecte necesare muncii câmpului, un tinichigiu care să le facă vasele pentru gospodărie și care să le învelască casele, un cismar care să le lucreze încălțăminte și alți meșteșugari de alte lucruri. Și cât de fericită ar fi țara noastră, când toți sătenii pregătiți prin școală, ar ști ca să înghebeze o mică grădină de zarzavat împrejurul casei, să altoiască pomi, să cultive stupăritul, să-și crească curat și cu îngrijire vitele de muncă și să-și facă singuri contabilitatea casei, spre a ști cât a încasat din produsul muncii sale într'un an și cât a cheltuit.

Și cât de mare folos ar aduce apoi țerei copilele sate-

nilor noștri, când urmând pildelor date de femeia română din trecut, ar țese pânză, ar cultiva gândacii de mătase și ar lucra cu drag la toate trebuințele casei.

Aceste ocupațiuni casnice vor forma bogăția noastră națională și prin căutarea și practicarea lor se va deștepta poporul și 'și va ușura viața și traiul, fără a mai avea nevoie de străini, cari cu aceste meșteșuguri vin și se îmbogățesc în țara noastră.

În trecut, a fost un păcat mare pe noi și urmările sale sunt dureroase și ađi. Mulți săteni cu dare de mână 'și-au dat copiii la școlă în oraș, după ce au terminat școlă la sat și acolo unii s'au distins și au devenit folositori țerei, dar alții au mărit numărul cel mare al funcționarilor, cari s'au grămădit în administrațiunile statului, rămânând în urmă pe drumuri, fără ca viața lor să le fie ticnită și fără ca să pótă aduce vr'un folos părinților și statului în care trebuia ca să rămăie.

Cât este de simțit răul acesta și cât de mult ar trebui să ne îngrijiască pe noi, se vede și de acolo, că în satele noastre rar pe unde se găsește câte un meșteșugar și acesta este străin. Iată dar unul din multele motive pentru cari țeranul nostru mai tot-d'auna este sêrac.

El nu scie să citescă și să scrie, nu cunóște nici o meserie, cel mai mic lucru pentru gospodărie, ca și alimentele le cumpără adesea pe datorie și când se deșteptă, n'are nimic.

Starea acésta este tristă pentru poporul nostru și cu toții trebuie ca să lucrăm la îmbunătățirea sa.

Să deșteptăm în popor dragostea pentru lumină, care se dobândește prin școlă și să-l îndreptăm pașii către meseriile singurele cari pot să aducă bogăție în casa țeranului și să facă fericită acésta țară.

În biserică prin predică și în parochie prin sfaturi înțelepte, preotul are datoria dar de a lucra cu zel pentru luminarea tineretului și pentru determinarea lui ca să îmbrățișeze cu drag un meșteșug.

Activitatea tuturor preoților în acésta privință se va aprecia după numărul copiilor sciutori sau nesciutori de carte și al adulților aplicați la meseriile din parochia ce au spre păstorire.

Pentru implinirea acestei datorii cu mai multă reușită, preoții ar trebui ca să pornescă de îndată la lucru, întru cât acum ne găsim în ajunul începerii anului școlar și deci dar, în timpul cel mai potrivit de muncă.

Prin această activitate a preotului se va înlesni pozițiunea învățătorului și se vor strînge tot mai mult legăturile prieteniei dintre dînsul și părintele duhovnicesc al poporului.

Prin urmare, prea cucernicia vîostră, veți stăruî împreună cu toți preoții din acel județ, ca îndemnul meu să devie un fapt împlinit și veți lucra așa ca tot romînul să scie o meserie, după ce a învățat să scrie și să citească. Ar fi chiar de dorit ca preotul cu însuși avutul său, sau din contribuțiunile celor mai de căpetenie locuitorii și cu dare de mînă, adunate prin stăruința și îndemnul său, să ajute pe acei copii de sătén, cari ar avea vocațiune și ar voi să învețe o meserie, dacă ar fi împedicați la acesta din lipsa de mijloace a părinților lor. Acesta ar fi mulțămirea mea sufletescă cea mai mare, și țara vedînd pe preoți că sunt pătrunși de sentimentul acestei sfinte datorii, le va fi recunoscătoare.

II.

Altă Circulațiune a P. S. Pimen, Episcopul Dunării-de-Jos.

Prea Cucernice Părinte,

Mai multe persoane la un loc, pot săvîrși fapte pe cari una singură nu pöte să le facă. Acesta este un adevăr cunoscut, care nu mai are nevoie de nici o explicație.

Mai mult chiar, sunt împrejurări în viață când prin sfatul și ajutorul apröpelui nostru, recăpătăm liniștea perdată și dobîndim tária prin care cu ușurință ori-ce încercare neplăcută se infruntă.

Câte necazuri și câte suferințe nu vin asupra capului nostru și cât este de dulce mîngăierea pe care ne-o dă un frate bine-voitor în asemenea momente grele.

Dar ce vom țice de greutățile țilnice și de lipsa care mai

pretutindenî se resimte și acésta cu deosebire atunci, când cel ce suferă nu are către cine să-și îndrepteze plângerea sa?

Statul, județele și comunele au făcut și fac atât cât le îngăduie mijlocele, dar aceea ce fac ele, este prea puțin față cu nevoile multiple, cari se resimt aproape la fie-care pas, în cât privirea nu ne este scutită de a vedea pe toate drumurile mulți lipsiți până și de pâine, cerând milă de la trecători.

Toți ómenii, cari 'și-au dat sémă despre gravitatea cazului în sine, s'au gândit asupra acestor rele și neajunsuri și printr'o încordare vrednică de totă lauda, au dat o bună deslegare și acestei cestiuni.

S'au ostenit cu dragoste pentru o cauză sfintă și urmând pildei dată de Mântuitorul lumii, care a predicat iubirea către aproapele, au făcut aceea ce n'au putut să facă autoritățile numite.

S'au grupat la un loc și au înființat asociațiunii, ca rezultat al unei vieți religioase morale și cu scop filantropic și curat creștinesc.

Acestor grupări se datoresce înființarea a multor spitale și asiluri, precum și existența diferitelor societăți de binefacere cari s'au înființat în țara noastră, mai ales în timpul din urmă.

Între aceste societăți sunt unele cu un scop mai precisat, tinzând la mângâerea membrilor ce le compun în diferitele împrejurări grele din viață și la ajutorarea văduvilor și a orfanilor, rămași în urma lor în suferință.

Faptul acesta, este așa de mult urmat în present, în cât aproape mai toți ómenii de aceeași profesie 'și-au societatea lor, înființată în vederea unui scop hotărît, cu privire, de cele de mai multe ori, la ajutorul de care fie-care membru are nevoie.

Prin aceste asociațiuni, dovedim că suntem un popor civilizat întru cât prin ele se împlinesce una din cele mai sfinte datorii patriotice, viindu-se prin actele caritabile ce săvârșesc, în ajutorul Statului și al comunelor, de cele mai multe ori împovărate cu alte nevoi tot așa de grele ca și acestea.

Este de mirare, că clerul din acésta Eparchie, nu s'a gândit încă de mult la înființarea unei atari societăți. Și

este cu atât mai mult de mirat, cu cât asemenea societăți ființază deja prin alte părți ale țării.

Astăzi, înființarea unei atare societăți se impune, nu numai din necesitate, ci și din datoria ce fie-care preot are de a întreține legătura dragostei printre frați.

O societate a clerului, privită sub toate rapoartele sale, este dar bine venită și înființarea ei grabnic se impune și în părțile acestea.

La societate, preoții au ocasiunea bine venită de a lega prietenie reciprocă și de a se lumina unii pe alții asupra diferitelor cerinți ale carierei preoțesci. Iar din fondul adunat prin cotisații, mise și donațiuni, membrii se vor ajuta în nevoile lor prin împrumuturi, plătind în schimb o mică dobândă pentru sporirea fondului societății.

Acestea foloșe, bine înțeles, sunt pe al doilea plan, față cu folosul cel mare pe care o societate a clerului îl aduce preoteselor văduve și copiilor orfanii, rămași pe urma preoților decedați.

Câte lacrimi, câte necazuri și câte suferințe nu îndură aceste ființe nenorocite, rămase adesea pribegind și fără nici un sprijin în această mare a lumii, care învelue cu valurile ei pe mulți obijduiți ai sorțel.

Grea este o asemenea stare pentru familia părintelui suflătesc al poporului și sunt bine încredințat, că mulți în loc să compătimescă pe cei suferinși, necinstesc memoria preotului, care nu s'a îngrijit de sorța a lor săi.

Ce mângâere și ce milă mai poate aștepta preotul dar, pentru ajutarea văduvelor și a orfanilor rămași după sine?

Și cine altul se poate interesa mai mult de cele ale sale ca dînsul? Statul, județul și comunele au atâtea îndatoriri pentru ajutarea atâtor nenorociți, în cât le-ar fi cu greu a se interesa în mod deosebit și de sorța acestora.

Prin urmare, preotului i se impune datoria de a se gândi serios asupra acestei stări de lucruri și a se grăbi pentru înființarea unei societăți a clerului.

O astfel de societate este fruct al iubirii creștine către care preotul se cuvine ca să albă o deosebită sîrguință, fiind o parte importantă a chemării preoțesci și impunându-se din toate punctele de privire mai ales în timpul de față.

Pentru aceste motive, vă invit, a vă sili ca să răspân-

diți cât mai mult această idee printre preoții din acel județ, ca ast-fel cu ocasiunea conferințelor preoțesci să se pótă înființa o atare societate a clerului în această Eparchie cu sediul secțiunei centrale într'unul din cele patru orașe capitale de județ, pe care îl va alege adunarea.

Cu cât numărul membrilor va fi mai mare, cu atât și viitorul Societății va fi mai bine asigurat și cu cât zelul depus de prea cucernicia vóstră va fi mai pronunțat în direcțiunea acésta, cu atât meritul prea cucernicieii vóstre va fi mai deosebit.

La lucru dar și Dumneđeű să bine cuvinteze ostenéla nóstră cu reușită deplină pentru lúminarea și înlesnirea preoțimeii, cum și pentru ajutarea véduvelor și a orfanilor rěmași în urma preotului care de cele mai multe ori móre sérac

III.

Conferințe Pastorale.

În unele județe aű început conferințele pastorale. Însemnătatea lor e de netăgăduit. În asemenea conferințe se pot pune în discuțiune chestiuni de ori-ce natură pentru binele bisericii, pentru binele poporului și al țerii. Răposatul episcop de Huși P. S. Silvestru a publicat acum câți-va ani în urmă o voluminóasă lucrare, în care se află diferite subiecte discutate și rezolvate în conferințe pastorale. P. C. preot C. Ionescu a publicat de asemenea pe când se afla ca protoiereű al jud. Dolj o broșură prețióasă cu lucrările produse în Conferințele pastorale. După sciința nóstră preoții din acest județ continuă și acum cu o asemenea frumoasă lucrare. P. S. Pimen, Episcopul Dunărei-de-Jos a trimis o circulară P. C. Protoierei, prin care le arată cu argumente temeńnice însemnătatea acestor conferințe. Asemenea conferințe s'aű inaugurat și în jud. Ilfov și publicăm aici o dare de sémă, ce ni s'a trimis. Ne bucurăm fórté mult de acésta, căci munca intelectuală înalță

pe preot, 'l oțelesce pentru îndeplinirea sfintei sale chemări. Preoții cu conferințele pastorale și învățătorii cu cercurile culturale vor produce o frumoasă și folositoare mișcare în viața satelor noastre.

Iată darea de sémă despre inaugurarea acestor conferințe în jud. Ilfov:

În ziua de 19 Mai, anul 1902, în urma inițiativei luată de Prea Venerabilul Protoiereu al județului Ilfov, Economul Stavrofor Chiriac Bidoianu și a bine-cuvântărei dată de Inalt Prea Sfințitul Mitropolit Primat al Ungro-Vlahiei și Președinte al Sfintului Sinod, D. D. Iosif Gheorghian; cu un deosebit ceremonial s'a făcut inaugurarea conferințelor pastorale ale preoților din județul Ilfov.

Intrunirea a avut loc în comuna Pantelimon din plasa Dîmbovița-Moștiștea, județul Ilfov, unde deja mai din nainte se hotărîse de Prea Venerabilul Protoiereu de Ilfov cu ordinul No. 997 și pentru care loc preoții priimiseră ordin a se aduna.

Intrunirea se fixase pentru ora 1 după amiazi.

Cu toate acestea, încă de pe la orele 12 ziua preoții încunoscințați au sosit în comuna Pantelimon într'un număr destul de mare.

Toți așteptați, în localul școlei din Pantelimon, sosirea șefului bisericesc al județului Ilfov.

La ora unu post-meridian sosese Economul Alexandru Popescu-Cernica, Sub-protoiereul plășei Dîmbovița, care anunță preoților adunați că Venerabilul Protoiereu ne fiind în Bucuresci, ei dus în județ în urgent interes de serviciu. Și ca încredințare de cele spuse dă citire și telegramei priimite, care sună ast-fel:

„Preotului Paroh, Pantelimon, pentru președintele conferinței.

„Regret că împlinirea altor datorii mă împiedică la participarea conferințelor preoțesci. Gândul meu între conferențiară.

Urez reușită și feliicit din inimă inaugurarea conferințelor preoțesci, combinate cu ale învățătorilor—luminătorii poporului“.

Protoiereu Bidoianu.

Ast-fel că inaugurarea s'a făcut de către delegatul Rev. Sale, Economul Al. Popescu-Cernica.

Priimită odată această veste, la orele 1 1/2 preoții sosiți, însoțiți și de toți D-nii Învățătorii și Învățătoare ai cercului cultural, „Radu de la Afumați“, care tocmai și D-lor erau adunați în conferințe populare, în

frunte cu elevii și elevele școlii din Pantelimon, sub conducerea D-lui George Constantinescu dirigintele acelei școlii și în sunetele clopotelor bisericii din Pantelimon, urmați de un mare număr de săteni, cum și de elevii școlii superioare de ofițeri din București, cari erau veniți în Pantelimon cu ridicarea de planuri topografice, au pornit în ordine de la școlă a celei comune și s'au mers la biserica parohială.

La intrarea în biserică, până unde elevii și elevele școlii din Pantelimon, au executat deosebite cântări școlare, patriotice și de ocazie, cortegiul sosit a fost întâmpinat de Parohul cu personalul bisericesc și de autoritatea comunală în frunte cu D-l C. Georgescu, Primarul comunei Pantelimon.

Personalul sosit în Biserică s'a așezat în ordine și s'a început oficierea unui Te-Deum de mulțămire. Oficierea s'a săvârșit de Economul Alexandru Popescu-Cernica, asistat de Preotul Al. Popescu, deservent la biserica spitalului Sf. Pantelimon și de Preotul C. Popescu, Parohul bisericii din Pantelimon.

După terminarea Te-Deumului preoții prezenți, sub conducerea Economului Al. Popescu-Cernica au întonat axionul „*Ingerul a strigat*“. Efectul a fost cât se poate de strălucit. Lacrimi de bucurie și de pioșitate curgeau șiruite din ochii asistenților și mai cu seamă a sătenilor bătrâni, cari laudau pe Dumnezeu, că au trăit să vadă, ca și bătrînul Semeon de o diniură, asemenea ne mai pomenite acte de frumusețe morală. Totul s'a terminat cu un întreit *Christos a înviat*, cântat de elevii școlii din Pantelimon și corul preoțesc, după muzica occidentală.

La urmă, Economul Al. Popescu-Cernica a ținut publicului asistent o mișcătoare cuvîntare, salutând prima adunare a preoților în *conferințe pastorale* și arătând cu cuvinte alese cât de măreț și strălucit este ziua în care s'a făcut începutul acestor mult așteptate conferințe preoțesci, cari urmăresc marele scop de propoveduire a cuvîntului lui Dumnezeu în masa cea mare a poporului de la sate și lărgirea cunoștințelor conducătorilor morali ai neamului nostru românesc. Arată greutățile și piedicile ce altă dată se opuneau preoților de a se aduna în astfel de instructive și folositoare conferințe și mulțămesc preoților asistenți cari la invitațiunea făcută de șeful lor, au răspuns în număr unanim prin prezența Reverențiilor lor, ceea-ce dovedește că în inimile tuturor clocoțea dorul de a se aduna în astfel de consfătuiri duhovnicesci. Roga cerul pentru ținerea pe tronul Arhiepiscopesc a octogenarului, pioșului și prea înțeleptului Mitropolit Primat, D. D. Iosif Gheorghian, care a dat Inalta Eminenței Sale bine-cuvîntare, ca preoții să se adune în conferințe pastorale, cum și pentru fericita prosperare a mult

veneratului Protoiereu de Ilfov, părintele Kiriac Bidoianul, care în dorul de a vedea o dată pusă în mișcare masa clericală pe calea progresului, s'a grăbit a lua inițiativa și a cere Inalta bine cuvântare, a Primului Ierarh al bisericeii autocefale românești, invocând grația Domnului, care întorče la viață pe cei morți și dă tărie celor slabi, de a da inimă, putere și îndemn la muncă clerului românesc, ce acum pășese pe o nouă cale de muncă și a lucra cu spor în via Domnului, pentru ridicarea demnității bisericeii, propășirea binelui și luminarea neamului prin cunoștința morale, instructive și folositoare. Apoi roga publicul adunat a merge la școala din acea comună, unde asistenții au a fi întreținuți de conferențiarul cu alte cuvinte mai întăritore și folositoare tot de odată.

În urmă conferențiarul au pornit de la biserica parohială către școala din Pantelimon tot în ordinea cu care veniseră.

La sosire, sala școlii fu tixită de lume de toate vârstele și de deosebite grade sociale ale comunei, printre cari și elevii școlii superioare de oficerul, de cari s'a vorbit mai sus.

Sub-protoiereul plășei Dîmbovița, Economul Al. Popescu-Cernica, a fost delegat de P. C. Protoiereu a preseda conferințele, iar ca secretar preotul Nicolae Tomescu, Parohul bisericeii din comuna Bobescii-Bălăceanca.

Președintele în aplausele asistenților, ocupă fotoliul președenției, mulțămind adunării de onorea ce i s'a făcut și făgăduind că va lucra din răspuțerul pentru a aduce la bun sfârșit sarcina ce i s'a dat.

În acel timp D-l George Constantinescu, harnicul și demnul diriginte al școlii din Panteleimon, face preoților conferențiarul o propunere, adică, dacă n'ar fi bine ca conferințele pastorale să se contopescă cu conferințele învățătorilor județului Ilfov și să se dea acestor conferințe titlul de „*Conferințe Culturalo-Pastorale*“, iar preoții să fie și cucericiile lor împărțiți în cercuri de aceeași întindere cu cercurile cum sînt divisați învățătorii, de ore-ce se scie că Învățătorul și Preotul sînt cei doi factori, cari trebuie să lucreze mână în mână și ambii să lupte pentru același scop: *Cultura și moralizarea poporului românesc*.

Propunerea D-lui Constantinescu a fost priimită cu aplause de conferențiarul. Preoții și Învățătorii, în semn de unire frățească de tovarășie la muncă, și-au dat mânele și s'a proectat și facerea unui statut de unire și cu obligațiune din partea ambelor părți de a încunoștința pe șefii respectivi ai preoților și învățătorilor.

Terminată această operațiune, cel d'întăiu care luă cuvîntul, fu Economul Al. Popescu-Cernica, vorbind aprupe o oră despre „*Decadența spiritului de moralitate a poporului nostru Românesc*“.

Oratorul a fost des întrerupt de aplausele publicului și auditorul a ramas cu desăvîrșire satisfăcut.

Conferința s'a terminat într'un lung ura și aplause prelungite!

Conferința se crede a fi publicată în una din revistele bisericesci, ca „*Biserica Ortodoxă Română*“.

După terminarea primei conferințe aŭ vorbit trei D-ni Invătători despre: *Lăptării și brînzetari, cultur gîndacilor de mătase și patriotism*.

Conferențiarul și-aŭ desfășurat subiectele cu competență și fie care aŭ fost viu aplaudat.

La orele 4 p. m., publicul a fost concediat și i s'a adus vii mulțămiri de paciența cu care a ascultat. Apoi Economul Al. Popescu-Cernica a rugat pe auditori de a ține sémă de sfaturile date, a le pune în practică și a'și conduce pașii după povețele ce li s'aŭ dat, invitându-l, în același timp, ca, cu altă ocazie să vină, când vor fi vestiți, într'un număr, de se pôte, și mai mare; căci conferențiarul aŭ a le povesti alte lucruri și mai folositoare.

După o mică pauză publicul și D-nii Invătători retrăgându-se, s'a ținut de către Economul Al. Popescu-Cernica o conferință intimă între preoții. Subiectul conferinței a fost: „*Scopul ce urmăresc conferințele pastorale*“.

Bogăția de vederi și profunditatea de materie coprinsă în a doua conferință a Economului Al. Popescu-Cernica, a provocat o mare mișcare între preoții conferențiarul, în cât toți aŭ rugat pe autorul conferinței de a face o dare de sémă despre inaugurarea conferințelor pastorale și a da publicității cu or-ce chip conferința intimă în una din revistele bisericesci, cum și a trage în broșuri acea conferință, spre a o avea fie-care ca un ghid de conduită în viața preoțescă, servind în acela-și timp ca un monument comemorativ de această nouă mișcare a clerului român în sensul îmbunătățirii intelectuale a preoților noștri și al ridicării simțului moral al masei poporului românesc.

Părintele Econom Al. Popescu-Cernica promite a satisface dorința conferențiarilor și le mulțămesc de dragostea ce aŭ arătat toți preoții de a veni într'un număr atât de mare la *inaugurarea acestor conferințe*.

În urma acestora Prea Cucernicul Preot Marin Dumitrescu—Dobroescii și autorul frumosei opere „*Cele patru-zeci de biseri din România*“ cu cunoscutul talent curat preoțesc și în numele preoților adunați, mulțămesc vrednicului Protoiereu de Ilfov Kiriac Bidoiun, inițiatorul conferințelor pastorale și rögă pe venerabilul Sub-protoiereu al plășei

Dimbovița, Economul Al. Popescu Cernica a-I transmite simțimintele de recunoscință ele preoților adunați și îndemnă în același timp pe preoții conferențiarî a ridica la sfințele jertfelnice rugî de mulțămire pentru îndelunga viețuire a Inalt Prea Sfințitului Mitropolit Primat D. D. Iosif Gheorghian, care a dat libertatea și sacra bine-cuvîntare acestor mult așteptate conferințe pastorale.

În acest moment, ca dintr'o gură a izbucnit din pepturile tutelor preoților un înflăcărat strigăt de: „*Trăiască Inalt Prea Sfințitul Mitropolit Primat al Ungro-Vlahiei, D. D. Iosif Gheorghian!*”

Trăiască Venerabilul Protoiereu de Ilfov, Economul Stavrofor Kiriac Bidoianul!

„*Trăiască Sub-protoiereul Plășei Dimbovița, Economus Alexandru Popescu-Cernica!*”

„*Trăiască preoții români și conferințele pastorale!*”

„*Trăiască toți Ortodoxii Creștini fiii patriei românesce!*”

După acest nesfîrșit strigăt entuziastic, preoții conferențiarî au subscris un proces verbal comemorativ și s'a anunțat pentru a doua conferință al cărui loc se va hotări mai tîrziu a se trata despre: „*Rolul preotului ca persoană morală*” și *cum am putea face ca bisericile noastre să fie pe deplin frecventate de creștini*”, rugînd pe frații preoți, cari doresc a vorbi, a se înscri asupra unuia sau altuia din subiectele propuse. Apoi preoții s'au despărțit la orele 5 p. m., într'un mod foarte amical, ducînd fie-care cu sine la parohienii săi câte un buchet de plăcute suveniruri.

Ego.

Inaugurarea, scopul și folósele conferințelor pastorale.

Conferință ținută în ziua de 19 Maiu 1902, în localul școlei din comuna Pantelimon.

Prea Venerabil și Cucernici frați Preoți,

Mare, nîmitóre și nedescrisă de minte mî-a fost bucuria ce am simțit în sufletul meu, când am priimit Ordinul Prea Venerabilului Protoiereu de Ilfov cu No. 670, prin care mi se face cunoscut adunarea preoților în conferințe așa duse pastorale, unde preoții să se constătuască între dînșii sub președenția șefului lor, sau a delegatului acestuia, despre însemnătatea, rolul și menirea ce are preotul față de popor, pentru a'l ridica la trépta de fiu al bisericeii, de fiu al luminei, de fiu al lui Dumnezeu.

Scopul ce urmăresc conferințele pastorale este îndoit. Primul tinde de a ne lărgi ceroul cunoștințelor noastre, căpătate în școlă, prin o consfătuire intimă, după cuvîntul Domnului care ȳice: „*Unde veți fi doi sau trei adunați în numele meu, acolo voi fi și eu în mijlocul vostru*“. Al doilea scop se pȳte ajunge, ca din cunoștințele noastre să putem împărtăși și poporului hrana morală și necesară, fără de care nu pȳte exista nici individ, nici națiune, nici stat. O proporție trebuie păstrată între preot și păstoriții săi, proporție, care, pot ȳice, că aȳi, mai cu sémă este apr' pe perdută, ca să nu ȳic că nu există. Și pentru-ca nu cum-va din neingrijirea noastră să perdem sufletele oilor celor cuvîntătoare, încredințate păstoriei noastre, a venit timpul a ne strînge rîndurile, a alcătui doctoria, a tăia cangrena, a înlătura putrigaful și a vindeca rana, ca ast-fel terenul moral primenit și curățit de microbii contagioși, ce a duc bóla încouibată în masele societăței să putem semăna semînță bună, curată și dătătoare de viață, ca ast-fel lumea să pȳtă găsi în cuvintele noastre adevărata sa hrană sufletescă, mângăitoare și conducătoare la limanul binelui și al fericirei de veci, care este ultimul scop, pentru-care omul trăesce. „*Eă sînt viața și învierea*“, ȳice Domnul. Ia viață, la reînviere, la lumină, la bine cată a duce poporul.

Biserica, religiune, credința și morala și-au avut dușmanii lor,—unii vȳduți și alții nevȳduți. Unii aũ luptat fățiș contra credinței și moravurilor, iar alții aũ lucrat la întuneric. Barca credinței noastre însă de și învăluită în valurile furtunose, totu-și condusă de mânia cea puternică a lui Dumnezeu, a eșit tot d'a-una întrégă, sănătósă, triumfătoare și fără primejdiți la limanul mîntuirii.

Și dacă ne gîndim la marele număr de martiri, ce și-au sacrificat viața prin foc, prin înjunghiere și prin chinuri spre a statornici credința în Dumnezeu și-a scȳte lumea din înșelăciune, din idolatrie, din osîndă, din munca Iadului, putem înțelega forțe ușor, care ne este menirea, datoria și chemarea noastră ca miniștri ai taînelor cerești și mijlocitori între om și Dumnezeu.

Preotul, frații mei, nu este un funcționar ordinar, cum s'aũ încercat a' l numi cei profani de misiunea noastră, ci un mandatar al religiunei creștine, un apostol al credinței, al taînelor lui Christos.

Sórta preotului, deci, este strîns legată de misiunea sa.

El—preotul, trebuie să fie tot-d'auna cu tresvie și asemenea unei santinele vegbetore și neadormite, să fie la postul său; căci datoria și răspunderea sa față de Dumnezeu este mare și la ȳina judecăței i se va cere să dea sémă de sufletele ce l'aũ fost încredințate.

Față dar de acest adevăr sfînt și cereșc preotul urmază a'și cunoșce datoria sa, a'și cunoșce rolul și menirea.

Cum și ce fel trebuie să lucrăm în via Domnului? Sfânta Scriptură a Vechiului și Noului Testament ne învață într'un mod foarte lămurit.

Vięta preotului trebuie să fie fără pată, fără bănuială și fără șovăire. „*Așa să lumineze lumina vōstră înaintea ómenilor, ęice Mintuitorul nostru Iisus Christos, ca vędęnd faptele vōstre, să laude pe Tatăl vōstru cel din Ceruri*“.

Și fiind-că preotul este privit ca lumnator, ca exemplu de onestitate, de stimă și de respect, urmędă ca el -preotul- în persoană sa să cuprindă tóte aceste calităęi de înaltă valóre, calităęi, fără de cari, de nu le va poseda, va fi privit ca nor fără apă, ca comet vagabond, ca pom fără ródă.

. Trăim în secolul materiei, în secolul speculaęiei, într'un secol de luptă între bine și rău, între credință și necredință; într'un secol, ęic, în care omul a ajuns a nu mai crede, până ce nu se va convinge prin el însuși, dacă cele ce i se spune póte s'aú nu a fi cređute.

Față de aceste greutăęi, față de aceste pedicęi ce ni se opun, cum și de lupta fãțiș și pe tóte căile, ce ne dau misionarięi papistași cată a ne deschide ochii în patru, a fi veghietóri și a lupta din rësputeri, pe de o parte spre a nu se strecura lupul cel viclean în turma ortodoxismului, iar pe de alta, de a ne recăpăta locul de onóre de altă dată.

O fi mers, cum o fi mers până acum. De ađi nainte, preotul nu trebuie a fi așa cum s'ar putea; ci se cuvine ca, pe lângă sciință, să fie și moral să fie virtuos, pios și model de imitat în tóte, ca să póta insufla poporului și încrederea și convingerea că aceea ce preotul predică cu gura, o unesce și cu fapta.

Pe lângă acestea, între membrii aceleași biserici urmęză să domnescă cea mai perfectă armonie, să nu fie dispute, nici neunire. Căci, numai unde este armonie, pace și dragoste, numai acolo va fi și Christos între noi, cum mărturisim la fie care sfintă leturghie, când ęicem: *Christos între noi*.

O purtare destrăbălată din partea preotului, prea multele visite ce s'ar da localurilor publice, e în paguba clerului, e spre desonórea lui, și fac ca poporul să se desguste de noi, să ne desprețuiescă, să nu vină la biserică și să nu ne mai asculte sfaturile.

„*Preotul, cum ęice Sf. Apostol Pavel, trebuie să fie exemplu de imitat în tóte. Nu dat vinului, nu deprins să injure, să bată; nu dat la căștig urit, nu gilcevitor, nu iubitor de argint, ci rînduindu și casa sa; căci, dacă cine-va nu scie să rînduiescă casa sa, cum va parta grije de biserică lui Dumnezeu*“ . (I Timot. III, 1—8).

Am avut ocașie, Venerabilă Părinți, să vizitez templele tuturor riturilor. Am fost la papistași, la calvină, la luterană, la ebreă, la armenă și chăar la turc. Am vizitat cu deamănantul până și locurile lor cele mai ascunse. Regularitatea ce am găsit la tôte aceste rituri, îmi dă dreptul a mă plânge, că noi cești, cară ar trebui să fim în fruntea riturilor streine, vă pot mărturisi că, față de nepăsarea în care ne aflăm, pare că am ocupa locul cel mai din urmă.

De ce ore acésta ?

Nu ne-am făcut ore și noi un curs special pentru cariera ce ne-am ales ? Nu trebuie a ține sémă de demnitatea misiunii năstre ? Pentru ce dar să nu ne simțim pozițiunea și locul de onóre ce ocupăm ?!

Tôte riturile streine, afară de ebreă, aă în templele lor atăta regularitate, că de și ele tot-d'auna sânt pline adliteram de credincioșii lor, totu-și însă în timpul serviciului lor religios domnesce o linisce mormântală.

Se observă ore acéstă regularitate și în sântele năstre biserică ? Rămâne a ne întreba.

Papistașul scie să farmece ochiul, să mlădieze inima și să ademenescă așul.

Când suntem încunjuțați, decă, de atâtea elemente streine, care mai de care mai dibace în meșteșugul de a atrage pe supușii lor și a-i face robă credinței părinților lor, cată a ne deschide ochii, a ne da séma de datoria ce de bună voie ne-am ales și a ne face vrednică de darul preoției, de chemarea apostolică.

În relațiunile năstre cu poporul cată a fi cât se pôte de cuviincioși și a urma tactica unui părinte față de fiil săi. Vorbele și sfaturile năstre să fie adevărată doctorie vindicătoare și dătătoare de viață. Să nu fim lacomă, nică să nu preocupăm cu poporul la nevoile lui.

Cu blindeța, cu vorba dulce și cu bunătatea se câștigă un mai mare teren de moralitate, de stimă și de respect, ca cum s'ar câștiga cu asprimea și cu impunerea; căci poporul român, de și nu fanatic, totu-și el ține la legea, obiceiurile, limba, naționalitatea și țara lui. Nu ne trebuie, decă, de cât a-i arăta calea, a' întări în credința și în iubirea de lege, de neam și el ne va asculta.

Tôte acestea nu se cuceresc cu toptanul, cu asprimea, cu sila, ci cu încetul, cu chibzuință și pe nesimțite.

De unde se învederază că, dacă este o artă a păstori o turmă de bestii urmăză de la sine că a cârmui pe om este arta artelor. De aceea și Mântuitorul Christos dice: „Păstoral ce bun sufletul său își pune pentru oi”. (Ión X, 11).

Pe de altă parte aduceți-vă aminte de cuvintele Domnului Christos, care, la spălarea picioarelor din séra cinei, ținea Apostolilor săi: „*N'am venit să-mi slujiți voi mie, ci să vă slujesc eu vouă și sufletul să-mi pun rescumpărarea pentru lume*“. De aceea, cum soiți, Domnul Christos a turnat apă în spălătoare și a spălat pe rând picioarele ucenicilor săi. Apoi, le-a explicat ceea-ce făcea, cu cuvîntul, țicînd: „*Cunosce-ți ce V'am făcut? Deci dacă eu Domnul și Invățătorul vostriu V'am dat pildă, spălând picioarele vóstre, apoi cu atît mai mult voi sînteți datorî a Vê spála unul altaia picioarele vóstre*“. (lón XII, 6—17).

Pilda dată de Christos Apostolilor săi, ne învață în mod vedit că datoria preotului este aceea a apostolului, adică: a fi blînd, supus, ascultător, devotat misiunii sale și a'și împlini datoria cu punctualitate. In excesul său de activitate e dator chîiar de a lupta pînă la mórte spre a aduce la viață pe óia cea slabă și a converti pe cel rătăcit.

Soiți, că Christos spre a desrobi lumea din păcat, din corupțiune, din mórte, a trebuit să se jertfescă pe sine ca un miel nevinovat!

Vorbele nu aũ atâta trecere pentru auditor, cât exemplele, cât faptele

Să cãutãm deci, a ne da de pildă întru tóte poporului. A ne feri pînă și de umbra, ce ne despărțit se ține de noi, ca: *ceea ce face drépta să nu scie stînga*.

Numai prin o purtare corestă, prin abnegare, prin exemplu de punctualitate, de corectitudine putem ajunge a fi stimați de popor, și vorbele nóstre să fie ascultate.

Am avut ocașie să vizitez Moldova. La Buhuș în Moldova există un renumit rabin ebreu. Rabinul acesta, prin virtuțile lui, e ajuns la atâta stimă la ebrei, în cât, oând se așază prezența lui în fața fiilor lui Israil, alerg jidoviî după el ce după mesia. In anul 1898 mă aflam în stațiunea balneară de la Lacul-Sărat, de lângă Brăila. In timpul acela se afla acolo și rabinul din Buhuș. Venirea lui în Lacul-Sărat era știută de tótă jidovimea din țara românescă. Cei-ce aũ fost în vara anului 1898 în Lacul-Sărat, știu, dacă jidovimea nu trecea peste 10 miî la numér.

Dis, din zorî și pînă nóptea tîrziu jidoviî ședeau ca oile pe lângă parcul unde era instalat marele lor rabin. Fie-care se ducea, plîngea, își destăinuia suferințele lui morale și când eșea de la rabin vedeaî în sufletul lor o înviorare, o reînoire, o radiere, un zîmbet de speranță. Ce le da, ce le spunea, saui ce le făcea, ei știu. Eu știu numai că rabinul jidov era fórte cult, fórte dibaci și la adevărata sa înălțime de adevărat mandatar al cultului mosaic:

Fața rabinului, după cum spuneau, cei ce-l cunosc, e cu greu de vădit. Și scii ce folose tragea el ca materie? Sint cu neputință a le aprecia.

Eu, drept să vă spun, pismuesc asemenea exemple și între noi e cu greu de găsit; cu atât mai mult în rîndul nostru cestor de jos.

Un biet preot de rînd, și acela pusnic, a fost și bîtrînul Daniil-Sihastru, din timpul lui Ștefan-cel-Mare. Vieța lui umilă, săracă și retrasă, era atât de interesantă și de cu viață, în oât, la nevoie, Voivođii țerei, în cumpăna nopții când apele dorm, îngenuchiau înaintea șubredei uscătoare a colibeii lui de sub o rîpă sterpă, și cu lacrimi în ochi cereau sfaturile bîtrînului duhovnic. Și Voivođii eșeau de la asemenea cuvioși preoți înviorați, plini de curagiu și tari în credință. Și așa cum îi povățuiați preoți, ca d'al-de Daniil-Sihastru, ca d'al-de Sfîntul Nicodim, ca d'al-de Popa Fărcășanul, care lasă toca ne tocată și pleacă în răsboi să se bată; ca d'al-de Episcopul Ilarion al Argeșului, ca d'al-de Popa Șapcă din Celei, și alți, lucrurile, ție, după povața lor, eșiau bine.

Ei, fraților și Venerabililor Părinți, așa preoți ne trebuie nouă astă-đi în aceste timpuri de grea cumpănă, spre a putea pune stavilă furtunelor ce bat în țara noastră. Nenorocire că școla ce formați caracterele s'a închis. Nu mai avem omeni de inimă, cu dorul patriotismului, al iubirei de neam, de lege. Și scii cine formați caracterele de altă dată? Le formați tocmai preoții de o dinioră.

Să căutăm dar a reinvia tesauerele pierdute. Să scormonim în cenușa trecutului și să ne luăm avîntul de altă dată, de voim a ridica moravurile poporului, de voim ca bisericile noastre góle să fie frecventate de credincioși.

Nu ne trebuie sciință spoită. Ne trebuie sciință plină de caracter de inimă, de devotament. Și apoi, să fie ție între noi, să scim a ne respecta.

Cum am ție mai sus, respectul se pôte căpăta prin o purtare frumósă, prin sfaturi duhovnicesci, pline de învățatură și prudență și a da esemple de fapte virtuóse filantropice și de serioșitate.

Citiți scripturile, ție Domnul, și *veți afla odihnă sufletelor vóstre*. Adevărata odihnă nu o putem găsi de cāt în ceste trei căi: *Sciință, moralitate și exemple*.

Observată la toți omeni de sciință. Fie-care în ramura sa își are sute și mi de volume de opere, pe cari le consultă la trebuință. Și apoi dacă meșteșugarul nu-și are uneltele lui de lucru, cu ce óre își pôte efectua comanda ce i s'ar da!

Preotul fiind privit ca luminător, urmădă de la sine, ca fie-care, după puterea sa, să-și aibă o frumoasă bibliotecă, o casă, ca un păhăruț, o curte și grădină, ca un cuib de ferioare, ca poporul să aibă de unde lua pilde de imitat.

Contactul cu poporul și cu autoritățile localnice cată a fi foarte rar, la nevoie și cât se pôte de reverențios, după cuvântul D-lui ce ȓice: „*Dați cele ce sînt ale Cesarului Cesarului și cele ce sînt ale lui Dumnezeu lui Dumnezeu*“.

Nu e frumos a ne perde timpul pe mesele și în cancelaria primăriilor fără afaceri; căoi, *timpul*, cum ȓice un politician *este aur*. Timpul, decî, să fie prețios, căoi vieța este scurtă și nevoile sînt multe. *Răscumpărați timpul* ȓice Domnul. De aceea să facem și noi, cum o dinioră făcea împăratul filosof Marcu Aureliu, care în fie-care séră își resuma faptele din ȓina trecută și ȓicea: *Iată încă o ȓi trecută din vieța mea*.

Să căutăm decî, ca ȓilele vieței noastre să se trecă în practicarea faptelor bune, căoi așa a fost voea Domnului. De aceea a și ȓis: „*Voi nu sînteți din lume, ci eă v'am ales din lume. Și precum m'a trimis pe mine Tatăl și eă trimite pe voi*“.

În sufletul meă clocotesc multe idei de reformă morală a stărei noastre de aȓi. Să luptăm dar a ne reaeȓa pe vechia temelie a bisericeî, pe care porțile Iadului și boldul pecatului nu o pot birui.

Lupt încă din 1883, de pe când eram tînăr pentru regenerarea clerului. De și sufletul meă și atunci, ca și aȓi, era curat de ori-ce presupunere, pe atunci nu am fost înțeles în de ajuns. Aȓi, grație elementelor noi, progresiste și bine-voitoare porțile libertăței ne sînt deschise, să căutăm a ne folosi de timp.

În anul 1884 am fost ochemat în noȓile de 1, 2 și 3 Decembre în Bucuresci la o întrunire intimă ce a fost presidată de Eminentia sa decedatul Mitropolit Calinic Miculescu, unde aă fost întruniți toți protoierei eparchiei mitropoliei de Bucuresci și preoții cei mai cu vaȓă; iar în anul 1888, de nu mă înșel, s'a făcut primul congres al preoților din întreȓa țară, în una din Salele Universităței din Bucuresci. La acea întrunire am fost ales ca secretar; însă acela a fost și primul și ultimul congres preoțesc; căoi ne fiind bine privit de cei fricoși, a fost interȓis a se mai readuna și cu altă—ocasiie. De aceea cum vedeți am și rămas cu progresul, cu cultura în urma celor alte clase sociale.

Grație timpului ce a trecut și care a dovedit necesitatea întrunirilor publice, căoi schimbările de la sine vin și ceea ce se credea erî un pericol, aȓi devine o necesitate vădită.

Biserica este a țerei și noi servitorii ei. Nu putem lucra de cât pentru interesul și nevoile ei. Cată, deci, a ne jertfi viața pe altarul sfîntului jertfelnic.

Conferințele noastre pastorale vor desvălui rînd pe rînd tôte neajunsurile de care suferă ađi biserica, clerul și poporul nostru în genere.

Ele vor aplica doctoria trebuincioasă și vor lupta pentru lumină, viață și fericire.

Mă simt fericit că am trăit să ved clerul strîns în conferințe pastorale.

Onóre celui ce a avut curagiul de a ridica colțul cortinei, de unde vine lumina, care este Prea Venerabilul Protoiereu de Ilfov, Părintele Chiriac Bidoianul.

Nu mai puțin trebuie a înălța rugăciunii de mulțămire către Inaltul Creator pentru înđilirea Octogenarului, pacînicului și prea înțeleptului Mitropolit primat, D. D. Iosif Gheorghian, care s'a grăbit de a aproba frumósa și lăudabila idee a Venerabilului Protoiereu de Ilfov și a ne da voe de a ne strânge în conferințe pastorale.

La lucru dar de acum înnainte prea Cucernicî părinți și Dumneđu va fi cu noi

Trăiască M. M. L. L. Regele și Regina cu întréga Dinastie!

Trăiască Inalt Prea Sfințitul Mitropolit Primat, D. D. Iosif Gheorghian!

Trăiască Venerabilul Protoiereu de Ilfov, Economul Stavrofor Kiriac Bidoianul!

Trăiască Clerul și Biserica română cât sórele pe cer!

Trăiască România și toți drept credincioșii săi fii!

UN CUVÎNT FUNEBRU

Rostit de Arhimandritul Leon la 1820, April 2, în fața și cu blagoslovenia Înalt Preasf. Metropolit Chirio Chirio Veniamin.

Înalt neam, Evghenistă adunare!

Știut vă iaste că ómenii (sînt) de o ființă și cu hotărîtă orînduială, đic ómenî, de un Dumneđeũ đidiți și de un pămînt alcătuiți, cu adevěr, că se află între sine tot într'o amestecare. Însă că mădulările obștiei societăței a fi între sine de o potrivă, pe puțină n'aũ fost. nici va fi. Pentru că darurile și harurile, stările și avuțiile sînt fórte mari temeuri acei nepotriviri. Și se vede că între ómenî nu pentru alt-ceva este trebuitóre acéstă deosebire, (ci) numai ca fără povîrnire sã se închee între ei cumpăna buneî rînduiele, pe care Biserica cinstește mintea, spre a siguripsi statornicia acéstă o înfărește; iar cărțile, atît cele sfinte, cum și cele politicești, grăind de a stărilor nepotrivire, aũ fost fiește-cãruia îndestul frumóse invěțaturî spre a se păđi în hotarele chiemărei sale or cine, cu tótă încuviințarea. Decî fericit este acela, carele cãștigă în partea sa pe acéstă nepãrtinitóre laudă, cariî nimenî altul nu póte sã fie mai credincios martur de cãt dreptatea și îmbunătățirea. Dreptatea ca cel mai scump dar al Dumneđeirei, iar îmbunătățirea ca cea mai adevěrată și mai sfîntă datorie a omului.

Și dacã omul va plini aceste, lui poruncite datorii, fără indoială va rêmânea viũ într'ânsele, fiind că dincóce de mormînt nu iaste nici o fericire. (Solomon).

Preste acest adevăr cunoscând sufletele cele mari în totă vremea, se oștea împotriva lumeștelor curse, în care prin măgulirile cele înjosite a deșertelor nădejdi, cad ca într'o robie toți cei ce se lipesc cu inima către ceste pământești și acărora cea de pre urmă s'ortă iaste de o potrivă cu umbra ce trece, când se abate ea în laturi. Și lucru de mirare, că omul măcar una mie de ani de ar trăi în lumea acésta, tot ca și de i s'ar părea că aș viețui. Tocma în pricină ca acésta imi aduc aminte de patriarhul Iacov, pe carele fiul său Iosif, ca un mai de căpitanie al Egiptului, ducându-l înaintea lui Faraon l'aș întreba: câți sint anii zilelor vieții tale? Și răspunzând Iacov a dis: zilele anilor vieții mele care nemernicesc sint o sută trei-deci, puține și rele aș fost. (Eșire C. 47. stih. 8, 9).

Iată dar dovadă că omul din fire iubește viața sa fără săturare, și iarăș omul se și îngreuiază cu dânsa; se vede dar că nemurirea acésta vine la om numai din singura închipuitoarea socotință, că pe unii aușim plini de întristare grăind cu Sirah: O! mörte, o! mörte cât iaste de amară pomenirea ta. (Cap. 41. stih. 1), când alții cu David strigă: Vai mie! că s'aș îndelungat nemernicia mea, adică streinătatea în viața acésta (Psalm. 119) Și ore știți ascultătorilor de unde isvorăște deosebirea acestor socotințe? Nu de aștorea, numai că unii ómeni robii fiind de aceste pământești, iubesc peste măsură viața și nici odată nu ar fi bucuroși a se reslăți de dânsa. Când alții din protivă, robiți fiind de dragostea lui Dumnezeu doresc și caută a se întroloca cu dânsul, lăsând cu bucurie acésta plină de oșărare năsălie, de la care se pare a ieși un leșinat gemător glas, cu încetișorul resunând în urechele fiește-căruia privitor, dicând: Omule iată că te aștept, pentru că și pentru tine iaste rânduită sórta acésta. Și dacă în potriva acestui adevăr nu se află nimene cu nisca-va pomeniri de oborți, de unde dar vine acea a deșărtăciunei poftă!, că unii din ómenii cei nesățioși voesc ca nu în singură numai viața să fie lăudați, ci și după mörte, măcar și cu nepotrivirea vieții lor. Inșă cât de zădarnică iaste o dorință ca acésta, de vreme că în altarul slavei unii ca aceștia nu află loc, cum și buzile laudei pentru dânsii sint tăcute, iar cărțile șinerei de minte pe tot-deauna rămân închise. Nu este dar

de, nici un folos a r v rșa laudele pentru cei răposați. Căci lauda și dojana se cuprind în fapta vieței omului. De ac sta nici îndrăsnesc de a înșira folose vorove de laudă pentru fericitul întru pomenire Marele Logofăt Lupp  Balș, carele trec nd ca un evghenis (nobil) Iov, în puțină vreme calea cea îndelungată a lumei aceștia și ajung nd la țan-chiul vieței, s'au mutat la vecinicie spre a lua cele vrednice după agonisiņele din m na d t torului de plată—a lui Christos. Căci ac sta pre cuadev rat s'au  is: «Ca fiește-carele din faptele sale or să va proslăvi, or să va os ndi. E , întru sf rșit, din partea acestui înalt Evghenis, Marele logofătul Lupp  Balș, carele în cel mai de pe urmă ceas sa arată ochilor voștri, și precarele nici odinioră nu-l veți mai videa, rog pre tot Christianicescul suflet, ca să   dee  ertare, pentru că afl ndu-se în dirig torii și în slujbele Patriei n'au fost pe puțină ca unui om a nu greși apr pelui său, or în ce chip ar fi fost. Tot dar cel ce va  erta pe acest adormit, marele logofătul Lupp  Balș, și însuși să aștepte  ertare dela cel atot puternic Dumnezeu. (Să)  icem dar toți din tótă inima: Dumneđeu să-l  erte.

Iar Preasfinția ta,  nt i  Arhipăstor, cu Preasfințiții Arhieriei și cu tótă bisericésca ceată, întindeți m nile v stre cătră cel ce l cuește în ceruri, și cu căldurose ale inimei régi, soliți sufletului întru Christos adormitului, Marelui Logofăt Lupp  Balș, ușurare, odihnă și moștenirea cereștei împărății; iar celor ce au rămas în viață pace, sănătate și Dumneđeiasc  milă. Amin.

Tot pe original cetesc următoarea notă.

S'au alcătuit și s'au grăit în Mitropolie de Preacuvioșia Sa Arhimandritul Leon, la anul 1820, April 2,  ile, cu voia și cu blagoslovenia înalt Preasfințitului Mitropolitului chirio chirio Veniamin.

(Originalul se află în colecțiunea D-nei Maria Istrati Capșa din C mpina)

Cine este acest Leon Arhimandrit? Era din familia Asachi, și unul dintre servitorii Metropolitanului Veniamin, om sincer și devotat al său și purta slujba de arhimandrit al scaunului Metropolitan. Noi l'am  nt lnit în acest serviciu pe la 1820 și p n  la 1830 tot pe lângă Metropolitanul Ve-

niamin. Era om cult scia și limba rusească și prin el Veniamin își ținea corespondența sa cu ómenii politici din Rusia. Nu cunosc alte scrieri de ale lui, pentru că ocupația sa principală era de cancelarie. Adese se sfătua cu el Metropolitul în afacerile politice. (Veđi Ist. Mitropoliei Moldaviei paginile 148, 173, 231, 395 și 398 etc.).

Dela el ne-a rămas acest discurs funebru, pronunțat la înmormintarea Marelui Logofăt al Moldovei Luppu Balș, și pe care-l datorim amabilității Domnului Dr. C. Istrati, ce ni l'a comunicat, spre al publica.

Discursul este scurt, dar ca fond fórté profund. Arată că deosebiriile între ómenii societății sunt lucruri omenești, pentru cătoți suntem din aceeaș frămintătură alcătuiți, cum ȓice St. Apostol Pavel. Cu curgerea timpului însă unii ómenii prin capacitate, alții prin averi, alții în fine prin învęțătură au predominat între alții și așa s'a ivit în lume ȓisa nobilitate. S'ar mai surprinde că acest Luppu Balș, de alt fel om politic și funcționar de stat, nu se prea bucura de o mare reputație de onóre, pentru acea rógă oratorul pe publicul asistent de a-ı erta greșalele ce a făcut în vieța sa de slujbaș al statului.

C. E.

UN RAPORT¹⁾.

Conformându-mă art. 47 din regulamentul legii clerului mirean, cu adâncă smerenie supun la cunoștința P. S. Văștre, cele ce am putut constata asupra mersului moral și material din parohiile acestui județ, cu ocaziunea inspecțiilor, ce am făcut în cursul anului 1901—1902.

Pentru o clară expunere a celor constatate, mă cred dator P. S. Stăpâne, a Vă supune la cunoștință mai întâi numărul bisericilor și al servitorilor.

În întregul județ sunt 236 biserici; din aceste biserici șese sunt parohii urbane și cinci biserici filiale; iar din rest, 103 sunt parohii rurale și 121 biserici filiale. Din numărul total al bisericilor urbane și rurale sunt în reparație nouă, închise șese, redeschise șese, în construcție din nou șese și sfințite în acest an șese

Servitorii bisericesci în întregul județ sunt 437, din care șese parohii urbane, opt preoți supranumerari și un diacon; preoți rurali 102 parohii și 90 supranumerari. Clerici inferiori la parohiile urbane și rurale 231, din aceștia 15 cântăreți și 11 paracliseri urbane, iar restul de 205 cântăreți rurali

Modul cum se săvârșește serviciul divin atât în parohiile urbane cât și în cele rurale, am observat, că orele de intrare și eșirea din serviciu nu coincide, unii preoți încep serviciul prea de dimineață.

Intru cât privește purtarea preoților în serviciu și în afară, am constatat o înălțare a autorității lor pastorale, față de păstoriți, cât și de cea-l-altă lume, și acesta datorită unei exacte îndepliniri de datorie. Dacă însă sunt și abateri apoi acestea sunt foarte rare și numai la aceia, la cari n'a putut pătrunde simțul de îndeplinirea datoriilor, dar și pentru acestea a decis Spiritualul Consistoriu. Numărul

¹⁾ Adresat de P. C. Protoiereu al jud. Olt.

celor pedepsiți de și e mic, totuși a fost un puternic exemplu pentru cei ce nu apucase a cădea. Din cei pedepsiți aprópe toți s'au îndreptat.

În cursul acestui an au decedat patru preoți supranumerari, în ale cărora locuri nu s'a numit nici un preot.

Tot în acest an s'au hirotonisit trei preoți din absolvenți ai Seminariului de gradul II la parochii vacante. Unul din aceștia de la parochia Casa Veche se distinge prin împlinirea datoriilor și purtarea corectă. Duhovnici au fost proherisiți șapte preoți de la diferite parochii

Aprópe toți preoții din acest Județ au cursul Seminariului de gradul I, fiind astfel în pozițiune d'a înțelege și executa fără mult control împlinirea datoriilor preoțesci.

Motivul pentru care am cerut bine-cuvîntarea P. S. Vóstre d'a aduna pe preoți în conferințe pe exarhate, a fost d'a le arăta în aceste adunări tot ce am creșut mai acomodat trebuințelor bisericeii sub tóte raporturile, cunoscându-i dispuși spre împlinirea datoriilor preoțesci.

Nu puțin Prea Sfințite Stăpâne a folosit'preoților și conferința ținută de Păr. Revisor Ecclesiastic în urba Slatina, căci de la acea dată, adică din ziua de 13 Decembre 1901 sunt mereu rugat de preoți a ține cât de des conferințe, ceea ce am și îndeplinit cu bine-cuvîntarea P. S. Vóstre.

Nu pot trece fără a Vă supune la cunoscință despre cântăreții urbani și rurali; că nu se găsesc în așa condițiuni, în care ar trebui să se găsească, care prin cunoscințele, ce ar trebui să posedă s'ar putea și prin această artă însufla credincioșilor dragoste d'a frecuenta biserica. În zadar am căutat a recruta, căci n'am de unde; căci școla de cântăreți din urba Slatina n'a dat până acum absolvenți. Cei mai mulți cântăreți sunt nepreparați pentru acest post, mulți chiar și din a parochiilor urbane, însă când e vorba de paracliseri nu știu nici ceti nici scrie.

Ca așezăminte publice în urba Slatina e Spitalul și garmisóna, care neapărat au nevoie de preoți; însă la aceste așezăminte nu sunt numiți preoții parochiei, în cercul căruia cade aceste așezăminte, ci sunt numiți preoți din alte parochii, a cărora numire s'a făcut pentru nisce considerațiuni nepotrivite spiritului bisericesc.

De către administrațiile comunale încă se face pedici activității pastorale a preotului. Administrația în loc să lase

pe sătenii a merge sărbătorile și Duminicile la biserică, îi chiamă la oficiul Primăriei sub pretext a rezolvi pricinile dintre ei.

O pedecă, ce se mai pune de administrația comunală bunului mers al parohiei este, că aproape toate primăriile persistă în îndărătnicia de a nu prevedea sumele necesare pentru întreținerea bisericilor, obligațiune la cari sunt datore a se conforma potrivit art 32 din legea Clerului mirean și dacă unele prevăd câte 10 lei anual, apoi multe plătesc epitropielor cu forțe mare greutate. Pentru a remedia această stare de lucruri am intervenit formal către consiliul Județan rugându-l să prevadă în bugetele comunelor întreținerea bisericilor, cauza neîndeplinirii în totul a cererii, este, că în acest Județ se simte mare nevoie de localuri de școală. Dacă am socotit a supune și acesta la cunoștința Chiriararhiei, n'am înțeles prin acesta de cât să arăt, că administrația civilă împiedică progresul bisericii.

E îmbucurător lucru, că majoritate de preoți nu s'aŭ lăsat în speranța acestor ajutoare, ci prin colecție de la pioșii creștini s'a creat un mic avut, din care cumpără registre, cărți pentru bibliotecă întâmpinând și necesitățile întreținerii bisericeii.

În acest județ sunt două parohii, cari plătesc personalul din fondurile sale proprii. Aceste parohii sunt: parochia Sf. Treime din urba Slatina și parochia rurală din Titulesci.

Raportul între preoți și învățători e strâns. Învățătorii urmăză acum regulat sărbătorile și Duminicile cu copiii la biserică, acesta însă o îndeplinesc mai cu exactitate, de când aŭ reclamat fără dreptate pe preoți, că nu servesc în toate Duminicile și sărbătorile. În conformitate cu dispozițiunile legii clerului am trecut în observare toate registrele de acte, am găsit în cele mai multe parohii bună orânduială afară de câte-va parohii între cari pot enumera parochia Buzesci, Albesci, Kilia și alte câte-va. Acești parochii conduc rău afacerile parohiale. Aproape în toate parochiile membrii epitropiei merg în perfectă armonie cu parochii respective. Pentru formarea bibliotecelor parohiale s'aŭ făcut începuturi la 60 parohii rurale, numai parochii urbanii n'aŭ gând de acesta și pentru a-i ambiționa le-am dat exemplu pe parochii rurale I. Kostăchescu din Vața și N. Birci din Birci, cari lucrăză energetic pentru acesta.

În toate bisericile parohiale și filiale din acest județ, odorele sfinte cum și bisericile sunt ținute în curățenie.

Pangarul s'a înființat în cele mai multe parochii.

Pământurile bisericesci la cele mai multe parochii nu se găsesc în complect 17 pogone. Parohiile, cari posed pământ sunt 62; iar 39 parochii au sporul de 25%.

Următoarele parochii au ca dănie pământuri și anume: Drăgănesci 5 pogone, Bărăști de Ceptura 50 pogone, Șinca 12 pogone, Bărăști de Vede 50 pogone, Vineți de sus 3 stânjeni, Vineți de jos 11 stânjeni, parochia Vineți, Buzesci 30 pogone, Floru 15 pogone, Valea Mesilor filiala Sinesci 14 stânjeni. Unele pământuri s'au arendat de epitropie, iar altele s'au cultivat de preoți ca Șinca, Buzesci, Floru și Sinești.

În anul 1901 luna Iunie 24 cu bine-cuvîntarea P. S. Vostre s'a pus bazele societății «Apostolul» filiala societății «Frăția» din Argeș, al cărui scop e ajutorul reciproc. Această societate numără 110 membri cu un capital de 1200 lei.

Bisericile atât parohiale cât și filiale din Județul întreg sunt de zid, afară de câte-va parochii ca Rădesci, Ibănesci, Ciomăgești, Cornățel și filiale ca Albesci, Pereți de sus, Davilesc, Valea lui Albu, Mirlicești, parochia Val de Eș, dar și pentru acestea se pun mari stăruințe a le înlocui cu biserici de zid.

Numărul locuitorilor din Jud. Olt e de	33.616.
» de suflete » » » »	141.292.
» căsătoriților » » » »	56.000.
» necăsătoriți. » » » »	78.760.
» de alte rituri » » » »	1.763.
» născuților în anul 1901—1902	5.320.
» căsătoriților » » » »	1.440.

Acestea sunt în scurt, cele ce am putut constata timp de un an, și cu cel mai profund respect, le supun la cunoștința P. S. Vostre, rugându-Vă cu adâncă smerenie a decide cele ce veți crede de cuviință.

Sunt al P. S. Vostre prea plecat și prea supus serv.

Protoiereu (ss) *Econom Dobre R. Popescu.*

Copie după inscripțiunea Bisericei Sfintului Ierarh Nicolae, a Monastirei Cernica, ce se află afară d'asupra ușilor celor mari.

«Fost'a într'acest loc zidit la leatul 7116 un prea mic schit de Călugări cu hramul Sfintul Ierarh Nicolae de un fericit Ctitor anume *Cernica* Vel Vornic Știrbei, care la mórtea sa ș'aú dat tot avutul său ca să fie de hrană părinților sihaștri, ce vor locui aicea, unde s'a și ținut Chinovie de părinți multă vreme, după cum se arată scris în hrisóvele acestui fericit Ctitor; apoi din întâmplările vremilor cu adesele rěsmirițe cu totul se pustiise numitul schit în cât nu mai era locuit de ómeni, ci de fiare sělbatice până la leatul 1781 Septembrie; când milostivul Dumnezeú, a binevoit ca iarăși într'acest sfint lăcaș a i se aduce ne încetat laude prin cele de apururea sfinte slujbe; a adus pe prea Cuviosul Părinte și Arhimandrit *Chir Gheorghe*, ucenic al Starețului *Chir Paisie* Arhimandrit *Ot* Monastirea Neamțului. cu două ucenici ai săi, carele cu totul fiind plin de Dumnezeésca râvnă spre savloslovia lui Dumneđeú și spre a mântui și a povățui și alte suflete ș'a ales aceste două ostróve spre sălășluire și prin cererea ce a făcut la Mitropolitul ce se afla atuncea în scaun, Prea Sfinția Sa *Chirio Chir Grigorie*, i s'aú hărăzit atât Ostróvele, cum și *moșia* după împrejur până la apa *Pasěrea* Decí acest Prea Cuvios după multe ostenele și nevoințe ce aú pus, atât cu cei două ucenici, cât și cu alți mai mulți ce 'și-aú mai agonisit în puțină vreme, cu lucrarea mâinilor sale a curățit atât schitul merimitisindu-l cu turle și înveliș, cât și amândouě *Ostróvele* de crînguri și měrăcini, făcěnd și câte-va chilióre de sălășluire și alte trebuincóse lucrui, carele ș'aú dat fericitul său sfișit la leatul 1806 Decembrie 3, lăsând în urmă sobor de părinți cu Dechovnici iscusiți cum

și povățuitor soborului, pre Cuvioșia Sa *Chir Timoftei* Arhimandrit ucenic al pe Prea Cuvioșiei Sélle; păzindu-se buna orânduială atât la celle bisericesti cât și economiele de afară, după tipicul Sfetaagori care se păzește până astăzi.

La leatul 1802 Octobre 14, întâmplându-se un gróznic cutremur, s'a stricat acest vechiú schit și strămptorându-se părinții că n'aveau unde să sevrșască sfințele slujbe. Acest Prea Cuvios Arhimandrit Chir Timoftei, măcar că se afla întru desevrșită sărăcie împreună cu tot soborul; dar fiind aprins cu înfocată râvnă și mare credință către milostivul Dumnezeu și Sfântul Ierarh Nicolae, a cerut voie și blagoslovenie de la Prea Sfinția Sa Părintele *Proin* Mitropolit *Chir Dosittei* și la leatul 1809 August 15, pe de o parte, cu un prea puțin lucru a făcut începere de zidit, iar pe de altă parte împrăștiind părinți prin tote părțile după milostenie și așa cu mari și ne numărare ostenele aú adunat după la pravoslavnicii creștini ajutor de bani, și a zidit această sfântă Biserică, în totă vremea înfricoșatelor răsbóe ce aú urmat în diastimă de atâția ani, bătându-se într'acéstă țară două prea puternice Impărății; adică *Russia* cu *Pórta Otomanicească* și așa cu mari ostenele s'a săvırșit de zidit această Sfântă Biserică cu toate podóbele după cum se vede, întru Slava Prea Sfintei și de viață făcătoare, *Troițe* unde se cinstește și se prásnuște iarăși hramul făcătorului de minuni marele Ierarh *Nicolae*, luând acest sfint lucru sevrșire în zilele prea luminatului nostru Domn *Ión Ghiorghe Caragea Voivod*, întru întâia Domnie a Măriei Sale și în zilele Prea Sfinției Sale Părintelui *Chirio*, *Chirio Nectarie* Arhiepiscop și Mitropolit a totă Ungro-Vlahia, la leatul 1815 Iulie 27.

Acéstă copie s'a scos după original de către Arhimandritul *Chessarie* fost Câmpu-Lungean la anul 1898, Noembrie 18¹⁾.

C. E.

¹⁾ Aniú fondărei de la Adam 7116; Iar de la Christos 1608.

DONAȚIUNI.

Se aduc mulțămiri publice D-lui Dumitrache Gheorghe și soției sale Constantina cari au bine-voit a dăruii bisericeii parohiale „Ionești“, din pl. Jiului, jud. Gorjiu, o Evanghelie ediția Sf. Sinod în valoare de 18 l. 50 b., și trei procovețe de matasă în valoare de 14 lei.

Se aduc mulțămiri publice persoanelor pioșe mai jos notate din jud. Gorjiu și anume: Cântărețului Barbu Popescu și soției sale Maria cari au bine-voit a dăruii o Evanghelie ediția Sf. Sinod îmbrăcată cu piele marochin pentru biserica parohiei Mușetești, cum și D-lui Mihai Nache și soției sale Flórea care de asemenea au dăruit o Evanghelie bisericeii filiale Sêrbești din amintitul județ.

Se aduc mulțămiri publice D-lui proprietar I. N. Dobruneanu, din jud. Romanai care a bine-voit a dăruii bisericeii parohiale Sf. Nicolae, din com. Boșoteni, județul amintit, un rînd veșminte preoțești în valoare de 150 lei, mai contribuind cu 100 lei pentru împrejmuirea bisericeii și a cimitirului.

Se aduc mulțămiri publice persoanelor pioșe mai jos notate cari au bine-voit a contribui la închiderea curții bisericeii parohiale Călărași, jud. Doljiu, cu uluci (bondoci) și anume: Pr. respectiv Petre Stănescu paroh, Dumitru Tâncata, Radu Marin Nițu, Florea Șorecu, Cosma Ralița, Const. Petra și Ghiță Petra, cum și întréga obște a locuitorilor parohiei amintite.

Se aduc mulțămiri publice D-lor Ștefan Badea Apostol și Florea Preda Piperca, din com. Galicea-Mare, jud. Doljiu, cari au bine-voit a dăruii bisericeii din acea comună câte un rînd perdele de borangic cu mătase pentru icónele împărătești în valoare de câte 20 lei fie-care.

D-na Aristița Aman, din Urba Craiova, bine-voind a dărui bisericeii parohia'e din Poiana-de-sus, jud. Doljiu, un rînd complect de veșminte preoțești în valóre de 100 lei și tóte Cárțile de ritual în valóre de 300 l. Pentru acéstă faptă laudabilă și demnă de imitat se aduc publice mulțămiri numitei donátore.

Se aduc mulțămiri publice D-lui Sterie Staicu proprietarul moșiei Gvardinița, jud. Mehedinți, care a bine-voit a dărui bisericeii Sf. Nicolae din acea localitate lumînări de cêră curată de albine în valóre de 40 l.

Se aduc mulțămiri publice D-lui Manea Ionescu, învêțător în comuna Cioroiășu, jud. Doljiu, care a bine voit a dărui o candelă de argint de china în valóre de 30 lei bisericeii din parohia Moțăței acel județ.

Se aduc mulțămiri publice persónelor pióse mai jos notate, pentru ajutorul bănesc dat în folosința bisericilor Sf. Dimitrie și nas cerea Maicei Domnului, din com. Căpreni, jud. Doljiu și anume: D-l Nae Murgășeanu proprietar, a donat 100 prăjini lanteți de plop în valóre de 40 l. Pr. Paroh Dimitrie Andreescu 40 l. St. M. Balea 10 l. C. Iliescu și C. Dumitrescu cât 5 l. I. Ghiță Neagoe și C. I. Gh. Neagoe câte 4 l. Un număr de patru-spre dece locuitori, câte 2 l., alți trei-spre dece locuitori câte 1 l., doui locuitori cate 1 l. 50 b., și unul 50 b., pentru acoperișul bis., filiale Sf. M M. Dimitrie și George din amintita comună, iar pentru biserica parohială Nașterea Maicei Domnului, de Sf. Paști următoarele persóne au făcut donațiuni și anume: D-na Sevastița I. Logadi a donat: 18 făclii de cêră albă curată în valóre de 24 l. Ecaterina A. Firulescu 2 făclii mici și 2 mari în valóre de 24 l. Maria M. Dumitrescu o masă de bumbac înălbit și 3 făclii albe în valóre de 10 l. Maria I. Văcaru două-spre-dece făclii în valóre de 12 lei. Elena St. M. Balea șese făclii în valóre de 6 l. Veta Golumbeanu 4 făclii în valóre de 6 l. Ilie G. Neagoe, plata prescurilor necesare serv. liturgic de la Duminica Floriilor, până la Duminica Tomi în valóre de 4 l. St. Balea trei făclii albe în valóre de 3 l., și Luxa I. Căprescu două făclii în valóre de 2 l. Din aceste făclii se întreține și biserica filială amintită, după dorința donatorilor.

Se aduc mulțămiri publice persónelor pióse mai jos notate cari au bine-voit a face mai multe daruri bisericilor din parohia Lupóia, jud. Mehedinți și anum: D-l proprietar Mihail C. Săvoiu, de ziua învierii a oferit pentru biserica parohială „Sf Nicolae“ două candeale de argint în valóre de 50 lei și trei kg., lumînări de cêră curată, iar D-l Mihalache Bobic comerciant din T.-Severin a oferit pentru biserica filială S. Gheorghe din cătunul Valea M-ri, un policandru de sticlă cu șese șfeșnice în valóre de 50 lei și două oca lumînări de cêră curată.

Se aduc mulțămiri publice D nului Ión Marinescu, Administratorul moșiei Doba, jud. Romanați, care a bine-voit a dărui bisericii filiale „Buna-Vestire“ din com. Doba, parohia Colibașu acel județ un steag în valoare de 30 l., un epitaf în valoare de 20 l., și alte mici îmbunătățiri în valoare de 15 l.

Se aduc mulțămiri publice, persónelor pióse, mai jos notate, cari aũ bine-voit a oferi bisericii filiale „Înălțarea Domnului“, din parohia Strâmbeni, com. Suseni, jnd. Argeșiu, următoarele obiecte și anume: D-l Stancu M. Dedu, primarul acelei comuni fu tovarășie cu D-l Petre Nedelescu notarul aceleiași com. aũ dărui: una Evanghelie legată cu piele marochin, un Apostol, una Cazanie și un tipic, legate cu piele și pânză, toate în valoare de 50 l. Pe lângă acestea, D-l Notar a mai dărui: un miruitor de argint, postav pentru perdele ușilor Impărătești, pentru învelirea Sf. Prestol și pentru analog în valoare de 15 l.

Se aduc mulțămiri publice familiilor: Mihail Zamfirescu și Alexandru Fostropol din orașul Pit-ești, cari aũ bine-voit a dărui bisericii filiale „Sf. Nicolae“, Parohia Sf. Gheorghe acel oraș: două perechi perdele de Atlas, culóre roșie, împrejur cu ciucuri de fir, prea frumoș lucrate în valóre de 150 lei cu cari s'aũ împodobit icónele Impărătești.

Se aduc mulțămiri publice D-luĩ George M. Turbatu și soției sale Elena, din com. Cornățelu, jud. Olt, cari aũ bine-voit a dărui trei perdele pentru ușile împărătești, Proscomidie și Iconostas în valóre de 10. lei bisericii Sf. Voevođi din acea comună.

Se aduc mulțămiri publice D-luĩ Aron Baiulescu din orașul Pit-ești, care a bine-voit să dăruiască un dulap pentru biblioteca parohiei Mavrodolu din numitul oraș.

Se aduc mulțămiri publice D-luĩ Badea Matei, funcționar la Ministeriul de Justiție, care a bine-voit a dărui bisericii parohiale din com. Ursóia, jud. Oltu, un rînd de vestminte preoțești și o Sf. Evanghelie ediția Sf. Sinod.

Se aduc mulțămiri publice persónelor pióse mai jos notate, din com. Jiblea, jud. Argeș, cari aũ bine-voit a dărui bisericii parohiale din numita comună următoarele obiecte și anume: D-l N. Tăpârdea, șeful ocolului silvic de acolo, un rînd de luminări cêrá curată pentru policandru, iar D na Const. N. Ungurênu o masă de pândă pentru Sf. Prestol.

Se aduc mulțămiri publice deținutului Alecu Tataru din penitenciarul Tg. Oena, jud. Bacău, care a bine-voit a dărui bisericii parohiale „Nascerea Sf. Ión Botezătorul“, din urba Focșani, un sfeș-

nic cu pictorul de lemn și coróna de pétră, și un serafim tot de lemn, ambele sculptate și bronzate.

Se aduc mulțămiri publice D-lui Ión Gröpin, din com. Orășă-Mare, jud. Bacău, care a bine-voit a dărui bisericei parohiale din acea comună una cruce de argint, în valöre de 35 l.

Se aduc mulțămiri publice D-lui Gh. Stamati, administratorul moșiei D-nei Evdochia E. Leca, din com. Bogdănești, pl. Bistrița-de-sus, jud. Bacău, care a bine-voit a dărui una liturghie, ediția Sf. Sinod, în valöre de 10 lei pentru biserica din comuna respectivă.

Se aduc mulțămiri publice persónelor pioșe arătate mai jos, cari aũ bine-voit a dărui pentru bisericile din parohia „Nascerea Maicei Domnului“ din urba Odobești, jud. Putna, diferite obiecte și anume: Bentrü biserica parohială: Nică și Luța Demetrescu, un galben de aur în valöre de 11 l. 75 b., pentru salba Maicei Domnului și una masă de lemn portativă, în valöre de 6 l. Ghița Constantinescu și Gh. I. Zaharia, un orologiü în valöre de 32 l. Costică și Sofia Sterian, una iconiță Domnul Iisus Christos, în valöre de 20 l. Ștefan și Safta Paraschiv, un galben de aur pentru salba Maicei Domnului, în valöre de 11 l. 75 b. Teodor și Elena Blându un ceasornic în valöre de 6 l., și Ecaterina I. Răpă, una iconiță „Sf. Nicolae“ îmbrăcată cu argint și una strană de lemn, în valöre de 40 l. Pentru biserica filială din parohia amintită, Ghița și Zinca D. Stratulat, un policandru de bronz aurit, împodobit cu felurite prisme de sticlă cristal, cu 18 sfeșnice pentru lumînări, în valöre de 200 lei. Iar la cumpărarea de cărți pentru biblioteca parohială aũ contribuit bănește: D-nii Nică Dumitrescu cu 5 l. Ghița D. Stratulat cu 4 l. Economul Gh. Munteanu, Const. V. Ciubotariu și Ión Melinte, cu câte 8 l. Tache Blându 3 l., și D-nele Sița Gh. Albu și Parascheva Moldoveanu cu câte 1 l.

Din partea Chiriarchiei Sf. Episcopii a Hușilor, se aduc căldurose mulțămiri următorilor pioși creștini, cari aũ bine-voit a face donațiuni bisericilor din Județul Vaslui și anume: D-lui Gh. Mironescu, care a dăruit tóte cărțile de ritual, bine legate, bisericei Cimitirului, din orașul Vaslui, în valöre de 300 lei. D-lui Ion Calinderu, administratorul domeniilor Corónei, care a dăruit bisericei „Adormirea“ din cătunul Dumasca, comuna Dobrovět, un rând complet de vestminte preoțești, un rând sfinte vase și o cădelniță. Cucernicului preot Evdochim Dimitriu și soția sa Maria, cari aũ dăruit aceiași biserici, o perdea la ușile Impărătești. Idem Vasile Malachia pentru facerea unei sobe în stâlpi de cărămidă. Ión Fecioru pentru una cruce mare de lemn pe sf. Masă. Ștefan Paraschiv și soția sa, o candelă de argint. Iacob Ciobotaru, un levicei de lână. Pachita Toma, un acoperemint de pânză pentru Sfânta Masă. Administrația Domeniului Corónei, un dulap de păstrat vestmintele și

cărțile bisericești. Obștia locuitorilor a cumpărat patru candelă de argint și alte lucruri necesare.

Din partea Chiriarchiei Sfintei Episcopii a Eparhiei Hușilor, se aduc călduroase mulțămiri următorilor pioși creștini, cari au bine-voit a face donațiuni bisericilor din Județul Vaslui și anume: D-lui Ștefan Cornea, care a dăruit bisericii Sf. Haralambie din parohia Rediū, o candelă în valoare de 13 lei. Pricopi Parcalabu, idem o candelă de aceeași valoare. Ioan Talpeș învățător, idem o cruce pe Sf. Masă în valoare de 35 lei. Simion Andriescu din Vaslui, idem un policandru în valoare de 240 lei. D-nele Vasilca Stoian Cristea și Safta Donici, idem o candelă în valoare de 13 lei. Dl. Nicolae Dragomirescu, șeful gării Bălteni, care a dăruit bisericii din parohia Bălteni, 4 perdele împletite pentru Sf. Icoane Impărătești. Mateiū Roman, idem un felinar în valoare de 8 lei. D-na Maria V. Teodor, idem un prapur în valoare de 36 lei. Elena M. Toporăscu idem un leviceer de lână.

Din partea Chiriarchiei Sf. Episcopii a Eparhiei Hușilor, se aduc călduroase mulțămiri următorilor pioși creștini, cari au bine-voit a face donațiuni bisericilor din Județul Fălciū și anume: D-lui Costache Filimon și soția sa Elena, cari au dăruit bisericii din parohia Tăbălăești, o Evanghelie, ediția Sf. Sinod, îmbrăcată cu argint, un analog cu îmbrăcămintea de satin de lână, două șfeșnice de lemn pentru Vohod, o cruce îmbrăcată cu argint și două chilograme lumânări de ciară curată, toate în valoare de 378 lei, 70 b. Manolache Zaharia și Mihalache Olteanu, cari au făcut pentru biserica parohiei Bozia, un steag în valoare de 60 lei. Ilie Cocendă, pentru aceeași biserică, 2 șfeșnice trichela, argint de China, în valoare de 60 lei. Marin Vasile, idem a dăruit toate lumânările trebnițioase pentru Sf. Serbători a Paștelor. Mateiū Grigoriu, Gh. Andrei, Chiriac Ghendu, Gh. Grecu, Tinca Vasiliu, Gr. Grigoriu, D. Harabagiu, Marin Grigoriu, Hristache Gheorghiu, Hristache Alexa, Mateiū Trofin și Gh. Chiriac, cari au dat bisericii Sf. Ioan din Huși, cu ocasiunea hramului Sf. Martir Trifon de la 1 Februar, 7 chilograme lumânări de ciară galbină curată, 3 chilograme unt de lemn, tămâe, smirnă, prescuri etc. D-lui Nicolae Teodorescu, care a îmbrăcat policandru bisericii Sf. Gheorghe tot din Huși, cu 18 lumânări de ciară galbenă, în valoare de 20 lei 50 bani.

Din partea Chiriarchiei Sf. Episcopii a Eparhiei Hușilor, se aduc călduroase mulțămiri următorilor pioși creștini, cari au contribuit la cumpărarea unui sfânt chivot pentru păstrarea Sf. Taine și a unui șfeșnic de lemn văpsit pentru biserica Sf. Ión din orașul Huși și anume: Pr. Jeremia Radu care a oferit 20 l. D-l Gh. Sêrbu 20 l. Ión Sêrbu 20 l. D-nei Catinca Vasiliu 20 l. Un anonim 20 l. D-l Gh. Andrei 10 l. Matei Grigoriu 10 l. Alex. Crăciun 10 l. Panaite Darie 10 l. Ión Dacu 10 l. Nicolai Vervescu 10 l. Nicolai Bogdan 10 l. Vasile Șerban 10 l. Simion Trofin 10 l. Paraschiva Leahu 9 l.

Ión Zavati 6 l. Dimitrie Parvan 5 l. Nicolai Ivanciu 5 l. Ióna S. Pară 5 l. Ión Vâlcu 8 l. Ióna T. Lăcătușu 5 l. Dimitrie Murguleț 5 l. Costache Horeica 5 l. Elena Urzescu 5 l. Ión Pintilescu 5 l. Gh. Minciu 5 l. D. Rapanu 5 l. Petra Panaite 5 l. Gr. Rășcanu 5 l. Sava Zaharia 4 l. Vasile Crăsneanu 5 l. Const. Nicolau 5 l. Gh. Lazăr 5 l. Gh. I. Chiriac 5 l. Ana Teodor 3 l. Costache Andrei 2 l. Nicolai Holovate 2 l. Leon Matievici (din Basarabia) 3 l. Ștefan Gheorghiu 4 l. D. Mocanu 5 l. Schimonahia Zenovia 1 l. Anița Onță 2 l. Smaranda Mașcă 1 l. Panaite Berehoi 2 l. Ana Minciu 4 l. Daniil Dacu 2 l. Maria Corogeanu 4 l. Mitiu Alexa 3 l. Gregore Mitcu 4 l. Gh. Atanasiu 2 l. Nicolai Trofin 4 l. Vasile Mereacre 4 l. Gh. Smău 2 l. Vasile Savin 2 l. Ivanciu Croitoru 1 l. Nic. Croitoru 1 l. Pintilie Dascălu 1 l. Delia Chiriac 1 l., și Ilie Cristea 2 l. De asemenea și D-lui Nicolai Hrisoveloni cari a dat bisericeii din parohia Ghidigeni jud. Tuțova, cu ocasiunea sf. Sărbătorii ale Invierei Domnului, 12 kg., lumînări de ceară curată și o cantitate de unt-de-lemn, toate în valoare de 60 l.

Din partea chiriarchiei Sfintei Episcopii a Hușilor, se aduc căldurose mulțămiri persónelor mai jos notate, cari au bine-voit a face donațiuni bisericilor „Sf. Dimitrie“ din Huși și „Sfinții Voevođi“ din parohia Stoișești, jud. Fălciu și anume: Pentru biserica „St. Dimitrie“ din Huși, Costachi și Maria Olariu a dăruit un covor în valoare de 23 l. Paraschiva St. Alistar un leviceer de lână, Safta Ión Polojan idem un leviceer de lână și Maria Gh. Mihu, o candelă de argiu și un leviceer. Pentru biserica „Sfinții Voevođi“ din parohia Stoișești, Grigorie Perticariu, Dumitru I. Petrea și Petrea Luchian au dat lumînări și unt-de-lemn cu ocazia Sfințelor Sărbătorii ale Invierei, Vasile Nastasă una tócă de oțel, Frăsina Th. Tănăsă un covor, Tița Sturza tot un covor și Panaite Cosma o pólă de mătasă pentru teapod.

Din partea Chiriarchiei Sfintei Episcopii a Hușilor, se aduc căldurose mulțămiri persónelor mai jos notate, cari au bine-voit a face donațiuni bisericiei din parohia Tăbălaești, județul Fălciu și anume: D-lui Mateiu Popa care a dăruit 2 sfeșnice de alamă în valoare de 85 l. Teodor Pivniceriu, un sfeșnic cu trei lumini în valoare de 10 l. 50 b. Nastasache Obreja un sfeșnic de lemn în valoare de 17 l. T. Manoliu 23 lei pentru cumpărarea unui ochtoic mare legat cu piele, și unei persóne anonime, care a cumpărat un orologiū mare legat cu piele. De asemenea D-lui Costachi Zaharia care a cumpărat un rînd sfinte vase cu procovețele lor pentru biserica filială din cătuna Porcișeni acelaș județ. Idem D-lui Gheorghe și Marghióla Fulgeru, pentru că au oferit bisericiei parohiei Drăgușeni din județul Vaslui, un sfint Aer, zugrăvit pe mușama și așezat în ram cu ușa de sticlă, în valoare de 130 l.

Chiriarchia Dunărei-de-Jos, exprimă mulțămiri Dómei Principesa Anna L. Cantacuzino, din comuna Băleni, județul Covurlui, care

a bine-voit a dona bisericeii parohiale „Sfinții Voevođi“, din ȡisa comună, un rānd de vestminte în valōre de 100 lei, și cā în fie-care an la sērbătorile „Invierei Mīntuitorului Nostru Iisus Christos“ oferă menȡionatei biserici cāte douē deei lei pentru luminări.

Chiriarchia Dunārei-de Jos exprimă mulȡămiri D-lui Pascali State și soȡiei sale Bālașa din urba Brāila, cari āu bine-voit a dona bisericeii din parohia Trajan, un epitrahil de adamască lucrat cu fir în valōre de 22 lei, precum și locuitorului Pascu Ioan din acea parohie, cari a contribuit cu 26 lei pentru cumpārarea unei cruci de argint de china tot pentru ȡisa biserici.

Chiriarchia Dunārei-de-Jos aduce mulȡămire publică persōnelor māi jos notate, care āu bine-voit a dona bisericilor respective din Judeȡul Tulcea, sumele arātate în dreptul fie-cārui. La biserica parohială Sf. Haralambie din parohia Grecii, D-nul Ioan Vlād Mo-canu și cu fiul sēu Iordan āu dat cāte 20 lei pentru repararea și poleirea sf. Vase. Locuitorii com. Nalbant āu contribuit pentru construirea unei case parohiale pentru locuinȡa parohului. Pr. Econom Matei Simionov supra numerar la parohia Babadag a dāruit bisericeii parohiei Calica un steag în valōre de 55 l.

Chiriarchia Dunārei-de-Jos, aduce mulȡămire publică persōnelor māi jos notate care a bine-voit a dona bisericeii parohiale Trei Ierarhii din Urbea Galaȡi sumele notate în dreptul fie-cārui după cum urmēzā: D-l Gh. Botescu cu soȡia sa Ana și C. Botescu cu soȡia sa Profira din Urbea Iași, āu dāruit: un Sf. Potir de argint cu tōte accesoriile sale în valōre de 600 l. O pereche mānecuȡe de lānă în valōre de 8 l. Defuncta Ecaterina Gh. Vlasto din Galaȡi a lāsat prin testamentul sēu suma de 500 l. Urmātōrele persōne āu contribuit cu suma arātată în dreptul fie-cārui la pictarea catapetesmei bisericeii, la cumpārarea unui policandru de bronz precum și cārȡi de ritual: Preotul Alexandru Vitosu parohul ȡisei biserici 20 l. Vasile Gh. Bosoii Epitrop 20 l. Sava V. Petroii idem 25 l. Gherasim Vanghelaȡo comerciant 15 l. Nicolae P. Gheorghiu idem 20 l. Gh. N. Iorga 40 l. Nicolae Gh. N. Iorga 20 l. Anastasia și Ghiȡa Tiriano 10 l. Melchisedec T. Ichim 5 l. D. Dimitriu 2 l. Ion Anghene 20 l. Zoia Marinescu 5 l. Costache I. Popovici 5 l. Ionică Ștefānescu 10 l. D. T. Serghievici 1 l. Ionică Marinescu 20 l. Ghiȡa C. Sadiu 1 l. Ion Mārgārit 2 l. P. Simionescu 2 l. A. Nicolae șeful musicii 20 l. N. Pande 5 l. P. Petrescu 1 l. P. Leon 1 l. Efrosina C. Jipic 20 l. Ivanciu N. State 5 l. I. Davidescu 2 l. D. Rādulescu 1 l. Șt. Tānase 2 l. V. Mihāilescu 4 l. S. Munteanu 1 l. I. Constantinescu 2 l. Ecaterina Diamandi 20 l. V. Pavel 2 l. G. Ursulescu 7 l. D. Dimitrescu 4 l. V. Marcu 1 l. P. Lungu 20 l. C. Rotundu 2 l. V. Vuras 5 l. A. Patriche 1 l. V. C. Petru 1 l. I. Antoniu 2 l. I. Filimon 5 l. V. Dobrinescu 10 l. A. Fulger 1 l. Șt. Nicolau 5 l. S. Teodor 5 l. A. Apostolides 5 l. D. V. Dimitriu 5 l. G. Busuioc 10 l. N. Brudiu 10 l. I. Solomon 20 l. S. Ionescu

20 l. I. V. Dache 20 l. Andriana Mihăilescu 20 l. C. Gh. Hristia 10 l. C. Ilescu 30 l. D. A. Milea 1 l. I. Gheorghe 1 l. S. Vasiliu 1 l. S. Gheorghiu 5 l. Maria Gh. Stan 20 l. C. Stamatescu 20 l. Z. Gheorghiu 20 l. C. Stoian 20 l. Gh. Botescu 60 l. I. Fântânaru 20 l., și A. Lupescu 25 l.

Chiriarchia Dunărei-de-Jos, exprimă mulțămire Dómei Maria Stoicescu, născută Anghelopulo, care a bine-voit, a dona bisericeii parohiale Sf. Apostoli din com. Mânjina, una Sf. Evanghelie legată cu piele, în valóre de 20 l.

Chiriarchia Dunărei-de-Jos, exprimă mulțămire publică D-nului Gh. Moroianu, șef de biroú la Ministerul de Domenii, care a bine-voit a dona pentru biblioteca bisericeii din parohia Satischiot, jud. Constanța, 22 volume, cărți mici cu conținut frumos și leane de înțele pentru poporul de la țară.

Chiriarchia Dunărei-de-Jos, aduce mulțămiri publice locuitorului Simion Sidor Filip, care a dăruit bisericeii parohiale „Sf. Nicolae“ din catuna Calica, com. Sarighiol, plasă și județul Tulcea un sfeșnic cu trei lumini pentru sfinta Masă și un chivot pentru Sfintele Taine, frumos lucrate în valóre de 60 l.

Chiriarchia Dunărei-de-Jos, aduce mulțămiri publice locuitorului Gavrilă Pică și soției sale Emilia, cari aú bine-voit a dona bisericeii parohiei Viziru-de sus din jud. Brăila o cădelniță și o cruce pe sf. Masă în valóre de 50 l.

Comitetul Redactor al acestei Reviste rógă cu tot dinadinsul pe Domnií abonați directi din țară și streinătate a înainta D-lui Casier al Revistei, Str. Muselor No. 24, costul abonamentului pe anií neachitați, făcându-se cunoscut că nu li se va mai trimite Revista celor care nu vor achita abonamentul.